

Cofinanțat de
Uniunea Europeană

PROGRAMUL REGIONAL NORD-VEST 2021-2027

Metodologie privind respectarea principiului „Do No Significant Harm” și a procesului imunizării la schimbările climatice în cadrul Programului Regional Nord-Vest (PR NV) 2021-2027

BH BN CJ MM SJ SM

www.regionordvest.ro | www.nord-vest.ro

Autoritatea de Management pentru Programul Regional Nord-Vest 2021-2027
Calea Dorobanților nr. 3, Cluj-Napoca, Cluj, Cod poștal: 400118
Tel: 00-40-264-431550, E-mail: secretariat@nord-vest.ro

Cuprins

Preambul	4
Cadrul legislativ și documente conexe	4
Evaluarea și asigurarea respectării principiului DNSH precum și a imunizării infrastructurii la schimbările climatice la nivelul PR NV 2021-2027	8
P1. O regiune competitivă prin inovare, digitalizare și întreprinderi dinamice	24
RSO 1.1 Dezvoltarea capacităților de cercetare și inovare și adoptarea tehnologiilor avansate	24
RSO 1.2 Valorificarea avantajelor digitalizării, în beneficiul cetățenilor, al companiilor, al organizațiilor de cercetare și al autorităților publice.....	28
RSO 1.3 Intensificarea creșterii durabile și competitivității IMM-urilor și crearea de locuri de muncă în cadrul IMM-urilor, inclusiv prin investiții productive	29
RSO 1.4 Dezvoltarea competențelor pentru specializare inteligentă, tranziție industrială și antreprenariat.....	34
P2. O regiune cu localități smart.....	35
RSO 1.2 Valorificarea avantajelor digitalizării, în beneficiul cetățenilor, al companiilor, al organizațiilor de cercetare și al autorităților publice.....	35
P3. O regiune cu orașe prietenoase cu mediul	39
RSO 2.1 Promovarea eficienței energetice și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră	39
RSO 2.2 Promovarea energiei regenerabile în conformitate cu Directiva pentru energie regenerabilă (EU) 2018/2001, inclusiv cu criteriile de sustenabilitate prevăzute în aceasta	42
RSO 2.7 Intensificarea acțiunilor de protecție și conservare a naturii, a biodiversității și a infrastructurii verzi, inclusiv în zonele urbane, precum și reducerea tuturor formelor de poluare ...	45
P4. O regiune cu mobilitate urbană multimodală durabilă.....	47
RSO 2.8 Promovarea mobilității urbane multimodale sustenabile, ca parte a tranziției către o economie cu zero emisii nete de carbon.....	47
P5. O regiune accesibilă	50
RSO 3.2 Dezvoltarea unei mobilități naționale, regionale și locale durabile, reziliente în fața schimbărilor climatice, inteligente și intermodale, inclusiv îmbunătățirea accesului la TEN-T și a mobilității transfrontaliere	50
P6. O regiune educată	60
RSO 4.2 Îmbunătățirea accesului egal la servicii de calitate și favorabile incluziunii în educație, formare și învățarea pe tot parcursul vieții prin dezvoltarea infrastructurii, inclusive prin adoptarea rezilienței pentru educația și formarea la distanță și online.....	60

RSO 4.6 Creșterea rolului culturii și turismului în dezvoltarea economică, incluziunea socială și inovarea social.....	64
P7. O regiune atractivă.....	67
RSO 5.1 Favorizarea dezvoltării integrate sociale, economice și de mediu la nivel local și a patrimoniului cultural, turismului și securității în zonele urbane	67
RSO 5.2 Favorizarea dezvoltării integrate sociale, economice și de mediu la nivel local și a patrimoniului cultural, turismului și securității în afara zonelor urbane	78

Preambul

Prezenta metodologie reprezintă un instrument de lucru pe care AM PR NV 2021-2027 îl pune la dispoziția solicitanților și are drept scop descrierea modului în care va fi asigurată respectarea principiului „Do Not Significant Harm” / „a nu prejudicia în mod semnificativ” (DNSH) și asigurarea „imunizării la schimbările climatice” în selectarea operațiunilor pentru finanțare prin Programul Regional Nord-Vest 2021-2027, în cadrul apelurilor de proiecte.

Prevederile acestei metodologii se aplică tuturor intervențiilor finanțate prin PR NV 2021-2027 și vor fi integrate în criteriile de selecție a proiectelor.

Cadrul legislativ și documente conexe

La elaborarea prezentei metodologii s-au avut în vedere:

1. Prevederile Regulamentului (UE) 1060/2021 al Parlamentului European și al Consiliului de stabilire a dispozițiilor comune privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european Plus, Fondul de coeziune, Fondul pentru o tranziție justă și Fondul european pentru afaceri maritime, pescuit și acvacultură și de stabilire a normelor financiare aplicabile acestor fonduri, precum și Fondului pentru azil, migrație și integrare, Fondului pentru securitate internă și Instrumentului de sprijin financiar pentru managementul frontierelor și politica de vize, respectiv:

a. Punctul (10) – (...) ”fondurile ar trebui să sprijine activități care respectă standardele și prioritățile Uniunii în materie de climă și mediu și care nu prejudiciază în mod semnificativ obiectivele de mediu în sensul articolului 17 din Regulamentul (UE) 2020/852. Programarea și execuția fondurilor ar trebui să includă mecanisme adecvate care să asigure imunizarea la schimbările climatice a investițiilor în infrastructură care beneficiază de sprijin.”

b. Articolul 9, alineatul (4) - Obiectivele fondurilor sunt urmărite în conformitate cu obiectivul de promovare a dezvoltării durabile (...), ținând seama de obiectivele de dezvoltare durabilă ale ONU, de Acordul de la Paris și de principiul de ”a nu prejudicia în mod semnificativ”

c. Articolul 73, alineatul (2) – La selectarea operațiunilor, autoritatea de management (...) (j) - asigură imunizarea la schimbările climatice a investițiilor în infrastructură care au o durată de viață preconizată de cel puțin cinci ani.

2. Prevederile Regulamentului (UE) 1058/2021 al Parlamentului European și al Consiliului privind Fondul european de dezvoltare regională și Fondul de coeziune, respectiv:

a. Punctul (6) – ”Ambele fonduri ar trebui să sprijine activități care respectă standardele și prioritățile Uniunii în materie de climă și mediu, care nu prejudiciază în mod semnificativ obiectivele de mediu în sensul articolului 17 din Regulamentul (UE) 2020/852 al Parlamentului European și al Consiliului”

3. Prevederile Regulamentului (UE) 852/2020 al Parlamentului European și al Consiliului privind instituirea unui cadru care să faciliteze investițiile durabile și de modificare a Regulamentului (UE) 2019/2088¹, respectiv:

- a. Articolul 10 - Contribuția substanțială la atenuarea schimbărilor climatice
- b. Articolul 11 - Contribuția substanțială la adaptarea la schimbările climatice
- c. Articolul 12 - Contribuția substanțială la utilizarea durabilă și la protecția resurselor de apă și a celor marine
- d. Articolul 13 - Contribuția substanțială la tranziția către o economie circulară
- e. Articolul 14 - Contribuția substanțială la prevenirea și controlul poluării
- f. Articolul 15 - Contribuția substanțială la protejarea și refacerea biodiversității și a ecosistemelor
- g. Articolul 17 - Prejudicierea în mod semnificativ a obiectivelor de mediu. Se consideră că activitatea economică prejudiciază în mod semnificativ unul din cele șase obiective de mediu dacă:

activitatea generează emisii semnificative de gaze cu efect de seră (GES)	Atenuarea schimbărilor climatice
activitatea duce la creșterea efectului negativ al climatului actual și al climatului preconizat în viitor asupra activității în sine sau asupra persoanelor, asupra naturii sau asupra activelor	Adaptarea la schimbările climatice
activitatea este nocivă pentru starea bună sau pentru potențialul ecologic bun al corpurilor de apă, inclusiv al apelor de suprafață și subterane, sau starea ecologică bună a apelor marine	Utilizarea durabilă și protejarea resurselor de apă și a celor marine

¹ Regulament transpus în legislația națională prin OMFP nr.1239/2021, publicat în 4 Octombrie 2021

activitatea duce la ineficiențe semnificative în utilizarea materialelor sau în utilizarea directă sau indirectă a resurselor naturale, la o creștere semnificativă a generării, a incinerării sau a eliminării deșeurilor, sau în cazul în care eliminarea pe termen lung a deșeurilor poate cauza prejudicii semnificative și pe termen lung mediului	Economia circulară
activitatea duce la o creștere semnificativă a emisiilor de poluanți în aer, apă sau sol;	Prevenirea și controlul poluării
activitatea este nocivă în mod semnificativ pentru condiția bună și reziliența ecosistemelor sau nocivă pentru stadiul de conservare a habitatelor și a speciilor, inclusiv a celor de interes pentru Uniune	Protecția și refacerea biodiversității și a ecosistemelor

4. Prevederile Programului Regional Nord-Vest 2021-2027, Secțiunea Strategia programului: principale provocări și măsuri de politică adoptate: „Programul se aliniază regulamentelor europene privind aplicarea principiului DNSH.”

5. Prevederile documentului Commission explanatory note – Application of the DNSH principle under Cohesion Policy – EGESIF 27/09/2021, punctul 6: ”În regulamentele politicii de coeziune nu este prevăzută nicio obligație care să solicite o evaluare de la caz la caz a conformității fiecărei operațiuni cu principiul DNSH în sine, ci mai degrabă că operațiunile se încadrează în tipurile de acțiuni care au fost evaluate ca fiind conforme cu DNSH în cadrul programelor.”

6. Documentul suport, anexă la Programul Regional Nord Vest 2021-2027 – Evaluarea conform principiului Do No Significant Harm pentru Programul Regional Nord-Vest (PR NV) 2021-2027 (Analiza și centralizarea DNSH).

7. Raportul de mediu, studiul de evaluare adecvată și avizul de mediu aferente Programului Regional Nord Vest 2021-2027

8. Comunicarea Comisiei 2021/C 373/01 - Orientări tehnice referitoare la imunizarea infrastructurii la schimbările climatice în perioada 2021-2027

9. Tratatul privind Funcționarea Uniunii Europene:

a. Articolul 11 - Cerințele de protecție a mediului trebuie integrate în definirea și punerea în aplicare a politicilor și acțiunilor Uniunii, în special pentru promovarea dezvoltării durabile.

- b.** Articolul 191 - Politica Uniunii în domeniul mediului contribuie la următoarele obiective:
- Conservarea, protecția și îmbunătățirea calității mediului
  - Ocrotirea sănătății persoanelor
  - Utilizarea prudentă și rațională a resurselor naturale
  - Promovarea pe plan internațional a unor măsuri destinate să contracareze problemele de mediu la scară regională sau mondială și în special lupta împotriva schimbărilor climatice

10. Alte documente relevante:

Taxonomy compass (<https://ec.europa.eu/sustainable-finance-taxonomy/taxonomy-compass>) un compendiu în limba engleză, destinat solicitantului/beneficiarului final; conține măsuri pe care trebuie să le respecte fiecare activitate în funcție de domeniul economic

Ghidul privind utilizarea regulamentului privind taxonomia -

https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/business_economy_euro/banking_and_finance/documents/190618-sustainable-finance-teg-report-using-the-taxonomy_en.pdf

În procesul de pregătire, verificare, implementare și durabilitate a proiectului, **solicitantul are obligația de a respecta legislația în vigoare la nivel național și comunitar.**

Evaluarea și asigurarea respectării principiului DNSH precum și a imunizării infrastructurii la schimbările climatice la nivelul PR NV 2021-2027

Autoritatea de Management pentru Programul Regional Nord-Vest 2021-2027 a realizat evaluarea principiului DNSH în care demonstrează că investițiile propuse prin program nu provoacă prejudicii semnificative celor șase obiective de mediu. În cazul acelor intervenții care pot aduce prejudicii celor șase principii de mediu, AM PR NV a oferit măsuri de atenuare care trebuie puse în aplicare pentru compensarea posibilelor daune aduse mediului. În acest context, AM PR NV va include principiul DNSH în criteriile de selecție, acolo unde este necesar, având la bază justificarea conformității acestora cu cele șase obiective de mediu.

Toate intervențiile propuse prin PR NV au în vedere **analiza și centralizatorul DNSH PR NV aferente programului aprobat** precum și **concluziile raportului de mediu, studiului de evaluare adecvată elaborate pentru parcurgerea procedurii de evaluare de mediu pentru PR NV**, procedură finalizată cu Avizul de Mediu nr. 65/10.12.2021 (a se vedea Tabelul 1. Centralizarea analizei DNSH a PR NV 2021-2027 pe fiecare obiectiv specific). Concluziile și recomandările acestor documente vor fi integrate și adaptate la nivelul ghidurilor de finanțare și în selectarea proiectelor. De asemenea, la nivelul ghidurilor de finanțare și în selectarea proiectelor vor fi avute în vedere documentele de referință elaborate la nivel european amintite mai sus.

Principiul de „a nu prejudicia în mod semnificativ” (DNSH) se interpretează în sensul articolului 17 din Regulamentul (UE) 2020/852 (Regulamentul privind Taxonomia), care definește noțiunea de „prejudiciere în mod semnificativ” pentru cele șase obiective de mediu, respectiv: atenuarea schimbărilor climatice, adaptarea la schimbările climatice, utilizarea durabilă și protejarea resurselor de apă și a celor marine, economia circulară, prevenirea și controlul poluării și protecția și refacerea biodiversității și a ecosistemelor.

Având în vedere că primele două obiective de mediu, respectiv **atenuarea și adaptarea la schimbările climatice, reprezintă pilonii procesului de imunizare la schimbările climatice**, așa cum este descris în *Comunicarea Comisiei privind Orientările tehnice referitoare la imunizarea infrastructurii la schimbările climatice în perioada 2021-2027*, condițiile generale și specifice rezultate din analiza imunizării infrastructurii la schimbările climatice pentru aceste obiective de mediu aplicabile proiectelor sunt acoperitoare inclusiv pentru respectarea principiului DNSH. Pentru atenuare și adaptare dar și pentru celelalte 4 obiective de mediu (**utilizarea durabilă și protejarea resurselor de apă și a celor marine, economia circulară, prevenirea și controlul poluării și protecția și refacerea biodiversității și a ecosistemelor**), solicitantul are obligația de a respecta și prevederile Legii nr. 292/2018² privind evaluarea impactului anumitor proiecte publice și private asupra mediului și ale Ordinului nr. 269/2020 privind aprobarea ghidului

² <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/208590>

general aplicabil etapelor procedurii de evaluare a impactului asupra mediului, iar în urma parcurgerii procedurii de reglementare va prezenta **actul de reglementare pentru proiectul ce va fi depus** (după caz: Decizia etapei de încadrare, sau Decizia finală, sau Clasarea notificării).

Conform prevederilor art. 7 alin. (2) lit. c) din Legea nr. 292/2018, clima este factor de mediu și face obiectul analizei atât în etapa de încadrare (pentru proiectele de pe Anexa nr. 2 a legii) cât și în cadrul raportului privind impactul asupra mediului (pentru proiectele de pe Anexa nr. 1 și cele de pe Anexa nr. 2 a legii care pot avea impact semnificativ asupra mediului).

Conținutul cadru al memoriului de prezentare impune titularului completarea acestui document cu informații referitoare la climă (de exemplu, natura și amploarea emisiilor de gaze cu efect de seră) precum și a măsurilor de evitare, reducere sau ameliorare a impactului semnificativ asupra mediului (punctul VII, Anexa 5E a Legii 292/2018).

Atât impactul proiectului asupra climei și schimbărilor climatice (și anume, aspectele legate de atenuarea schimbărilor climatice) cât și impactul schimbărilor climatice asupra proiectului și asupra punerii în aplicare a acestuia (și anume, aspectele legate de adaptarea la schimbările climatice) ar trebui luate în considerare încă de la etapa de încadrare (pentru proiectele de pe Anexa nr. 2 a Legii nr. 292/2018).

Imunizarea la schimbările climatice este un proces care integrează în dezvoltarea proiectelor de infrastructură care au o durată de viață preconizată de cel puțin cinci ani, **măsuri de atenuare a schimbărilor climatice și de adaptare la acestea**, în conformitate cu *Comunicarea Comisiei Europene privind Orientările tehnice referitoare la imunizarea infrastructurii la schimbările climatice în perioada 2021-2027*³.

Scopul acestui proces este de a se asigura că obiectivele de reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră și principiul „eficiența energetică înainte de toate” sunt integrate în ciclul de dezvoltare a proiectului iar proiectul este compatibil cu obiectivul privind neutralitatea climatică stabilit pentru 2050. Principiul „eficiența energetică înainte de toate”⁴ subliniază necesitatea de a se acorda prioritate măsurilor alternative de eficiență energetică din punctul de vedere al costurilor atunci când se iau decizii privind investițiile, în special economiile de energie la nivelul utilizării finale eficiente în raport cu costurile. Se recomandă utilizarea de materiale de construcții certificate Eco Label și realizarea achizițiilor verzi pentru echipamente și dotări.

Infrastructura este un concept larg, care include:

---

³ Comunicarea Comisiei — Orientări tehnice referitoare la imunizarea infrastructurii la schimbările climatice în perioada 2021-2027 C/2021/5430 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.C.2021.373.01.0001.01.RO&toc=OJ%3AC%3A2021%3A373%3AFULL>

⁴ Principiul „eficiența energetică înainte de toate” este definit la articolul 2 punctul 18 din Regulamentul (UE) 2018/1999, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:32018R1999&from=RO>

- clădiri, de la locuințe private până la școli sau instalații industriale, care reprezintă cel mai frecvent tip de infrastructură și baza pentru așezările umane;
- infrastructuri bazate pe natură, cum ar fi acoperișuri verzi, pereți, spații și sisteme de drenaj.
- infrastructura de rețea esențială pentru funcționarea economiei și a societății actuale, în special infrastructura energetică (de exemplu, rețele, centrale electrice, conducte), transporturile (active fixe precum drumuri, căi ferate, porturi, aeroporturi sau infrastructura de transport pe căile navigabile interioare), tehnologiile informației și comunicațiilor (de exemplu, rețele de telefonie mobilă, cabluri de date, centre de date) și apa (de exemplu, conducte de alimentare cu apă, rezervoare, instalații de tratare a apelor reziduale);
- sisteme de gestionare a deșeurilor generate de întreprinderi și gospodării (puncte de colectare, instalații de sortare și reciclare, incineratoare și depozite de deșeuri);
- alte active fizice dintr-o gamă mai largă de domenii de politică, inclusiv comunicațiile, serviciile de urgență, energia, finanțele, alimentele, administrația publică, sănătatea, educația și formarea, cercetarea, protecția civilă, transporturile și deșeurile sau apa;
- alte tipuri de infrastructură eligibile pot fi, de asemenea, prevăzute în legislația specifică fondurilor.

Este esențial să se identifice în mod clar – și, prin urmare, să se investească în – infrastructura (infrastructuri noi, precum și, de exemplu, reînnoirea, modernizarea și extinderea infrastructurii existente) care este pregătită pentru un viitor neutru din punct de vedere climatic și rezilient la schimbările climatice.

Imunizarea infrastructurii la schimbările climatice reprezintă un proces care integrează măsurile de atenuare a schimbărilor climatice (*neutralitate climatică*) și de adaptare (*reziliența la schimbările climatice*) la acestea în dezvoltarea proiectelor de infrastructură, și presupune parcurgerea următoarelor etape pentru fiecare dintre cei doi piloni.

I. Atenuarea schimbărilor climatice (neutralitate climatică)

Atenuarea schimbărilor climatice implică decarbonizarea, eficiența energetică, economiile de energie și utilizarea formelor regenerabile de energie. Aceasta implică luarea de măsuri pentru reducerea emisiilor de GES sau creșterea sechestrării GES și este ghidată de politica UE privind obiectivele de reducere a emisiilor pentru 2030 și 2050.

Etapa 1. Examinare/Încadrare

Scopul acestei etape este evaluarea impactului proiectului asupra emisiilor de gaze cu efect de sera (GES) prezentat în **secțiunea 3.2.1 Examinare – Etapa 1 (atenuare) din Orientările tehnice referitoare la imunizarea infrastructurii la schimbările climatice în perioada 2021-2027**. Astfel, se evaluează dacă proiectele propuse presupun emisii semnificative de GES (>20.000 t/CO₂e/an). Dacă proiectele nu presupun emisii semnificative de GES, nu este necesară o analiză detaliată.

Etapa 2. Analiza detaliată

Această etapă este prezentată în cadrul **secțiunii 3.2.2. Analiză detaliată – Etapa 2 (atenuare)** din *Orientările tehnice referitoare la imunitizarea infrastructurii la schimbările climatice în perioada 2021-2027*. Prin această analiză se urmărește reducerea emisiilor GES cât de mult posibil încă din etapa de concepere/proiectare a investiției. Evaluarea emisiilor de dioxid de carbon ar trebui să fie inclusă pe parcursul întregului ciclu de dezvoltare a proiectului și să fie utilizată ca instrument de clasificare și selectare a opțiunilor în vederea promovării variantelor și opțiunilor cu emisii scăzute de dioxid de carbon.

Exemple de întrebări-cheie privind **atenuarea schimbărilor climatice** pentru EIM (evaluare a impactului asupra mediului):

Principalele preocupări sunt legate de:	Câteva întrebări-cheie pentru identificarea aspectelor legate de atenuarea schimbărilor climatice	Exemple de alternative și măsuri legate de atenuarea schimbărilor climatice
Emisii directe de GES	Proiectul propus va emite dioxid de carbon (CO ₂), protoxid de azot (N ₂ O) sau metan (CH ₄) sau orice alt GES prevăzut de CCONUSC? Proiectul propus implică activități de exploatare a terenurilor, de schimbare a destinației terenurilor sau de silvicultură (de exemplu, despăduriri) care ar putea duce la creșterea emisiilor? Implică și alte activități (de exemplu, împăduriri) care pot acționa ca absorbanți de emisii?	Analizarea diferitor tehnologii, materiale, moduri de furnizare etc. pentru a evita sau a reduce emisiile; Luarea în considerare a necesității de a proteja absorbantii naturali de carbon care ar putea fi puși în pericol de proiect, cum ar fi turbăriile locale, zonele împădurite, zonele umede, pădurile; Planificarea posibilelor măsuri de compensare a emisiilor de dioxid de carbon, disponibile prin sistemele de compensare existente sau încorporate în proiect (de exemplu, plantarea de arbori).
Emisii indirecte de GES cauzate de creșterea cererii de energie	Va influența proiectul propus în mod semnificativ cererea de energie?	Utilizarea de materiale de construcție reciclate/ recuperate și cu emisii scăzute de dioxid de carbon; Integrarea eficienței energetice în conceperea unui proiect (de

	Este posibilă utilizarea surselor regenerabile de energie?	exemplu, includerea de elemente precum izolația, ferestre orientate spre sud pentru energia solară, ventilația pasivă și becurile cu consum redus de energie); Utilizarea de utilaje eficiente din punct de vedere energetic; Utilizarea de surse regenerabile de energie.
Emisiile indirecte de GES generate de orice activități sau infrastructuri de sprijin direct legate de punerea în aplicare a proiectului propus (de exemplu, transportul)	Proiectul propus va determina creșterea sau reducerea semnificativă a deplasărilor personale? Proiectul propus va determina creșterea sau reducerea semnificativă a transportului de marfă?	Alegerea unui amplasament care este conectat la un sistem de transport public sau care pune în aplicare modalități de transport; Asigurarea unei infrastructuri de transport cu emisii scăzute (de exemplu, stații de încărcare a vehiculelor electrice, facilități pentru ciclism).

În acest sens, **solicitantul prezintă și pune în aplicare măsuri compensatorii pentru atenuarea schimbărilor climatice în funcție de specificul fiecărui ghid în parte prin care demonstrează ca emisiile de gaze cu efect de seră generate de proiect vor fi limitate.**

II. Adaptarea la schimbările climatice (reziliența la schimbările climatice)

Infrastructura este, de regulă, de lungă durată și poate fi expusă timp de mulți ani la o climă schimbătoare, cu fenomene meteorologice extreme și cu efecte climatice din ce în ce mai frecvente și nefavorabile.

Etapa 1. Examinare/Încadrare

Etapa de examinare cuprinde analiza vulnerabilității unui proiect la schimbările climatice conform **secțiunii 3.3.1. Examinare – Etapa 1 (adaptare)**, din *Orientările tehnice referitoare la imunizarea infrastructurii la schimbările climatice în perioada 2021-2027*. Această analiză este împărțită în trei etape, care cuprind:

1. Analiza sensibilității (identificarea riscurilor relevante pentru tipul de proiect)
2. Evaluarea expunerii la riscuri (identificarea riscurilor relevante pentru amplasamentul proiectului)
3. Analiza vulnerabilității (identificarea potențialelor riscuri semnificative – combina gradul de sensibilitate cu gradul de expunere pentru stabilirea nivelului de vulnerabilitate).

Etapa 2. Analiza detaliată de risc

Scopul acestei analize este de a cuantifica importanța riscurilor pentru proiect în condițiile climatice actuale și viitoare conform **secțiunii 3.3.2. Analiza detaliată – Etapa 2 (adaptare)**, din *Orientările tehnice referitoare la imunizarea infrastructurii la schimbările climatice în perioada 2021-2027*. Pentru identificarea, evaluarea, selectarea și punerea în aplicare a măsurilor de adaptare, această analiză va implica:

1. Analiza probabilității (evaluarea probabilității ca riscurile identificate să aibe loc în timpul duratei de viață a proiectului)
2. Analiza impactului (evaluarea consecințelor în cazul în care apare pericolul climatic identificat)
3. Evaluarea riscurilor (estimarea nivelului de importanță al riscurilor prin combinarea probabilității și impactului).

Măsurile de adaptare la schimbările climatice pentru proiectele de infrastructură se concentrează pe asigurarea unui nivel adecvat de reziliență la impactul schimbărilor climatice, care include fenomenele extreme precum inundații mai intense, ruperi de nori, secetă, valuri de căldură, incendii forestiere, furtuni și alunecări de teren și uragane, precum și fenomene cu o evoluție lentă, cum ar fi creșterea preconizată a nivelului mării și modificări ale precipitațiilor medii, umidității solului și umidității aerului.

Exemple de întrebări-cheie privind **adaptarea la schimbările climatice** pentru EIM

Principalele preocupări sunt legate de:	Câteva întrebări-cheie pentru identificarea aspectelor legate de adaptarea la schimbările climatice	Exemple de alternative și măsuri legate de adaptarea la schimbările climatice
Valurile de căldură	<p>Va limita proiectul propus circulația aerului sau va reduce spațiile deschise?</p> <p>Va absorbi sau genera căldură? Va emite compuși organici volatili (COV) și oxizi de azot (NOx) și va contribui la formarea ozonului troposferic în zilele însorite și calde?</p> <p>Poate fi afectat de valurile de căldură?</p> <p>Va determina creșterea cererii de energie și de apă pentru răcire?</p> <p>Materialele utilizate în timpul construcției pot</p>	<p>Asigurarea protecției proiectului propus împotriva epuizării provocate de căldură;</p> <p>Încurajarea proiectării optime pentru performanța de mediu și reducerea nevoii de răcire;</p> <p>Reducerea stocării energiei termice într-un proiect propus (de exemplu, prin utilizarea de materiale și coloranți diferiți)</p>

	rezista la temperaturi mai ridicate (sau vor apărea, de exemplu, situații de oboseală a materialelor sau de degradare a suprafeței)?	
Seceta	<p>Va spori proiectul propus cererea de apă?</p> <p>Va afecta în mod negativ acviferele?</p> <p>Este proiectul propus vulnerabil la debitele scăzute ale râurilor sau la temperaturi mai ridicate ale apei?</p> <p>Va agrava poluarea apei, în special în perioadele de secetă cu rate reduse de diluție, temperaturi crescute și turbiditate?</p> <p>Va afecta vulnerabilitatea peisajelor sau a zonelor împădurite la incendii de vegetație?</p> <p>Proiectul propus este situat într-o zonă vulnerabilă la incendii de vegetație?</p> <p>Materialele utilizate în timpul construcției pot rezista la temperaturi mai ridicate?</p>	<p>Asigurarea protecției proiectului propus împotriva efectelor secetei (de exemplu, utilizarea unor procese și materiale eficiente din punctul de vedere al utilizării apei care pot rezista la temperaturi ridicate);</p> <p>Introducerea de tehnologii și metode de captare a apei pluviale;</p> <p>Instalarea unor sisteme de tratare a apelor reziduale de ultimă generație, care să facă posibilă reutilizarea apei.</p>
Incendiile de vegetație, incendiile forestiere	<p>Este zona proiectului propus expusă riscului de incendiu?</p> <p>Materialele utilizate în timpul construcției sunt rezistente la foc?</p> <p>Proiectul propus determină creșterea riscului de incendiu (de exemplu, din cauza vegetației din zona proiectului?)</p>	<p>Utilizarea de materiale de construcție rezistente la foc;</p> <p>Crearea unui spațiu adaptat la incendii în zona vizată de proiect și în jurul acesteia</p>

<p>Regimuri de inundații și precipitații extreme</p>	<p>Va fi în pericol proiectul propus din cauza faptului că este situat într-o zonă riverană de inundare? Va modifica capacitatea zonelor inundabile existente pentru gestionarea naturală a inundațiilor? Va modifica capacitatea de retenție a apei în bazinul hidrografic? Sunt îndeajuns de stabile digurile pentru a rezista la inundații? Va fi proiectul în pericol de creștere a nivelurilor de apă subterană aproape de suprafață?</p>	<p>Analizarea posibilității de a aduce modificări în proiectarea construcțiilor care să permită creșterea nivelului apei și a nivelului apei subterane (de exemplu, construcții pe piloni, înconjurarea oricărei infrastructuri vulnerabile la inundații sau infrastructuri critice la inundații cu bariere împotriva inundațiilor care utilizează puterea de ridicare a apei provenite din inundații pentru a se ridica automat, instalarea de supape de refulare în sistemele de drenaj pentru a proteja interioarele de inundațiile cauzate de refluxul de ape reziduale).</p> <p>Îmbunătățirea sistemului de drenare al proiectului.</p>
<p>Furtuni și rafale de vânt</p>	<p>Va fi proiectul propus în pericol din cauza furtunilor și a vânturilor puternice? Proiectul și funcționarea sa pot fi afectate de căderea de obiecte (de exemplu, arbori) în apropierea amplasamentului său? Este asigurată conectivitatea proiectului la rețelele de energie, apă, transport și TIC în timpul furtunilor puternice?</p>	<p>Asigurarea unei proiectări care să confere rezistență la vânturi și furtuni puternice</p>
<p>Alunecările de teren</p>	<p>Este proiectul situat într-o zonă care ar putea fi afectată de precipitații extreme și alunecări de teren?</p>	<p>Protejarea suprafețelor și controlul eroziunii suprafețelor (de exemplu, prin plantarea rapidă de vegetație – hidroînsămânțare, acoperirea cu iarbă, arbori);</p> <p>Instalarea de structuri care să asigure controlul eroziunii (de</p>

		exemplu, canale de drenaj și de scurgere adecvate).
Creșterea nivelului mării, furtuni, valuri, eroziune costieră, regimuri hidrologice și intruziune salină	<p>Se află proiectul propus în zone care pot fi afectate de creșterea nivelului mării? Este posibil ca valurile de apă de mare cauzate de furtuni să afecteze proiectul?</p> <p>Se află proiectul propus într-o zonă cu risc de eroziune costieră? Va reduce sau va spori riscul de eroziune costieră? Este situat în zone care pot fi afectate de intruziunea salină? Poate pătrunderea de apă marină să provoace scurgeri de substanțe poluante (de exemplu, deșeuri)?</p>	Analizarea posibilității de a aduce modificări în proiectarea construcțiilor pentru a permite creșterea nivelului mării, de exemplu, construcția pe piloni.
Valurile de frig	<p>Poate fi afectat proiectul propus de perioade scurte de vreme neobișnuit de rece, viscol sau îngheț? Materialele utilizate în timpul construcției pot rezista la temperaturi mai scăzute? Poate gheața afecta funcționarea/exploatarea proiectului? Este asigurată conectarea proiectului la rețelele de energie, apă, transport și TIC în timpul valurilor de frig? Pot ninsorile foarte abundente să aibă un impact asupra stabilității construcției?</p>	Asigurarea protecției proiectului împotriva valurilor de frig și a zăpezii (de exemplu, utilizarea de materiale de construcție care să reziste la temperaturi scăzute și asigurarea rezistenței proiectului la acumularea zăpezii)
Avarierea prin îngheț-dezghet	Există riscul ca proiectul propus să sufere pagube	Asigurarea capacității proiectului (de exemplu, infrastructura-cheie)

	cauzate de îngheț-dezgeț (de exemplu, proiecte-cheie de infrastructură)? Poate fi afectat proiectul de dezghețarea permafrostului?	de a rezista la acțiunea vântului și de a preveni pătrunderea umidității în structură (de exemplu, prin utilizarea unor materiale sau a unor practici de inginerie diferite)
--	---	--

În acest sens **solicitantul prezintă și pune în aplicare măsurile de adaptare relevante conform ghidului solicitantului și adecvate posibilelor riscuri climatice identificate în vederea gestionării și reducerii acestora la un nivel acceptabil.**

Memoriul de prezentare trebuie să conțină suficiente informații pentru a răspunde la seturile de întrebări privind atenuarea și adaptarea la schimbările climatice de mai sus.

Conținutul cadru al raportului privind impactul asupra mediului impune prezentarea de către titular a informațiilor privind impactul proiectului asupra climei – de exemplu, natura și amploarea emisiilor de gaze cu efect de seră - și vulnerabilitatea proiectului la schimbările climatice – tipurile de vulnerabilități identificate, cuantificarea tendințelor de amplificare a vulnerabilităților existente în contextul schimbărilor climatice; o descriere a măsurilor avute în vedere pentru evitarea, prevenirea, reducerea sau, dacă este posibil, compensarea oricăror efecte negative semnificative asupra mediului identificate și, dacă este cazul, o descriere a oricăror măsuri de monitorizare propuse (Anexa 4 a Legii nr. 292/2018).

Acordul de mediu trebuie să includă (pe lângă informații privind impactul proiectului asupra climei și vulnerabilitatea proiectului la schimbări climatice) măsurile de reducere a impactului proiectului asupra climei și/sau, după caz, măsurile adaptate privind vulnerabilitatea proiectului la schimbările climatice rezultate în urma parcurgerii procedurii de evaluare a impactului asupra mediului pentru proiect.

În mod echivalent, pentru proiectele care se opresc la etapa de încadrare, actul de reglementare din punct de vedere al protecției mediului (**decizia etapei de încadrare**) trebuie să includă informații referitoare la impactul potențial al proiectului asupra climei și vulnerabilitatea proiectului la schimbări climatice precum și măsurile prevăzute în cadrul proiectului pentru atenuare/adaptare.

Integrarea aspectelor privind schimbările climatice în actele de reglementare din punct de vedere al protecției mediului contribuie la o mai bună implementare a măsurilor de atenuare/adaptare.

Pentru aceasta, autoritățile de mediu includ în decizia etapei de evaluare inițială (pentru proiectele de infrastructură pentru care este necesară elaborarea memoriului de prezentare și parcurgerea etapei de încadrare) și/sau în îndrumarul privind problemele de mediu care trebuie analizate în raportul privind impactul asupra mediului mențiuni referitoare la utilizarea recomandărilor din Comunicarea COM nr. 2021/C373/01 în ceea ce privește aspectele de atenuare a schimbărilor climatice și adaptare la schimbările climatice.

Pentru toate proiectele de infrastructură noi (inclusiv modificări ale proiectelor existente), autoritățile de mediu vor include în decizia etapei de evaluare inițială și/sau în îndrumarul privind problemele de mediu care trebuie analizate în raportul privind impactul asupra mediului mențiuni referitoare la utilizarea recomandărilor din Comunicarea COM nr. 2021/C373/01 în ceea ce privește aspectele de atenuare a schimbărilor climatice și adaptare la schimbările climatice.

Pentru acele proiecte pentru care documentația tehnico-economică nu este finalizată, titularul proiectului va prezenta în cadrul documentației modalitatea în care au fost luate în calcul particularitățile climatice, analiza vulnerabilităților și riscurilor cauzate de schimbările climatice, în conformitate cu HG 907/2016, la care se adaugă (după caz) documentul emis de Agenția pentru Protecția Mediului în baza Legii nr. 292/2018.

Pentru acele proiecte pentru care documentația tehnico-economică a fost finalizată, titularul proiectului va prezenta într-o anexă/va actualiza documentația tehnico-economică cu informațiile și modalitatea în care au fost luate în calcul particularitățile climatice, analiza vulnerabilităților și riscurilor cauzate de schimbările climatice, în conformitate cu HG 907/2016, la care se adaugă (după caz) documentul emis de Agenția pentru Protecția Mediului în baza Legii nr. 292/2018.

AM PR NV a analizat și identificat care sunt obiectivele specifice ale programului unde este necesar a fi respectată obligativitatea de a imuniza infrastructura. Astfel, AM va verifica dacă măsurile de adaptare și atenuare rezultate din analiză au fost implementate de către beneficiari conform cererii de finanțare și a documentației tehnico-economice depusă de beneficiar la proiect.

Încurajăm solicitanții să colaboreze și să transmită proiectanților măsurile ce privesc îndeplinirea respectării procesului imunizării la schimbările climatice, pentru ca aceștia să integreze aspectele de mediu în elaborarea documentațiilor tehnice și în implementarea proiectelor, indicând ulterior în cererea de finanțare secțiunile și paginile din SF/DALI/Proiectul tehnic/alt document unde se regăsesc măsurile propuse și care vizează principiul imunizării climatice. În elaborarea documentației tehnico-economice, solicitantul are obligația respectării legislației naționale, respectiv *Hotărârea nr. 907 din 29 noiembrie 2016 privind etapele de elaborare și conținutul-cadru al documentațiilor tehnico-economice aferente obiectivelor/proiectelor de investiții finanțate din fonduri publice*. Aceste documentații tehnico-economice prezintă în structura lor mai multe capitole sau părți ce includ informații referitoare la descrierea zonei și amplasamentului, concluzii ale studiilor de teren, situația existentă din punct de vedere tehnic și cel puțin două propuneri de intervenție. Se analizează soluțiile de adaptare utilizând cele mai bune proiecții climatice disponibile și, ca o cerință minimă, previn sau reduc efectele negative asupra intervenției, în funcție de zonă și de contextul schimbărilor climatice.

Evaluarea principiului DNSH și a modului în care cele șase obiective de mediu sunt respectate de beneficiarii proiectelor depuse și finanțate prin program a început cu o analiză a tipurilor de

activități propuse spre finanțare, conformitatea acestora cu analiza DNSH anexată programului aprobat, angajamentele asumate prin program cu privire la principiul DNSH și după caz, necesitatea introducerii unor criterii de eligibilitate specifice DNSH.

Astfel, pentru asigurarea principiului DNSH și a imunizării la schimbările climatice se delimitează două situații:

Varianta 1 – când din analiza DNSH a PR NV 2021-2027 și a imunizării la schimbările climatice, respectiv din raportul de mediu rezultă necesitatea respectării unor măsuri obligatorii de compensare a prejudiciilor aduse obiectivelor de mediu și unde este cazul, a unor măsuri complementare (vor fi punctate suplimentar). Condițiile obligatorii se verifică conform criteriilor enumerate în secțiunea II din grila ETF iar cele complementare conform secțiunii I din grila ETF.
De exemplu în cazul:

Prioritatea	Obiectiv specific	Ghiduri ale solicitantului
P1	RSO 1.1	111, 112, 113, 114
	RSO 1.2	121
	RSO 1.3	131A, 131B, 131C, 131D, 131E, 131F, 131G, 131H, 112, 132A, 132B
P2	RSO 1.2	221A, 221B, 222
P3	RSO 2.1	311A, 311B, 312A, 312B
	RSO 2.2	321
P4	RSO 2.8	481A,481B
P5	RSO 3.2	521,522A,522B
P6	RSO 4.2	621A,621B,621C,622A,622B,623
	RSO 4.6	661
P7	RSO 5.1	711,712,713,714A,714B,714C
	RSO 5.2	721,722,723

Varianta 2 - când din analiza DNSH a programului și a imunizării la schimbările climatice, respectiv din raportul de mediu rezultă că prin natura investițiilor nu se impun măsuri obligatorii. De exemplu în cazul:

Prioritatea	Obiectiv specific	Ghiduri ale solicitantului
P1	RSO 1.4	141, 142, 143
P3	RSO 2.7	371A, 371B
P5	RSO 3.2	523

În etapa de evaluare tehnico - financiară, un evaluator independent va verifica dacă proiectele includ măsuri de atenuare/ măsuri compensatorii care pot preveni, reduce și compensa cât mai

mult posibil orice efecte negative semnificative asupra mediului și dacă prin documentația depusă se demonstrează conformitatea cu principiului DNSH, respectiv cu imunizarea la schimbările climatice. Aceste măsuri vor fi verificate conform criteriilor din secțiunea II din grila ETF, criterii cu caracter obligatoriu (a căror îndeplinire este obligatorie pentru selectarea și contractarea proiectului).

Pot exista apeluri în care grila de evaluare tehnică - financiară conține la secțiunea I criterii și subcriterii care punctează calitatea proiectelor din perspectiva măsurilor compensatorii conforme cu principiul DNSH (măsuri complementare față de cele obligatorii din secțiunea II).

Prezenta metodologie are un caracter de informare și îndrumare în vederea realizării proiectelor ce vor solicita finanțare în cadrul PR NV 2021-2027, iar măsurile enumerate mai jos, pe fiecare obiectiv specific, au fost adaptate în funcție de specificul fiecărui ghid al solicitantului, nefiind exhaustive. Solicitanții pot propune în funcție de specificul proiectelor și alte măsuri de îmbunătățire a calității proiectelor din perspectiva DNSH (conform criteriilor/subcriteriilor din secțiunea I), respectiv obligatorii (conform criteriilor/subcriteriilor din secțiunea II).

Prioritate	Obiectiv Specific	Ghiduri	A. Atenuarea schimbărilor climatice	B. Adaptarea la schimbările climatice	C. Utilizarea durabilă și protejarea resurselor de apă și a celor marine	D. Economia circulară, inclusiv prevenirea generării de deșeuri și reciclarea acestora	E. Prevenirea și controlul poluării aerului, apei sau solului	F. Protecția și refacerea biodiversității și a ecosistemelor	Asigurarea imunizării la schimbările climatice	Raport de mediu PR NV 2021-2027 (Efecte asupra obiectivelor de mediu)
P1 O regiune competitivă prin inovare, digitalizare și întreprinderi dinamice	1.1. Dezvoltarea și sporirea capacităților de cercetare și inovare și adoptarea tehnologiilor avansate	111, 112, 113, 114	DA	DA	N/A	DA	N/A	N/A	DA	efect global pozitiv nesemnificativ
	1.2. Valorificarea avantajelor digitalizării, în beneficiul cetățenilor, al companiilor, al organizațiilor de cercetare și al autorităților publice	121	N/A	N/A	N/A	DA	N/A	N/A	NU	efect global pozitiv nesemnificativ
	1.3. Intensificarea creșterii sustenabile și creșterea competitivității IMM-urilor și crearea de locuri de muncă în cadrul IMMurilor, inclusiv prin investiții productive	131A, 131B, 131C, 131D, 131E, 131F, 131G, 131H, 112, 132A, 132B	DA	DA	N/A	DA	N/A	DA	DA	efect global pozitiv nesemnificativ
	1.4. Dezvoltarea competențelor pentru specializare inteligentă, tranziție industrială și antreprenoriat	141, 142, 143	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	NU	efect global pozitiv nesemnificativ
P2 O regiune cu localități smart	1.2. Valorificarea avantajelor digitalizării, în beneficiul cetățenilor, al companiilor, al organizațiilor de cercetare și al autorităților publice	221A, 221B, 222	DA	DA	N/A	N/A	N/A	N/A	DA	efect global pozitiv moderat
P3 O regiune cu localități prietenoase cu mediul	2.1. Promovarea eficienței energetice și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră	311A, 312A	DA	DA	N/A	DA	N/A	N/A	DA	efect global pozitiv moderat
	2.2. Promovarea energiei din surse regenerabile în conformitate cu Directiva privind energiei din surse regenerabile (UE) 2018/2001[1], inclusiv cu criteriile de sustenabilitate prevăzute în aceasta	321	DA	DA	N/A	DA	DA	N/A	DA	efect global pozitiv nesemnificativ
	2.7. Intensificarea acțiunilor de protecție și conservare a naturii, a biodiversității și a infrastructurii verzi, inclusiv în zonele urbane, precum și reducerea tuturor formelor de poluare	371A, 371B	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	NU	efect global pozitiv semnificativ

P4 O regiune cu mobilitate urbană multimodală durabilă	2.8. Promovarea mobilității urbane multimodale sustenabile, ca parte a tranziției către o economie cu zero emisii de dioxid de carbon	481A,481B	DA	DA	N/A	N/A	N/A	N/A	DA	efect global pozitiv semnificativ
P5 O regiune accesibilă	3.2. Dezvoltarea și ameliorarea unei mobilități naționale, regionale și locale sustenabile, reziliente la schimbările climatice, inteligente și intermodale, inclusiv îmbunătățirea accesului la TEN-T și a mobilității transfrontaliere: a) Construirea/reabilitarea legăturilor rutiere secundare către rețeaua rutieră și nodurile TEN-T	521	DA	DA	DA	DA	DA	DA	DA	efect global negativ nesemnificativ
	b) Soluții pentru creșterea siguranței traficului (implementarea soluțiilor prevăzute în studiile de trafic, în linie cu Strategia națională pentru siguranța rutieră)	522A, 522B	DA	DA	N/A	DA	N/A	N/A	DA	
	c) Îmbunătățirea transportului județean de călători prin achiziționare de material rulant pentru conectare inter-urbană, contribuind la creșterea calității aerului și reducerea zgomotului	523	DA	DA	N/A	N/A	N/A	N/A	DA	
P6 O regiune educată	4.2. Îmbunătățirea accesului la servicii și favorabile incluziunii și de calitate în educație, formare și învățare pe tot parcursul vieții prin dezvoltarea infrastructurii accesibile, inclusiv prin promovarea rezilienței pentru educația și formarea la distanță și online	621A, 621B,621C,622A,622B,623	DA	DA	N/A	DA	N/A	N/A	DA	efect global pozitiv nesemnificativ
	4.6. Creșterea rolului culturii și al turismului sustenabil în dezvoltarea economică, incluziunea socială și inovarea socială	661	DA	DA	N/A	DA	N/A	N/A	DA	efect global pozitiv nesemnificativ
P7 O regiune atractivă	5.1. Promovarea dezvoltării integrate și incluzive în domeniul social, economic și al mediului, precum și a culturii, a patrimoniului natural, a turismului sustenabil și a securității în zonele urbane	711	DA	DA	N/A	DA	N/A	N/A	DA	efect global negativ nesemnificativ

	a) Conservarea, protecția și valorificarea durabilă și competitivă a patrimoniului cultural și istoric, inclusiv asigurarea și/sau îmbunătățirea accesului către acestea									
	b) Îmbunătățirea infrastructurii de turism, în special în zone care dispun de un potențial turistic valoros, inclusiv îmbunătățirea accesului către resursele și obiectivele turistice	712	DA	DA	N/A	DA	N/A	N/A	DA	
	c) Dezvoltarea infrastructurii pentru turismul balnear și balneoclimatic, inclusiv îmbunătățirea accesului către resursele și obiectivele turistice	713	DA	DA	N/A	DA	N/A	N/A	DA	
	d) Regenerare urbană și securitatea spațiilor publice	714A, 714B, 714C	DA	DA	N/A	DA	N/A	N/A	DA	
	5.2. Promovarea dezvoltării locale integrate și incluzive în domeniul social, economic și al mediului, precum și a culturii, a patrimoniului natural, a turismului sustenabil și a securității în alte zone decât cele urbane	721	DA	DA	N/A	DA	N/A	N/A	DA	efect global negativ nesemnificativ
	a) Conservarea, protecția și valorificarea durabilă și competitivă a patrimoniului cultural și istoric, inclusiv asigurarea și/sau îmbunătățirea accesului către acestea									
	b) Îmbunătățirea infrastructurii de turism în special în zone care dispun de un potențial turistic valoros, inclusiv îmbunătățirea accesului către resursele și obiectivele turistice	722	DA	DA	N/A	DA	N/A	N/A	DA	
	c) Dezvoltarea infrastructurii pentru turismul balnear și balneoclimatic, inclusiv îmbunătățirea accesului către resursele și obiectivele turistice	723	DA	DA	N/A	DA	N/A	N/A	DA	

P1. O regiune competitivă prin inovare, digitalizare și întreprinderi dinamice

RSO 1.1 Dezvoltarea capacităților de cercetare și inovare și adoptarea tehnologiilor avansate

a) Dezvoltarea structurilor CDI în cadrul întreprinderilor și valorificarea rezultatelor în piață (proiecte CDI&transfer în piață):

Activitățile propuse în cadrul acestei acțiuni includ:

- Activități de CDI inclusiv prin adoptarea tehnologiilor avansate de cercetare de către IMM-uri individual sau în parteneriat cu întreprinderi mari;
- Activități de cercetare industrială și/ sau dezvoltare experimentală (la nivel minim de TRL3), inclusiv prin adoptarea tehnologiilor avansate, derulate de IMM-uri individual sau în parteneriat cu întreprinderi mari, având ca obiectiv principal punerea pe piață a unor produse și servicii inovatoare (inclusiv serie 0);
- Achiziția de echipamente, tehnologii, utilaje, precum și investiții în construirea/modernizarea spațiilor de cercetare/dezvoltare/inovare, care să deservească valorificării rezultatelor din activitățile de cercetare-dezvoltare-inovare de către IMM-uri individual sau în parteneriat cu întreprinderi mari, pe activități de CDI.

b) Dezvoltarea structurilor CDI în întreprinderi nou înființate inovatoare

Activitățile propuse în cadrul acestei acțiuni includ:

- Activități de CDI în întreprinderi nou înființate inovatoare, realizate individual de acestea
- Activități de cercetare industrială și/ sau dezvoltare experimentală (la nivel minim de TRL3), având ca obiectiv principal punerea pe piață a unor produse și servicii inovatoare (inclusiv serie 0);
- Adoptarea tehnologiilor avansate și/sau construirea/modernizarea spațiilor proprii de CDI ale întreprinderilor nou înființate inovatoare, sprijinirea activităților de inovare (abordare pe lanțul valoric al inovării – activități CDI, valorizare produse/servicii);

c) Sprijinirea organizațiilor publice de cercetare pentru cercetare în colaborare

Activitățile propuse în cadrul acestei acțiuni includ:

- Sprijinirea CDI prin acțiuni integrate de creare și dezvoltare a infrastructurilor de CDI ale organizațiilor publice de cercetare (dotarea cu echipamente și construirea/modernizarea spațiilor aferente), în complementaritate cu derularea unor activități de cercetare și cercetare în colaborare în scopul facilitării interacțiunii între mediul CDI și mediul de afaceri;
- Activități de CDI din partea organizațiilor de cercetare, pentru cercetare în colaborare cu IMM-uri;

d) Dezvoltarea ecosistemului de transfer tehnologic

Activitățile propuse în cadrul acestei acțiuni includ:

- Sprijinirea TT prin acțiuni integrate de creare și dezvoltare a infrastructurilor (inclusiv dezvoltarea unor noi infrastructuri care facilitează transferul tehnologic cum ar fi demo-lab, living lab, fab lab, makers-space, DIH etc. și a serviciilor aferente) și favorizarea transferului tehnologic și adoptarea tehnologiilor avansate, în complementaritate cu derularea unor activități în scopul facilitării interacțiunii între mediul CDI și mediul de afaceri, prin cercetare în colaborare sau transfer tehnologic, și cu posibilitatea transferului către acestea a rezultatelor CDI sau a drepturilor de exploatare;
- Acordare de sprijin pentru dezvoltarea și desfășurarea serviciilor de transfer tehnologic, inclusiv prin dezvoltarea unor noi tipuri de servicii de transfer tehnologic corelate cu nevoile mediului de afaceri sau investiții pentru implementarea unui rezultat al cercetării – inovării între IMM-uri și EITT.

1. Respectarea principiului „de a nu prejudicia semnificativ”

Activitățile propuse spre finanțare, prin natura acestora, se califică drept activități care contribuie în mod substanțial la 3 din cele 6 obiective de mediu, conform articolelor 10 – 15 din Regulamentul (UE) 2020/852 al Parlamentului European și al Consiliului privind instituirea unui cadru care să faciliteze investițiile durabile și de modificare a Regulamentului (UE) 2019/2088.

Pentru activitățile care sprijină investiții în infrastructură cu o durată de viață de cel puțin 5 ani, sunt necesare măsuri din partea beneficiarului pentru a **asigura imunizarea la schimbările climatice, în conformitate cu Comunicarea Comisiei Europene privind Orientările tehnice referitoare la imunizarea infrastructurii la schimbările climatice în perioada 2021-2027** precum și **îndeplinirea obligatorie a măsurilor de atenuare și adaptare așa cum sunt descrise și enumerate mai jos la secțiunea A. Atenuarea schimbărilor climatice și la secțiunea B. Adaptarea la schimbările climatice**. Aceste condiții se verifică conform criteriului din secțiunea II din grila ETF.

A. Atenuarea schimbărilor climatice;

Conform documentului suport, anexă la Programul Regional Nord Vest 2021-2027 „DNSH PR NV 2021-2027”, în cadrul proiectelor ce presupun construcția de infrastructuri se va avea în vedere îmbunătățirea performanței energetice a clădirilor prin respectarea Directivei (EU) 2018/844 a Parlamentului European și a Consiliului din 30 mai 2018 de modificare a Directivei (EU) 2010/31 privind performanța energetică a clădirilor și a Directivei (EU) 2012/27 privind eficiența energetică.

Pentru a asigura compatibilitatea proiectelor selectate cu activitățile evaluate ca fiind conforme cu principiul DNSH, va fi punctată în secțiunea II din grila ETF implementarea a cel puțin o măsură de atenuare, după cum urmează:

Se vor utiliza materiale de construcții și tehnologii eficiente din punct de vedere ecologic și se va asigura implementarea principiilor de dezvoltare durabilă cu privire la reducerea poluării aerului și reducerea emisiilor suplimentare de GES (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018R2066&from=EN>).

Activitățile de dotare a centrelor CDI și TT vor include echipamente conforme cu cerințele privind energia așa cum sunt acestea prevăzute de Directiva (EC) 2009/125 de instituire a unui cadru pentru stabilirea cerințelor în materie de proiectare ecologică aplicabile produselor cu impact energetic. În ceea ce privește echipamentele și serviciile IT furnizate, vor fi respectate cele mai bune practici prevăzute de Codul European de Conduită pentru Eficiența Energetică a Centrelor de Date sau de documentul CLC TR50600-99-1 Facilități și infrastructuri pentru centrele de date.

B. Adaptarea la schimbările climatice;

Activitățile prevăzute în cadrul acestei acțiuni vor fi realizate în localități amplasate în diferite județe ale regiunii de dezvoltare Nord-Vest, cu diferite vulnerabilități din punct de vedere a condițiilor de mediu/climatice. Proiecțiile acestor vulnerabilități pe durata de viață a investițiilor vor fi avute în vedere în faza de proiectare, cu impact asupra soluțiilor tehnice selectate.

Pentru a asigura compatibilitatea proiectelor selectate cu activitățile evaluate ca fiind conforme cu acest obiectiv de mediu, va fi punctată în secțiunea II din grila ETF implementarea a cel puțin o măsură de adaptare, după cum urmează:

În funcție de specificul fiecărui proiect vor fi implementate diferite măsuri de adaptare la schimbările climatice, luând în considerare folosirea eficientă a resurselor:

- utilizarea unor soluții tehnice care să permită adaptarea la temperaturile maxime actuale;
- proiectarea infrastructurii pentru colectarea apelor pluviale;
- măsuri de adaptare în conformitate cu specificul climatic al zonei;
- monitorizarea constantă a comportamentului infrastructurii în contextul utilizării acesteia;

Fenomenele climatice care vor fi luate în calcul pe parcursul tuturor etapelor activităților prevăzute în cadrul acestei acțiuni sunt: inundațiile, eroziunile pluviale, alunecările de teren, ploile torențiale, valurile de călduri. Vor fi luate în considerare atât efectele schimbărilor climatice din prezent, cât și cele din viitor. Soluții specifice vor fi puse în aplicare în cazul în care sunt identificate probleme în ceea ce privește adaptarea investițiilor la schimbările climatice.

În afara măsurilor de mitigare care vor fi aplicate acolo unde este cazul pentru fiecare proiect în sine, vor fi luate în calcul și efectele negative ale climatului actual și al climatului exterior asupra persoanelor, asupra naturii și asupra activelor.

Activitatea integrează măsuri fizice și non-fizice menite să reducă, în măsura posibilului și cu cel mai bun efort, toate riscurile materiale (riscuri legate de temperatură, vânt, apă, riscuri legate de masa solidă) care au fost identificate printr-o evaluare a riscurilor și vulnerabilităților climatice.

C. Utilizarea durabilă și protejarea resurselor de apă și a celor marine;

N/A

D. Economia circulară, inclusiv prevenirea generării de deșeuri și reciclarea acestora;

În vederea îndeplinirii cerințelor obiectivului de mediu, va fi implementată cel puțin o măsură de compensare, după cum urmează:

Pentru investițiile în infrastructură: cel puțin 70 % (în greutate) din deșeurile nepericuloase de construcții și demolări generate pe șantier vor fi pregătite pentru reutilizare, reciclare și recuperare a altor materiale, inclusiv operațiunile de rambleu folosind deșeuri pentru a înlocui alte materiale; în conformitate cu ierarhia deșeurilor și cu Protocolul UE de gestionare a deșeurilor din construcții și demolări. Pe perioada executării lucrărilor de construcție, constructorii se vor asigura că deșeurile nepericuloase rezultate din construcții și demolări vor fi sortate pentru a facilita reutilizarea și valorificarea materială, în conformitate cu Protocolul UE de gestionare a deșeurilor din construcții și demolări. Proiectarea clădirilor și tehnicile de construcție vor sprijini circularitatea și, în special, vor demonstra, în conformitate cu ISO 20887 sau cu alte standarde de evaluare a caracteristicilor de dezamblare sau a adaptabilității clădirilor, modul în care sunt proiectate astfel încât să fie mai eficiente din punctul de vedere al utilizării resurselor, mai adaptabile, mai flexibile și demontabile pentru a permite reutilizarea și reciclarea. Proiectul asigură colectarea eficientă și eficientă a deșeurilor la sursă și că fracțiile separate la sursă sunt trimise spre pregătire pentru reutilizare sau reciclare.

Pentru investițiile care presupun achiziționarea de echipamente/produse IT, solicitantul își va asuma că va respecta minim un criteriu privind achizițiile publice verzi, așa cum sunt formulate în documentul Comisiei Europene: <https://ec.europa.eu/environment/gpp/pdf/toolkit/computers%20and%20monitors/ENV-2021-00071-00-00-RO-TRA-00.pdf> , și va indica aceste criterii verzi în specificațiile tehnice ale produselor, prezentate la depunerea proiectului - de ex. prelungirea duratei de viață a produsului, consumul de energie, substanțe periculoase sau gestionarea sfârșitului ciclului de viață.

În ceea ce privește echipamentele nou achiziționate, acestea vor respecta prevederile legale în vigoare, inclusiv standardele europene, cu privire la producerea acestora conform Directivei (EC) 2009/125 din 21 octombrie 2009 de instituire a unui cadru pentru stabilirea cerințelor în materie de proiectare ecologică aplicabile produselor cu impact energetic. Echipamentele utilizate nu vor conține substanțele restricționate enumerate în Directiva (EU) 2011/65 din 8 iunie 2011 privind restricțiile de utilizare a anumitor substanțe periculoase în echipamentele electrice și electronice, iar la sfârșitul duratei de viață a echipamentelor se va avea în vedere respectarea prevederilor Directivei (EU) 2012/19 din 4 iulie 2012 privind deșeurile de echipamente electrice și electronice.

E. Prevenirea și controlul poluării aerului, apei sau solului;

N/A

F. Protecția și refacerea biodiversității și a ecosistemelor.

N/A

RSO 1.2 Valorificarea avantajelor digitalizării, în beneficiul cetățenilor, al companiilor, al organizațiilor de cercetare și al autorităților publice

a) Transformarea digitală a IMM-urilor

Activitățile propuse în cadrul acestei acțiuni includ:

- Investiții pentru adoptarea tehnologiilor și a instrumentelor digitale care conduc la inovarea modelului de afaceri, sisteme de tip RFID (Radio-Frequency Identification) pentru gestiunea activității de producție sau livrare servicii, sistemele de localizare specializate pentru activitatea firmelor (information tracking systems), achiziția de servicii, echipamente și tehnologii necesare pentru transformarea digitală inclusiv pentru: derularea proceselor interne, interacțiunea cu clienții/consumatorii, distribuția produselor, colectarea și analiza de date;
- Investiții pentru creșterea utilizării tehnologiilor digitale de către întreprinderi în scopul creșterii vizibilității inclusiv crearea de website-uri adaptate activității de e-commerce și cu un grad ridicat de interactivitate;
- Dezvoltarea și implementarea de soluții pentru asigurarea securității cibernetice, în special a protecției datelor personale și a siguranței tranzacțiilor online.
- Investiții pentru creșterea utilizării tehnologiilor digitale în scopul creșterii productivității (linii de producție, automatizări, robotică, tehnologii digitale în management, organizarea activităților etc.). inclusiv finanțarea introducerii conexiunilor în bandă largă de mare viteză în interiorul firmei (ex: routere Wi-Fi, fibră optică), aplicații cu rol în managementul birourilor, etc.

1. Respectarea principiului „de a nu prejudicia semnificativ”

Activitățile propuse spre finanțare, prin natura acestora, se califică drept activități care contribuie la 1 din cele 6 obiective de mediu, conform articolelor 10 – 15 din Regulamentul (UE) 2020/852 al Parlamentului European și al Consiliului privind instituirea unui cadru care să faciliteze investițiile durabile și de modificare a Regulamentului (UE) 2019/2088.

Prin aceste activități nu vor fi sprijinite investiții în infrastructură, prin urmare nu sunt necesare măsuri suplimentare din partea beneficiarului pentru a asigura imunizarea la schimbările climatice.

A. Atenuarea schimbărilor climatice;

N/A

B. Adaptarea la schimbările climatice

N/A

C. Utilizarea durabilă și protejarea resurselor de apă și a celor marine

N/A

D. Economia circulară, inclusiv prevenirea generării de deșeurii și reciclarea acestora

În vederea îndeplinirii cerințelor obiectivului de mediu, va fi implementată cel puțin o măsură de compensare, după cum urmează:

- Solicitantul va achiziționa echipamente/produse IT care respectă minim un criteriu privind achizițiile publice verzi și va indica aceste criterii verzi în specificațiile tehnice ale produselor, prezentate la depunerea proiectului - de ex. prelungirea duratei de viață a produsului, consumul de energie, substanțe periculoase sau gestionarea sfârșitului ciclului de viață.
- În ceea ce privește echipamentele nou achiziționate, acestea vor respecta prevederile legale în vigoare, inclusiv standardele europene, cu privire la producerea acestora conform Directivei (EC) 2009/125 din 21 octombrie 2009 de instituire a unui cadru pentru stabilirea cerințelor în materie de proiectare ecologică aplicabile produselor cu impact energetic.
- Echipamentele utilizate nu vor conține substanțele restricționate enumerate în Directiva (EU) 2011/65 din 8 iunie 2011 privind restricțiile de utilizare a anumitor substanțe periculoase în echipamentele electrice și electronice.
- La sfârșitul duratei de viață a echipamentelor se va avea în vedere respectarea prevederilor Directivei (EU) 2012/19 din 4 iulie 2012 privind deșeurile de echipamente electrice și electronice.

E. Prevenirea și controlul poluării aerului, apei sau solului

N/A

F. Protecția și refacerea biodiversității și a ecosistemelor

N/A

RSO 1.3 Intensificarea creșterii durabile și competitivității IMM-urilor și crearea de locuri de muncă în cadrul IMM-urilor, inclusiv prin investiții productive

a) Creșterea competitivității IMM-urilor

Activitățile propuse în cadrul acestei acțiuni includ:

- achiziția de echipamente, tehnologii, utilaje inovative și investiții în spațiile de producție/prestare servicii aferente, în vederea îmbunătățirii capacităților tehnice ale IMM-urilor
- investiții în tehnici avansate de producție - investiții în active corporale și necorporale în legătură cu modernizarea industrială pentru sectoarele de specializare inteligentă, design industrial, inclusiv inovare bazată pe design, personalizare de masă (imprimare 3D, manufacturare digitală directă), activități de marketing;
- suport în achiziționarea de către IMM-uri a unor brevete, licențe sau soluții tehnice ne-brevetate, și valorificarea rezultatelor cercetării;

- valorificarea cercetării (continuarea inițiativei RVP din cadrul acțiunii cu BM “Supporting catching up regions in Romania” prin trecerea în producție a rezultatelor cercetării;
- suport pentru activitatea de internaționalizare a produselor și serviciilor IMM-urilor, inclusiv prin îmbunătățirea componentei de comercializare (soluții de ambalare, soluții de marketing etc.);
- achiziția de echipamente, tehnologii, utilaje, precum și investiții în construirea/modernizarea spațiilor de producție/prestare servicii aferente, care să deservească valorificării în piață a rezultatelor din activitățile de cercetare-dezvoltare-inovare/transfer tehnologic pentru IMM-uri, complementar cu acțiuni din OS a(i), finanțate într-un singur proiect integrat;

b) Sprijinirea ecosistemului antreprenorial regional, încurajarea dezvoltării diferitelor forme specifice de antreprenoriat, precum structuri de sprijin pentru IMM-uri (incubatoare, acceleratoare, parcuri de specializare inteligentă).

Activitățile propuse în cadrul acestei acțiuni includ:

- înființarea și/sau extinderea structurilor de sprijin pentru IMM-uri (pregătirea utilităților și a altor facilități din cadrul parcurilor de specializare inteligentă necesare sprijinirii IMM-urilor) mai puțin de 40% din valoarea unui proiect;
- sprijin pentru dezvoltarea serviciilor structurilor de sprijin și derularea procesului de selecție a IMM-urilor;
- suport pentru trecerea în producție a unor rezultate CDI, consultanță pentru inovare sau adoptarea unor soluții inovatoare și pregătirea pentru punerea lor pe piață, de către IMM-uri;
- sprijin acordat sub formă de granturi în favoarea dezvoltării activităților economice propuse de IMM-uri, pentru a asigura sustenabilitate și reziliență, în cadrul parcurilor de specializare inteligentă- cel puțin de 60% din alocarea unui proiect;

1. Respectarea principiului „de a nu prejudicia semnificativ”

Activitățile propuse spre finanțare, prin natura acestora, se califică drept activități care contribuie în mod substanțial la 4 din cele 6 obiective de mediu, conform articolelor 10 – 15 din Regulamentul (UE) 2020/852 al Parlamentului European și al Consiliului privind instituirea unui cadru care să faciliteze investițiile durabile și de modificare a Regulamentului (UE) 2019/2088.

Pentru activitățile care sprijină investiții în infrastructură cu o durată de viață de cel puțin 5 ani, sunt necesare măsuri din partea beneficiarului pentru a **asigura imunizarea la schimbările climatice, în conformitate cu Comunicarea Comisiei Europene privind Orientările tehnice referitoare la imunizarea infrastructurii la schimbările climatice în perioada 2021-2027** precum și **îndeplinirea obligatorie a măsurilor de atenuare și adaptare așa cum sunt descrise și**

enumerare mai jos la secțiunea A. Atenuarea schimbărilor climatice și la secțiunea B. Adaptarea la schimbările climatice. Aceste condiții se verifică conform criteriului din secțiunea II din grila ETF.

A. Atenuarea schimbărilor climatice

Pentru a asigura compatibilitatea proiectelor selectate cu activitățile evaluate ca fiind conforme cu principiul DNSH, va fi punctată în secțiunea II din grila ETF implementarea a cel puțin o măsură de atenuare, în funcție de tipul lucrărilor propuse prin proiect, după cum urmează:

În cadrul proiectelor care prevăd construcția de infrastructură se va avea în vedere îmbunătățirea performanței energetice a clădirilor prin respectarea Directivei (UE) 2018/844 a Parlamentului European și a Consiliului din 30 mai 2018 de modificare a Directivei (EU) 2010/31 privind performanța energetică a clădirilor și a Directivei (EU) 2012/27 privind eficiența energetică.

Se vor utiliza materiale de construcții și tehnologii eficiente din punct de vedere ecologic și se va asigura implementarea principiilor de dezvoltare durabilă cu privire la reducerea poluării aerului și reducerea emisiilor suplimentare de GES. În cadrul investițiilor, echipamentele utilizate vor îndeplini cerințele legate de energie stabilite în conformitate cu Directiva (EC) 2009/125, inclusiv servere și stocare de date, sau computere și servere de calculatoare sau afișaje electronice.

Investițiile vor fi realizate având în vedere cele mai bune practici cu privire la eficiența energetică a echipamentelor utilizate și managementul energiei, încurajându-se asigurarea utilităților (energie electrică, agent termic pentru uz menajer) din surse regenerabile.

B. Adaptarea la schimbările climatice

Activitățile prevăzute în cadrul acestei acțiuni vor fi realizate în localități amplasate în diferite zone ale țării, cu diferite vulnerabilități din punct de vedere al condițiilor de mediu/climatice. Proiecțiile acestor vulnerabilități pe durata de viață a investițiilor vor fi avute în vedere în faza de proiectare, cu impact asupra soluțiilor tehnice selectate.

Pentru a asigura compatibilitatea proiectelor selectate cu activitățile evaluate ca fiind conforme cu obiectivul adaptare la schimbările climatice, va fi punctată în secțiunea II din grila ETF implementarea a cel puțin o măsură de adaptare, după cum urmează:

În funcție de specificul fiecărui proiect vor fi implementate diferite măsuri de adaptare la schimbările climatice luând în considerare folosirea eficientă a resurselor:

- utilizarea unor soluții tehnice care să permită adaptarea la temperaturile maxime actuale;
- proiectarea infrastructurii pentru colectarea apelor pluviale;
- măsuri de adaptare în conformitate cu specificul climatic al zonei;
- straturi de acoperire rezistente la fluctuațiile de temperatură, rosturi de dilatație rezistente la fluctuațiile de temperatură;
- monitorizarea constantă a comportamentului infrastructurii în contextul utilizării acesteia;

- acoperirea terasamentelor cu material textil și vegetație;

Fenomenele climatice care vor fi luate în calcul pe parcursul tuturor etapelor activităților prevăzute în cadrul acestei acțiuni sunt: inundațiile, eroziunile pluviale, alunecările de teren, ploile torențiale, valurile de călduri. Se vor lua în considerare atât efectele schimbărilor climatice din prezent, cât și cele din viitor. Soluții specifice vor fi puse în aplicare în cazul în care sunt identificate probleme în ceea ce privește adaptarea investițiilor la schimbările climatice.

În afara măsurilor de mitigare care vor fi aplicate acolo unde este cazul pentru fiecare proiect în sine, vor fi luate în calcul și efectele negative ale climatului actual și ale celui viitor asupra persoanelor, asupra naturii și asupra activelor. În implementare se va asigura respectarea obiectivelor privind adaptarea la schimbările climatice, de exemplu asigurându-se că nu se construiesc corpuri noi acolo unde cele existente pot fi reabilitate sau consolidate.

C. Utilizarea durabilă și protejarea resurselor de apă și a celor marine

N/A

D. Economia circulară, inclusiv prevenirea generării de deșeuri și reciclarea acestora

În vederea îndeplinirii cerințelor obiectivului de mediu, pentru proiectele care presupun execuția de lucrări de construcții, este obligatoriu ca beneficiarul să semneze un contract cu un operator pentru reciclarea și pregătirea pentru reutilizare a deșeurilor rezultate în proporție de cel puțin 70% (din masă), în conformitate cu Directiva 2008/98/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 19 noiembrie 2008 respectiv cu OUG 92/2021 aprobată prin Legea 17/2023.

Pentru a asigura compatibilitatea proiectelor selectate cu activitățile evaluate ca fiind conforme cu obiectivul de mediu economie circulară, se va puncta suplimentar (conform grilei ETF secțiunea I) dacă sunt prevăzute în cadrul proiectului următoarele măsuri compensatorii:

Utilizarea surselor regenerabile de energie (de ex. instalații/ echipamente specifice în scopul obținerii unei economii de energie, precum și sisteme care utilizează surse regenerabile/ alternative de energie pentru eficientizarea activităților pentru care a solicitat finanțare);

Retehnologizarea / achiziționarea echipamentelor eficiente energetic - În ceea ce privește echipamentele nou achiziționate, acestea vor respecta prevederile legale în vigoare, inclusiv standardele europene, cu privire la producerea acestora conform Directivei (EC) 2009/125 din 21 octombrie 2009 de instituire a unui cadru pentru stabilirea cerințelor în materie de proiectare ecologică aplicabile produselor cu impact energetic. Echipamentele utilizate nu vor conține substanțele restricționate enumerate în Directiva (EU) 2011/65 din 8 iunie 2011 privind restricțiile de utilizare a anumitor substanțe periculoase în echipamentele electrice și electronice, iar la sfârșitul duratei de viață a echipamentelor se va avea în vedere respectarea prevederilor Directivei (EU) 2012/19 din 4 iulie 2012 privind deșeurile de echipamente electrice și electronice. Solicitantul va achiziționa echipamente/produse IT care respectă minim un criteriu privind achizițiile publice verzi, așa cum sunt formulate în documentul Comisiei Europene:

<https://ec.europa.eu/environment/gpp/pdf/toolkit/computers%20and%20monitors/ENV-2021-00071-00-00-RO-TRA-00.pdf>, și va indica aceste criterii verzi în specificațiile tehnice ale produselor, prezentate la depunerea proiectului - de ex. prelungirea duratei de viață a produsului, consumul de energie, substanțe periculoase sau gestionarea sfârșitului ciclului de viață.

Minimizarea la sursă a deșeurilor generate - Operatorii vor respecta prevederile Legii nr. 211/2011 privind regimul deșeurilor, prin acțiuni:

- de prevenire și reducere a generării de deșeuri și de gestionare eficientă a acestora;
- de reducere a efectelor adverse determinate de generarea și gestionarea deșeurilor;
- de reducere a efectelor generale determinate de utilizarea resurselor și de creștere a eficienței utilizării acestora.

E. Prevenirea și controlul poluării aerului, apei sau solului

N/A

F. Protecția și refacerea biodiversității și a ecosistemelor

În vederea îndeplinirii cerințelor acestui obiectiv de mediu, pentru proiectele care propun lucrări de construcții care se supun autorizării, va fi implementată cel puțin o măsură de protecție și refacere a biodiversității și a ecosistemelor în funcție de tipul lucrărilor propuse prin proiect, după cum urmează:

Pentru proiectele situate în sau în apropierea zonelor sensibile la biodiversitate (inclusiv rețeaua Natura 2000 de zone protejate, situri ale Patrimoniului Mondial UNESCO și zone cheie pentru biodiversitate, precum și alte zone protejate), a fost efectuată o evaluare adecvată în conformitate cu Directivele 2009/147/CE și 92/43/CEE) și pe baza concluziilor acesteia sunt implementate măsurile de atenuare necesare.

Investiții în infrastructură – noua construcție nu este construită pe unul dintre următoarele:

- teren arabil și teren cultivat cu un nivel moderat până la ridicat de fertilitate a solului și biodiversitate subterană, conform studiului UE LUCAS (<https://esdac.jrc.ec.europa.eu/projects/lucas>);
- teren verde cu valoare recunoscută de mare biodiversitate și teren care servește ca habitat al speciilor pe cale de dispariție (floră și faună) enumerate pe Lista Roșie Europeană (The IUCN European Red List of Threatened Species: <https://www.iucn.org/regions/europe/our-work/biodiversity-conservation/european-red-list-threatened-species>) sau pe Lista Roșie IUCN (The IUCN Red List of Threatened Species: <https://www.iucnredlist.org>);
- teren forestier (acoperit sau nu de copaci), alte terenuri împădurite sau care sunt acoperite parțial sau în întregime sau care sunt destinate să fie acoperite de copaci, chiar dacă acei copaci nu au atins încă dimensiunea și acoperirea pentru a fi clasificați ca pădure sau alte teren împădurit.

Înființarea și dezvoltarea de structuri suport precum parcurile de specializare inteligentă, este o activitate cu potențiale efecte negative asupra biodiversității. Conform Studiului de evaluare adecvată pentru PR NV 2021-2027, construirea unor parcuri sau situri industriale în ariile protejate sau în vecinătatea acestora duce la înlocuirea sau chiar pierderea anumitor habitate. Alterarea condițiilor față de mediu pentru speciile de plante sau animale depinde în mare măsură de tipul de activitate finanțat, de gradul de suprapunere sau distanța față de un sit natural, de prezența habitatelor sau de perioada de implementare.

În ceea ce privește spațiile verzi din zona șantierului lucrărilor, acestea vor fi refăcute imediat după finalizarea lucrărilor, indiferent de locul în care au fost afectate.

Pentru a preveni apariția unui impact negativ semnificativ, **siturile și parcurile de specializare inteligentă vor fi realizate în afara ariilor natural protejate**, punându-se accentul pe spații verzi mai bine reprezentate din punctul de vedere al suprafețelor ocupate care îndeplinesc funcții ecologice diverse.

RSO 1.4 Dezvoltarea competențelor pentru specializare inteligentă, tranziție industrială și antreprenariat

a) Dezvoltarea competențelor la nivelul IMM-urilor

Activitățile prevăzute în cadrul acestei acțiuni sunt:

- furnizarea de cursuri de formare pentru competențe a angajaților IMM, cursuri pentru facilitarea tranziției industriale, inclusiv cursuri pentru dezvoltarea competențelor digitale avansate;

b) Dezvoltarea competențelor la nivelul entităților CDI

Activitățile prevăzute în cadrul acestei acțiuni sunt:

- furnizarea de cursuri de formare pentru dezvoltarea competențelor pentru personalul instituțiilor de învățământ superior și de cercetare care urmăresc să-și aprofundeze cooperarea cu operatorii economici, să crească viabilitatea comercială și relevanța pe piață a proiectelor lor de cercetare, precum și capacitățile lor de a participa la procese interactive și deschise de inovare.

c) Sprijin pentru procesul de descoperire antreprenorială

Activitățile prevăzute în cadrul acestei acțiuni sunt:

- organizarea întâlnirilor de descoperire antreprenorială, elaborarea, evaluarea, implementarea și monitorizarea RIS3 NV.

1. Respectarea principiului „de a nu prejudicia semnificativ”

Activitățile propuse spre finanțare, prin natura acestora, nu se califică drept activități care aduc prejudicii semnificative celor 6 obiective de mediu, conform articolelor 10 – 15 din Regulamentul

(UE) 2020/852 al Parlamentului European și al Consiliului privind instituirea unui cadru care să faciliteze investițiile durabile și de modificare a Regulamentului (UE) 2019/2088.

Prin aceste activități nu vor fi sprijinite investiții în infrastructură, prin urmare nu sunt necesare măsuri suplimentare din partea beneficiarului pentru a asigura imunizarea la schimbările climatice.

A. Atenuarea schimbărilor climatice

N/A

B. Adaptarea la schimbările climatice

N/A

C. Utilizarea durabilă și protejarea resurselor de apă și a celor marine

N/A

D. Economia circulară, inclusiv prevenirea generării de deșeuri și reciclarea acestora

N/A

E. Prevenirea și controlul poluării aerului, apei sau solului

N/A

F. Protecția și refacerea biodiversității și a ecosistemelor

N/A

P2. O regiune cu localități smart

RSO 1.2 Valorificarea avantajelor digitalizării, în beneficiul cetățenilor, al companiilor, al organizațiilor de cercetare și al autorităților publice

a) Îmbunătățirea calității serviciilor oferite de administrațiile publice locale prin soluții digitale inovatoare și aplicații de tip smart city

Activitățile prevăzute în cadrul acestei acțiuni sunt:

- Investiții în crearea unui centru regional de date (infrastructură, IaaS, PaaS, SaaS) în vederea îmbunătățirii interacțiunii cetățeanului și mediului de afaceri cu instituțiile publice regionale, județene și locale.
- Investiții care vizează dezvoltarea de aplicații digitale, platforme și alte soluții care conduc la servicii noi sau îmbunătățite semnificativ în beneficiul cetățenilor și companiilor, de tip smart city:
  - Mobilitate inteligentă: aplicații pentru transportul public local, pentru identificarea parcarilor și ghidarea spre acestea și afișarea disponibilității, pentru plata parcării etc.;
  - Locuire inteligentă: aplicații de tipul city pass turistic, sisteme digitale de gestiune inteligentă a spațiilor verzi, dezvoltarea bazelor de date geospațiale și a centrelor

de date, aplicații de informare a cetățenilor asupra serviciilor medicale și de sănătate etc.;

- Economie inteligentă: aplicații de tipul one stop shop pentru mediul de afaceri, platforme de atragere investiții, aplicații / platforme de marketplace de produse locale etc.;
- Cetățeni inteligenți: platforme și aplicații de comunicare cu cetățenii, de implicare civică și voluntariat, de raportare de probleme etc.;
- Guvernanță inteligentă: sisteme de management a proiectelor / ERP, platforme de servicii publice digitale, aplicații de tipul city app, open data;
- Mediu inteligent: aplicații pentru colectarea și afișarea în timp real a datelor de mediu, aplicații pentru încurajarea reciclării și colectării selective a deșeurilor, aplicații pentru gestiunea deșeurilor pentru reducerea risipei alimentare, aplicații pentru monitorizarea stării infrastructurii tehnico-edilitare și a consumului, aplicații pentru cartarea consumului de energie etc.;
- Realizarea unor intervenții integrate la nivel regional / județean:
  - platforme regionale pentru inovare, specializare inteligentă, tranziție industrială și antreprenariat;
  - platforme pentru eficientizarea utilizării resurselor;
  - aplicații pentru transportul public interurban, pentru atragerea și informarea investitorilor, pentru promovarea obiectivelor turistice, pentru învățare pe tot parcursul vieții și dezvoltarea competențelor digitale; baze de date geospațiale (gestionarea și asigurarea interoperabilității datelor spațiale, în vederea asigurării datelor necesare pentru analize spațiale, planificare teritorială și creșterea accesibilității datelor pentru cetățeni) la nivel regional, etc.

b) Sprijin pentru digitalizarea administrațiilor publice locale din mediul rural

Activitățile prevăzute în cadrul acestei acțiuni sunt:

- Platforme de servicii publice digitale
- Proiecte de tip GIS (gestionarea și asigurarea interoperabilității datelor spațiale, în vederea asigurării datelor necesare pentru analize spațiale, planificare teritorială și creșterea accesibilității datelor pentru cetățeni)
- Platforme de comunicare cu cetățenii, platforme pentru raportare probleme, aplicații pentru optimizarea interacțiunii cetățenilor cu localitatea, etc.;
- Aplicații pentru screening și monitorizare pentru persoane din grupuri vulnerabile, etc
- Soluții e-health – aplicații pentru telemedicină, etc.;
- Aplicații pentru colectarea și afișarea în timp real a datelor de mediu,
- Aplicații pentru transportul public local,
- Soluții de tipul pass turistic;
- Digitalizarea și reconstrucția digitală a obiectivelor de patrimoniu etc.
- Activități complementare în cadrul proiectelor:

- servicii suport aferente soluțiilor de digitalizare identificate: servicii de formare, instruire și alte acțiuni de consolidare a capacității administrative în administrația publică privind digitalizarea, etc.
- activități complementare necesare asigurării funcționalității intervențiilor realizate, activități cu valoare cumulată de maximum 15% din valoarea totală eligibilă a proiectului: dotări cu echipamente TIC, infrastructura necesară, panouri, stâlpi, senzori etc.

1. Respectarea principiului „de a nu prejudicia semnificativ”

Activitățile propuse spre finanțare, prin natura acestora, nu se califică drept activități care aduc prejudicii semnificative celor 6 obiective de mediu, conform articolelor 10 – 15 din Regulamentul (UE) 2020/852 al Parlamentului European și al Consiliului privind instituirea unui cadru care să faciliteze investițiile durabile și de modificare a Regulamentului (UE) 2019/2088 dar acele activități care presupun investiții în infrastructură vor asigura atenuarea și adaptarea la schimbările climatice.

Pentru activitățile care sprijină investiții în infrastructură cu o durată de viață de cel puțin 5 ani, sunt necesare măsuri din partea beneficiarului pentru a asigura imunitatea la schimbările climatice, în conformitate cu Comunicarea Comisiei Europene privind Orientările tehnice referitoare la imunitatea infrastructurii la schimbările climatice în perioada 2021-2027 precum și îndeplinirea obligatorie a măsurilor de atenuare și adaptare așa cum sunt descrise și enumerate mai jos la secțiunea A. Atenuarea schimbărilor climatice și la secțiunea B. Adaptarea la schimbările climatice. Aceste condiții se verifică conform criteriului din secțiunea II din grila ETF.

A. Atenuarea schimbărilor climatice;

Pentru a asigura compatibilitatea proiectelor selectate cu activitățile evaluate ca fiind conforme cu principiul DNSH, va fi punctată în secțiunea II din grila ETF implementarea a cel puțin o măsură de atenuare, după cum urmează:

În cadrul acestei investiții echipamentele utilizate vor îndeplini cerințele legate de energie stabilite în conformitate cu Directiva (EC) 2009/125 pentru servere și stocare de date, sau computere și servere de calculatoare sau afișaje electronice. Investiția va fi realizată având în vedere cele mai bune practici cu privire la eficiența energetică a echipamentelor utilizate și managementul energiei.

Pentru investițiile în infrastructură, se vor utiliza materiale de construcții și tehnologii eficiente din punct de vedere ecologic și se va asigura implementarea principiilor de dezvoltare durabilă cu privire la reducerea poluării aerului și reducerea emisiilor suplimentare de GES.

Pe parcursul construirii, reabilitării, modernizării și extinderii, se va avea în vedere utilizarea de materiale și practici care să nu conducă la o creștere semnificativă de poluați în aer, ceea ce va avea în vedere efectele directe asupra generării de emisii GES.

În ceea ce privește efectele indirecte care să genereze emisii de GES suplimentare, pentru clădirile construite urmărindu-se ca obiectiv și asigurarea eficienței energetice ridicate, pe lângă respectarea standardelor în domeniu. În cadrul acestor activități se vor respecta prevederile Directivei (UE) 31/2010 din 19 mai 2021 privind performanța energetică a clădirilor, precum și a standardelor naționale în domeniul construcțiilor, inclusiv recomandările din studiul de fezabilitate și avizul de mediu.

B. Adaptarea la schimbările climatice

Activitățile propuse în cadrul acestei intervenții au un impact previzionat nesemnificativ asupra acestui obiectiv de mediu. Intervențiile care presupun investiții în infrastructură facilitează adaptarea la schimbările climatice prin utilizarea celor mai noi tehnologii din punct de vedere al prevenției și rezilienței persoanelor, naturii și activelor la schimbările climatice. Astfel, în funcție de specificul fiecărui proiect pentru a asigura compatibilitatea proiectelor selectate cu activitățile evaluate ca fiind conforme cu obiectivul adaptarea la schimbările climatice, va fi punctată în secțiunea II din grila ETF implementarea a cel puțin o măsură de adaptare la schimbările climatice, după cum urmează:

- utilizarea unor soluții tehnice care să permită adaptarea la temperaturile maxime actuale;
- proiectarea infrastructurii pentru colectarea apelor pluviale;
- măsuri de adaptare în conformitate cu specificul climatic al zonei;
- straturi de acoperire rezistente la fluctuațiile de temperatură, rosturi de dilatație rezistente la fluctuațiile de temperatură;
- monitorizarea constantă a comportamentului infrastructurii în contextul utilizării acesteia;
- acoperirea terasamentelor cu material textil și vegetație;

C. Utilizarea durabilă și protejarea resurselor de apă și a celor marine

N/A

D. Economia circulară, inclusiv prevenirea generării de deșeuri și reciclarea acestora

În vederea îndeplinirii cerințelor acestui obiectiv de mediu, pentru proiectele care propun lucrări de construcții, va fi implementată cel puțin o măsură de economie circulară, inclusiv prevenirea generării de deșeuri și reciclarea acestora, în funcție de tipul lucrărilor propuse prin proiect, după cum urmează: semnarea unui contract cu un operator pentru reciclarea și pregătirea pentru reutilizare a deșeurilor rezultate în proporție de cel puțin 70% (din masă), în conformitate cu Directiva 2008/98/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 19 noiembrie 2008 respectiv cu OUG 92/2021 aprobată prin Legea 17/2023.

Activitățile propun transformarea digitală a autorităților publice locale, cu investiții ce vizează adoptarea tehnologiilor și a instrumentelor digitale dedicate economiei circulare, inclusiv pentru prevenirea și reciclarea deșeurilor. Astfel, pe parcursul realizării investițiilor se va asigura menținerea unui nivel scăzut al deșeurilor generate, se va asigura reciclarea echipamentelor existente, acolo unde este posibil, iar echipamentele nou cumpărate vor respecta prevederile legale în vigoare, inclusiv standardele europene.

E. Prevenirea și controlul poluării aerului, apei sau solului

N/A

F. Protecția și refacerea biodiversității și a ecosistemelor

N/A

P3. O regiune cu orașe prietenoase cu mediul

RSO 2.1 Promovarea eficienței energetice și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră

a) Creșterea eficienței energetice în regiune ca parte a investițiilor în sectorul locuințelor

Activitățile prevăzute în cadrul acestei acțiuni sunt:

- Reabilitarea termică a elementelor de anvelopă;
- Reabilitarea termică a sistemului de încălzire/ a sistemului de furnizare a apei calde de consum, a sistemelor de ventilare mecanică, inclusiv prin înlocuirea echipamentelor existente și racordarea la un sistem de încălzire centralizată, unde este cazul;
- Instalarea unor sisteme alternative de producere a energiei din surse regenerabile pentru consum propriu;
- Înlocuirea corpurilor de iluminat fluorescent/incandescent din spațiile comune cu corpuri de iluminat cu eficiență energetică ridicată
- Sisteme de management energetic integrat pentru clădiri.

b) Sprijinirea eficienței energetice în clădirile publice, inclusiv clădiri de patrimoniu

Activitățile prevăzute în cadrul acestei acțiuni sunt:

- Reabilitarea termică a elementelor de anvelopă ale clădirii;
- Introducerea/reabilitarea/modernizarea sistemului de încălzire/răcire și de furnizare a apei calde de consum, a sistemelor de ventilare și climatizare, a sistemelor de ventilare mecanică cu recuperarea căldurii, inclusiv sisteme de răcire pasivă pentru asigurarea calității aerului interior, precum și achiziționarea, înlocuirea, instalarea echipamentelor aferente și racordarea la sistemele de încălzire centralizată, unde este cazul
- Instalarea unor sisteme alternative de producere a energiei din surse regenerabile pentru consum propriu;
- Înlocuirea corpurilor de iluminat fluorescent/incandescent cu corpuri de iluminat cu eficiență energetică ridicată;
- Sisteme de management energetic integrat pentru clădiri.

1. Respectarea principiului „de a nu prejudicia semnificativ”

Activitățile propuse spre finanțare, prin natura acestora, se califică drept activități care contribuie în mod substanțial la 2 din cele 6 obiective de mediu, conform articolelor 10 – 15 din Regulamentul (UE) 2020/852 al Parlamentului European și al Consiliului privind instituirea unui cadru care să faciliteze investițiile durabile și de modificare a Regulamentului (UE) 2019/2088.

Pentru activitățile care sprijină investiții în infrastructură cu o durată de viață de cel puțin 5 ani, sunt necesare măsuri din partea beneficiarului pentru **a asigura imunizarea la schimbările climatice, în conformitate cu Comunicarea Comisiei Europene privind Orientările tehnice referitoare la imunizarea infrastructurii la schimbările climatice în perioada 2021-2027** precum și **îndeplinirea obligatorie a măsurilor de atenuare și adaptare așa cum sunt descrise și enumerate mai jos la secțiunea A. Atenuarea schimbărilor climatice și la secțiunea B. Adaptarea la schimbările climatice**. Aceste condiții se verifică conform criteriului din secțiunea II din grila ETF.

A. Atenuarea schimbărilor climatice

Aceste tipuri de intervenții sunt listate în anexa 1 din RDC (Regulamentul 1060/2021) cu un coeficient pentru calcularea sprijinului acordat obiectivelor legate de schimbările climatice de 100 %.

Nu se preconizează că investițiile vor genera emisii semnificative de GES, deoarece activitățile de renovare/reabilitare au potențialul de a reduce consumul de energie, de a crește eficiența energetică, ducând la o îmbunătățire substanțială a performanței energetice a clădirilor în cauză și de a reduce în mod semnificativ emisiile de GES. Nu se permit acțiuni care presupun utilizarea biomasei pentru obținerea de energie.

Acțiunile care vizează îmbunătățirea randamentului energetic în sectorul locuințelor, al clădirilor publice și cele care vizează reducerea consumului de energie la nivelul IMM-urilor vor avea ca efect un consum mai redus de resurse și energie pentru încălzire și electricitate. Se preconizează că efectele vor fi pozitive și se vor resimți pe termen mediu și lung.

Prin intervențiile finanțate, acest obiectiv de mediu este respectat și este îndeplinită condiționalitatea principiului DNSH.

B. Adaptarea la schimbările climatice

Investiția vizează reabilitarea clădirilor și va fi realizată în locații amplasate în diferite zone ale regiunii, cu diferite vulnerabilități din punct de vedere al condițiilor de mediu/climatice (inundații, ploi torențiale, temperaturi extreme etc). Proiecțiile acestor vulnerabilități pe durata de viață a investițiilor vor fi avute în vedere în faza de proiectare, cu impact asupra soluțiilor tehnice selectate.

În vederea îndeplinirii cerințelor obiectivului de mediu "Adaptarea la schimbările climatice", va fi implementată cel puțin o măsură de adaptare în funcție de tipul lucrărilor propuse prin proiect, după cum urmează:

În funcție de specificul fiecărui proiect vor fi implementate diferite măsuri de adaptare la schimbările climatice luând în considerare folosirea eficientă a resurselor:

- utilizarea unor soluții tehnice care să permită adaptarea la temperaturile maxime actuale;
- proiectarea infrastructurii pentru colectarea apelor pluviale;
- măsuri de adaptare în conformitate cu specificul climatic al zonei;
- straturi de acoperire rezistente la fluctuațiile de temperatură, rosturi de dilatație rezistente la fluctuațiile de temperatură;
- monitorizarea constantă a comportamentului infrastructurii în contextul utilizării acesteia.

Fenomenele climatice care vor fi luate în calcul pe parcursul tuturor etapelor activităților prevăzute în cadrul acestei acțiuni sunt: inundațiile, eroziunile pluviale, alunecările de teren, ploile torențiale, valurile de călduri. Activitățile prevăzute în cadrul acestei acțiuni vor lua în considerare atât efectele schimbărilor climatice din prezent, cât și cele din viitor.

Totodată se va urmări că soluțiile de adaptare să nu afecteze în mod negativ eforturile de adaptare sau nivelul de reziliență la riscurile fizice legate de climă a altor persoane, a naturii, a activelor și a altor activități economice și să fie în concordanță cu eforturile de adaptare la nivel local.

C. Utilizarea durabilă și protejarea resurselor de apă și a celor marine

N/A

D. Economia circulară, inclusiv prevenirea generării de deșeuri și reciclarea acestora

Pentru proiectele care presupun execuția de lucrări de construcții, este obligatoriu ca beneficiarul să semneze un contract cu un operator pentru reciclarea și pregătirea pentru reutilizare a deșeurilor rezultate în proporție de cel puțin 70% (din masă), în conformitate cu Directiva 2008/98/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 19 noiembrie 2008 respectiv cu OUG 92/2021 aprobată prin Legea 17/2023.

Complementare, pot fi implementate oricare din următoarele măsuri enumerate mai jos:

Constructorii se vor asigura că deșeurile nepericuloase provenite din activitățile de construcție și demolări desfășurate pe șantier să fie pregătite pentru reutilizare, reciclare și alte operațiuni de valorificare materială, inclusiv operațiuni de umplere care utilizează deșeuri pentru a înlocui alte materiale, în conformitate cu ierarhia deșeurilor și cu Protocolul UE de gestionare a deșeurilor din construcții și demolări. În special, operatorii vor limita generarea de deșeuri în procesele aferente construcțiilor și demolărilor, în conformitate cu Protocolul UE de gestionare a deșeurilor din construcții și demolări. Pentru echipamentele destinate producției de energie din surse regenerabile care pot fi instalate, în procesul de selecție a proiectelor se vor stabili specificații tehnice în ceea ce privește durabilitatea și potențialul lor de reparație și de reciclare.

Proiectarea lucrărilor de reabilitare și tehnicile de construcție vor sprijini circularitatea și, în special, vor demonstra, în conformitate cu ISO 20887 sau cu alte standarde de evaluare a caracteristicilor de dezasamblare sau a adaptabilității clădirilor, modul în care sunt proiectate

41

astfel încât să fie mai eficiente din punctul de vedere al utilizării resurselor, adaptabile, flexibile și demontabile.

Se va avea în vedere ca echipamentele ce vor fi utilizate să îndeplinească cerințele privind eficiența utilizării materialelor și a altor resurse, în concordanță cu prevederile Directivei (EC) 2009/125 de instituire a unui cadru pentru stabilirea cerințelor în materie de proiectare ecologică aplicabile produselor cu impact energetic.

Deoarece atât fabricarea, cât și transportul materialelor generează emisii de gaze cu efect de seră, se recomandă folosirea materialelor disponibile cât mai aproape de locul construcției și a celor al căror proces de producție este cât se poate de prietenos cu mediul. Trebuie avută în vedere utilizarea produselor de construcții non-toxice, reciclabile și biodegradabile, fabricate la nivelul industriei locale, din materii prime produse în zonă, folosind tehnici care nu afectează mediul.

E. Prevenirea și controlul poluării aerului, apei sau solului

N/A

F. Protecția și refacerea biodiversității și a ecosistemelor

N/A

RSO 2.2 Promovarea energiei regenerabile în conformitate cu Directiva pentru energie regenerabilă (EU) 2018/2001, inclusiv cu criteriile de sustenabilitate prevăzute în aceasta

a) Promovarea energiei regenerabile în comunitățile rurale

Activitățile prevăzute în cadrul acestei acțiuni sunt:

- soluții centralizate, de înaltă eficiență în ceea ce privește alimentarea cu energie termică, care utilizează combustibili din resurse regenerabile (definite conform Directivei UE 2018/2001 privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile) disponibile la nivel local (solară, eoliană, geotermală, hidroelectrică, biomasă etc.). Vor fi eligibile proiectele de realizare/modernizare a sistemelor publice de alimentare cu energie termică bazate pe centrale de co-generare de înaltă eficiență utilizând resurse regenerabile.

Investițiile vor fi în conformitate cu Directiva pentru energia regenerabilă și condiționate de finalizarea Reformei 6, în cadrul Componentei 6 a PNRR privind punerea în aplicare a cadrului legislativ care introduce măsuri de decarbonizare a sectorului de încălzire și răcire, așa cum este detaliat în jalonul 128. Pentru a asigura sustenabilitatea biomasei provenite din păduri, investițiile vor fi condiționate de finalizarea reformelor legate de Strategia Națională a Silviculturii și de regulile obligatorii aferente din componenta 2 a PNRR din România, așa cum sunt detaliate în jaloanele 22 și 23.

1. Respectarea principiului „de a nu prejudicia semnificativ”

Activitățile propuse spre finanțare, prin natura acestora, se califică drept activități care contribuie în mod substanțial la 4 din cele 6 obiective de mediu, conform articolelor 10 – 15 din Regulamentul (UE) 2020/852 al Parlamentului European și al Consiliului privind instituirea unui cadru care să faciliteze investițiile durabile și de modificare a Regulamentului (UE) 2019/2088.

Pentru activitățile care sprijină investiții în infrastructură cu o durată de viață de cel puțin 5 ani, sunt necesare măsuri din partea beneficiarului pentru **a asigura imunizarea la schimbările climatice, în conformitate cu Comunicarea Comisiei Europene privind Orientările tehnice referitoare la imunizarea infrastructurii la schimbările climatice în perioada 2021-2027** precum și **îndeplinirea obligatorie a măsurilor de atenuare și adaptare așa cum sunt descrise și enumerate mai jos la secțiunea A. Atenuarea schimbărilor climatice și la secțiunea B. Adaptarea la schimbările climatice**. Aceste condiții se verifică conform criteriului din secțiunea II din grila ETF.

A. Atenuarea schimbărilor climatice

Conform Raportului de Mediu pentru PR NV 2021-2027, impactul proiectelor eligibile care au ca scop promovarea unor surse regenerabile de producere a energiei pentru locuințele din zona rurală, vor avea un impact pozitiv pe termen mediu și lung. Având în vedere că locuințele din zonele rurale vizate sunt dependente de lemn ca materie primă pentru încălzire, cu aport de gaze cu efect de seră, se preconizează că aceste proiecte vor avea un efect pozitiv în sensul reducerii emisiilor de gaze cu efect de seră.

Se pot genera efecte pozitive nesemnificative asupra obiectivului relevant de mediu privind controlul poluării aerului și obiectivului relevant de mediu cu privire la factori climatici (atenuare) datorită diminuării emisiilor GES și poluanților atmosferici ca urmare a reducerii utilizării resurselor energetice convenționale (cărbune sau gaz natural).

În conformitate cu Regulamentul privind taxonomia, măsura "contribuie în mod substanțial" la acest obiectiv de mediu. Această intervenție a fost analizată ca fiind compatibilă cu principiul DNSH. Pentru a asigura compatibilitatea proiectelor selectate cu activitățile evaluate ca fiind conforme cu principiul DNSH, va fi punctată în secțiunea II din grila ETF implementarea măsurilor de atenuare prin care beneficiarul își va asuma că efectele activităților sale nu vor duce la creșterea efectului negativ asupra climatului.

Astfel, Investițiile vor fi în concordanță cu criteriile Directivei pentru Energie Regenerabilă în ceea ce privește sectorul de încălzire și răcire. Acestea trebuie să fie în conformitate, în special, cu revizuirea cadrului pentru a asigura durabilitatea și trasabilitatea biomasei pentru a preveni orice impact negativ al utilizării bioenergiei asupra biodiversității și pădurilor, precum și cu diversificarea mixtului energetic în încălzire și răcire exceptând biomasa forestieră. Acestea nu vor aduce efecte negative suplimentare asupra sănătății cauzate de poluarea aerului și trebuie să fie conforme cu acțiunile și obiectivele propuse în planurile naționale/regionale/locale de reducere a poluării aerului.

Orice investiție ce are în vedere bioenergia va fi însoțită de măsuri de reducere a emisiilor de

poluant atmosferice atunci când biomasa este arsă, conform prevederilor Directivei UE 50/2008.

B. Adaptarea la schimbările climatice

Conform Raportului de Mediu pentru PR NV 2021-2027, prin implementarea acțiunii se pot genera efecte pozitive asupra obiectivului relevant de mediu privind adaptarea la schimbările climatice. Pentru a asigura compatibilitatea proiectelor selectate cu activitățile evaluate ca fiind conforme cu principiul DNSH, vor fi incluse ca măsuri obligatorii și punctate în secțiunea II din grila ETF următoarele măsuri de adaptare:

Acțiunea nu va duce la creșterea efectului negativ al climatului actual și al climatului viitor preconizat asupra măsurii în sine sau asupra persoanelor, asupra naturii sau asupra activelor.

Investițiile se vor realiza în conformitate cu legislația de mediu, iar în cazul particular al sursei de energie de tipul biomasă, aceasta va avea la bază deșeuri și reziduuri de biomasă care pot fi extrase într-o manieră durabilă, fără impact negativ asupra mediului. Operatorii instalațiilor vor avea obligația de a elabora un plan de punere în aplicare a soluțiilor de adaptare pentru a reduce riscurile climatice fizice materiale pentru arderea biomasei.

Se va urmări ca soluțiile de adaptare să nu afecteze în mod negativ eforturile de adaptare sau nivelul de reziliență la riscurile fizice legate de climă a altor persoane, a naturii, a activelor și a altor activități economice și să fie în concordanță cu eforturile de adaptare la nivel local.

C. Utilizarea durabilă și protejarea resurselor de apă și a celor marine

N/A

D. Economia circulară, inclusiv prevenirea generării de deșeuri și reciclarea acestora

În vederea îndeplinirii cerințelor acestui obiectiv de mediu, pentru proiectele care propun lucrări de construcții, va fi implementată cel puțin o măsură de economie circulară, inclusiv prevenirea generării de deșeuri și reciclarea acestora, în funcție de tipul lucrărilor propuse prin proiect, după cum urmează:

Constructorii se vor asigura că deșeurile nepericuloase provenite din activitățile de construcție / instalare a sistemelor de alimentare cu energie termică bazate pe centrale de co-generare de înaltă eficiență care utilizează combustibili din surse regenerabile să fie pregătite pentru reutilizare, reciclare și alte operațiuni de valorificare materială. Gestionarea deșeurilor rezultate în etapa dezvoltării infrastructurii proprii va respecta obiectivele de reducere a cantităților de deșeuri generate și de maximizare a reutilizării și reciclării, în linie cu obiectivele Planului Național de Gestionare a Deșeurilor aprobat prin HG nr. 942/20.12.2017 și cu articolul 28 din Directiva 2008/98/CE, modificată prin Directiva (UE) 2018/851.

Operatorii vor limita generarea de deșeuri în procesele aferente construcțiilor, în conformitate cu Protocolul UE de gestionare a deșeurilor din construcții și demolări. În cazul particular al biomasei (peleți, rumeguș), cenușa rezultată din arderea biomasei forestiere ar putea fi folosită ca îngrășământ în agricultură, astfel încât funcționarea instalației nu va crește cantitatea de

deșeuri eliminate. Arderea biomasei va avea loc doar în zonele care nu au depășiri ale pulberilor în suspensie și unde nu există riscul de a crea astfel de depășiri. Astfel, activitățile nu vor contribui la efectele negative suplimentare asupra sănătății cauzate de poluarea aerului și vor fi în concordanță cu acțiunile și obiectivele propuse în planurile naționale de reducere a poluării aerului.

Complementar, în cazul achiziționării de echipamente, acestea vor respecta prevederile legale în vigoare, inclusiv standardele europene privind eficiența utilizării materialelor și a altor resurse, în concordanță cu prevederile Directivei (EC) 2009/125 de instituire a unui cadru pentru stabilirea cerințelor în materie de proiectare ecologică aplicabile produselor cu impact energetic.

E. Prevenirea și controlul poluării aerului, apei sau solului

În vederea îndeplinirii cerințelor acestui obiectiv de mediu, va fi implementată cel puțin o măsură de prevenire și control al poluării aerului, apei sau solului, în funcție de tipul lucrărilor propuse prin proiect, după cum urmează:

Investițiile vor fi în conformitate cu Directiva pentru energia regenerabilă și condiționate de finalizarea Reformei 6, în cadrul Componentei 6 a PNRR privind punerea în aplicare a cadrului legislativ care introduce măsuri de decarbonizare a sectorului de încălzire și răcire, așa cum este detaliat în jalonul 128. Pentru a asigura sustenabilitatea biomasei provenite din păduri, investițiile vor fi condiționate de finalizarea reformelor legate de Strategia Națională a Silviculturii și de regulile obligatorii aferente din componenta 2 a PNRR din România, așa cum sunt detaliate în jaloanele 22 și 23.

- Proiectul este în conformitate cu planurile existente la nivel mondial, național, regional sau local pentru reducerea poluării.

- Emisiile se încadrează în sau sunt mai mici decât nivelurile de emisie asociate cu cele mai bune tehnici disponibile asociate nivelurilor de emisie (BAT-AEL) stabilite în concluziile celor mai bune tehnici disponibile (BAT) sau cu documentele de referință privind cele mai bune tehnici disponibile (BREF) din sector (<https://eippcb.jrc.ec.europa.eu/reference>).

F. Protecția și refacerea biodiversității și a ecosistemelor

N/A

RSO 2.7 Intensificarea acțiunilor de protecție și conservare a naturii, a biodiversității și a infrastructurii verzi, inclusiv în zonele urbane, precum și reducerea tuturor formelor de poluare

a) Dezvoltarea unor orașe verzi și îmbunătățirea infrastructurii verzi din zonele urbane

Activitățile prevăzute în cadrul acestei acțiuni vizează modernizarea/ extinderea/ construirea și dotarea spațiilor verzi prin:

- igienizarea terenului (nu presupune defrișarea vegetației existente); modelarea terenului;
- amenajarea spațiilor verzi prin acțiuni precum plantarea cu plante autohtone perene, menținerea arborilor importanți din punct de vedere ecologic (și plantare arbori și arbuști autohtoni), parcuri / păduri urbane / păduri-parc, ș.a.
- realizarea de coridoare ecologice urbane, inclusiv demolarea clădirilor aflate într-o stare avansată de degradare (care nu aparțin patrimoniului cultural) situate pe terenurile supuse intervențiilor;
- lucrări verzi, acoperișuri verzi, pereți verzi, terase/balcoane cu grădini și spații verzi, etc. pe amplasamentul investițiilor propuse
- amenajarea spațiilor verzi aferente cursurilor de apă: intervenții asupra malurilor apelor (lacuri, cursuri de apă) și a zonelor din proximitatea acestora
- alte intervenții complementare (necesare pentru asigurarea funcționalității, durabilității, accesibilității investiției, inclusiv utilitățile pe amplasamentul spațiilor verzi) în cuantum de max.15% din valoarea eligibilă a proiectului, intervenții care contribuie la creșterea calității vieții cetățenilor.

1. Respectarea principiului „de a nu prejudicia semnificativ”

Activitățile propuse spre finanțare, prin natura acestora, nu se califică drept activități care aduc prejudicii semnificative mediului, conform articolelor 10 – 15 din Regulamentul (UE) 2020/852 al Parlamentului European și al Consiliului privind instituirea unui cadru care să faciliteze investițiile durabile și de modificare a Regulamentului (UE) 2019/2088, ci contribuie la îmbunătățirea capacității de neutralizare a emisiilor de carbon.

Prin aceste activități nu vor fi sprijinite investiții în infrastructură, prin urmare nu sunt necesare măsuri suplimentare din partea beneficiarului pentru a asigura imunizarea la schimbările climatice.

A. Atenuarea schimbărilor climatice;

N/A

B. Adaptarea la schimbările climatice

N/A

C. Utilizarea durabilă și protejarea resurselor de apă și a celor marine

N/A

D. Economia circulară, inclusiv prevenirea generării de deșeuri și reciclarea acestora

N/A

E. Prevenirea și controlul poluării aerului, apei sau solului

N/A

F. Protecția și refacerea biodiversității și a ecosistemelor

N/A

P4. O regiune cu mobilitate urbană multimodală durabilă

RSO 2.8 Promovarea mobilității urbane multimodale sustenabile, ca parte a tranziției către o economie cu zero emisii nete de carbon

a) *Utilizarea crescută a transportului public și a altor forme de mobilitate urbană ecologică*

Activitățile prevăzute în cadrul acestei acțiuni sunt:

- Dezvoltarea infrastructurii pentru deplasări nemotorizate: dezvoltarea, extinderea infrastructurii pentru mersul cu bicicleta, amenajarea de zone pietonale, zone semi-pietonale, introducerea de sisteme de bike-sharing, sisteme de monitorizare etc.;
- Dezvoltarea și optimizarea sistemelor de transport public inclusiv prin achiziționarea de mijloace de transport cu zero emisii și dezvoltarea infrastructurii necesare acestora (inclusiv depouri, stații de autobuz, stații intermodale pentru transportul public), soluții de tip park & ride situate în afara centrelor orașelor și care sunt integrate cu sistemul de transport public ;
- Dezvoltarea coridoarelor de mobilitate urbană durabilă, prin intervenții precum (fără a se limita la):
  - dezvoltarea unor trasee dedicate cu prioritate transportului public de călători, inclusiv a benzilor prioritare pentru transportul în comun sau a liniilor de tramvai (acolo unde este cazul)
  - reconfigurarea fluxurilor de circulație prin stabilirea de sensuri unice,
  - reconfigurarea spațiilor prin includerea infrastructurii pentru deplasări nemotorizate – piste de bicicliști, zone pietonale care să facă legătura între stațiile de transport în comun sau să asigure accesul pietonilor la coridorul de mobilitate,
  - accesibilizarea infrastructurii de transport pentru toate categoriile de persoane.
- Dezvoltarea de infrastructuri pentru combustibili alternativi;
- Dezvoltarea sistemelor de management a mobilității urbane, cum ar fi sisteme de management al traficului, aplicații „mobility as a service”, etc.

1. **Respectarea principiului „de a nu prejudicia semnificativ”**

Activitățile propuse spre finanțare, prin natura acestora, nu se califică drept activități care aduc prejudicii semnificative celor 6 obiective de mediu, conform articolelor 10 – 15 din Regulamentul (UE) 2020/852 al Parlamentului European și al Consiliului privind instituirea unui cadru care să faciliteze investițiile durabile și de modificare a Regulamentului (UE) 2019/2088, dar acele

activități care presupun investiții în infrastructură vor asigura atenuarea și adaptarea la schimbările climatice.

Pentru activitățile care sprijină investiții în infrastructură cu o durată de viață de cel puțin 5 ani, sunt necesare măsuri din partea beneficiarului **pentru a asigura imunizarea la schimbările climatice, în conformitate cu Comunicarea Comisiei Europene privind Orientările tehnice referitoare la imunizarea infrastructurii la schimbările climatice în perioada 2021-2027 precum și îndeplinirea obligatorie a măsurilor de atenuare și adaptare așa cum sunt descrise și enumerate mai jos la secțiunea A. Atenuarea schimbărilor climatice și la secțiunea B. Adaptarea la schimbările climatice.** Aceste condiții se verifică conform criteriului din secțiunea II din grila ETF.

A. Atenuarea schimbărilor climatice;

Pentru a asigura compatibilitatea proiectelor selectate cu activitățile evaluate ca fiind conforme cu principiul DNSH, va fi punctată în secțiunea II din grila ETF implementarea a cel puțin o măsură de atenuare, după cum urmează:

În ceea ce privește investițiile în digitalizarea transportului urban, se va asigura ca echipamentele utilizate în cadrul investițiilor să îndeplinească cerințele energetice stabilite în conformitate cu Directiva (EC) 2009/125 pentru servere și stocarea datelor sau computere și servere informatice sau afișaje electronice, astfel acțiunea nu are niciun impact previzibil asupra obiectivului de mediu legat de efectele directe și indirecte primare ale măsurii pe parcursul întregului său ciclu de viață.

B. Adaptarea la schimbările climatice

Pentru a asigura compatibilitatea proiectelor selectate cu activitățile evaluate ca fiind conforme cu obiectivul adaptarea la schimbările climatice, va fi punctată în secțiunea II din grila ETF implementarea a cel puțin o măsură de adaptare (în funcție de specificul fiecărui proiect), după cum urmează:

- utilizarea unor soluții tehnice care să permită adaptarea la temperaturile maxime actuale;
- proiectarea infrastructurii pentru colectarea apelor pluviale;
- măsuri de adaptare în conformitate cu specificul climatic al zonei;
- straturi de acoperire rezistente la fluctuațiile de temperatură, rosturi de dilatație rezistente la fluctuațiile de temperatură;
- dimensionarea șanțurilor, rigolelor și cazurilor prevăzute, ce trebuie să preia apele pluviale și să le canalizeze către podețe și poduri a fost realizată astfel încât să asigure o drenare eficientă a cailor de rulare în scopul evitării producerii inundațiilor;
- monitorizarea constantă a comportamentului infrastructurii în contextul utilizării acesteia;
- se va organiza sistemul de informare și control asupra stării drumurilor și modul de pregătire și acționare pe timp de iarnă respectând prevederile normativelor în vigoare;
- acoperirea terasamentelor cu material textil și vegetație;

- execuția pereților din piloni de beton armat pentru limitarea amprizei;
- realizarea de perdele forestiere în zonele expuse.

C. Utilizarea durabilă și protejarea resurselor de apă și a celor marine

N/A

D. Economia circulară, inclusiv prevenirea generării de deșeuri și reciclarea acestora

În vederea îndeplinirii cerințelor acestui obiectiv de mediu, pentru proiectele care propun lucrări de construcții, beneficiarul îi revine obligația să semneze un contract cu un operator pentru reciclarea și pregătirea pentru reutilizare a deșeurilor rezultate din lucrările de construcții în proporție de cel puțin 70% (din masă), în conformitate cu Directiva 2008/98/CE A Parlamentului

Complementar, va fi implementată cel puțin o măsură după cum urmează:

În ceea ce privește investițiile în digitalizarea transportului urban, se va asigura că nivelul deșeurilor generate este scăzut, că echipamentele existente sunt reciclate, acolo unde este posibil, și că echipamentele nou achiziționate respectă dispozițiile legale în vigoare, inclusiv standardele europene, în ceea ce privește producerea lor (inclusiv cele de mediu), cerințele privind eficiența materialelor stabilite în conformitate cu Directiva (CE) 2009/125.

Va fi implementat un plan de gestionare a deșeurilor care să asigure reciclarea maximă la sfârșitul ciclului de viață a echipamentelor electrice și electronice, inclusiv prin acorduri contractuale cu partenerii de reciclare, reflectarea în proiecții financiare sau în documentația oficială a proiectului.

Sunt prevăzute măsuri de gestionare a deșeurilor, în conformitate cu ierarhia deșeurilor, atât în etapa de utilizare (întreținere), cât și la sfârșitul duratei de viață a echipamentelor, inclusiv prin reutilizare și reciclare a bateriilor și a componentelor electronice (în special a materiilor prime critice din acestea).

În toate etapele investiției se va menține evidența gestiunii deșeurilor conform Legii nr. 211/2011 privind regimul deșeurilor, cu modificările și completările ulterioare, HG nr. 856/2002 (Directiva (CE) 2008/98 privind deșeurile și de abrogare a anumitor directive), HG 170/2004 privind gestionarea anvelopelor uzate și Legea nr. 249/2015 privind modalitatea de gestionare a ambalajelor și a deșeurilor de ambalaje, cu modificările și completările ulterioare.

Gestionarea deșeurilor rezultate atât din faza de operare (întreținere/mentenanță), cât și cele rezultate la finalul duratei de viață a echipamentelor se va realiza în conformitate cu obiectivele de reducere a cantităților de deșeuri generate și de maximizare a reutilizării și reciclării, respectiv în linie cu obiectivele din cadrul general de gestionare a deșeurilor la nivel național - Planul național de gestionare a deșeurilor (elaborat în baza art. 28 al Directivei (EC) 2008/98 privind deșeurile și de abrogare a anumitor directive, cu modificările ulterioare și aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 942/2017).

Se va evita scoaterea din folosință a echipamentelor cu care se poate presta în condiții bune serviciul de siguranța traficului. Astfel, echipamentele pot fi supuse serviciilor de modernizare,

49

reparație, schimbări de componente, astfel încât să se asigure o utilizare durabilă a resurselor. La sfârșitul ciclului lor de viață, echipamentele sunt pregătite pentru reutilizare, valorificare sau reciclare sau tratare corespunzătoare, inclusiv îndepărtarea tuturor fluidelor și o tratare selectivă în conformitate cu anexa VII la Directiva (UE) 2012/19.

E. Prevenirea și controlul poluării aerului, apei sau solului

N/A

F. Protecția și refacerea biodiversității și a ecosistemelor

N/A

P5. O regiune accesibilă

RSO 3.2 Dezvoltarea unei mobilități naționale, regionale și locale durabile, reziliente în fața schimbărilor climatice, inteligente și intermodale, inclusiv îmbunătățirea accesului la TEN-T și a mobilității transfrontaliere

a) Construirea/reabilitarea legăturilor rutiere secundare către rețeaua rutieră și nodurile TEN-T

Activitățile prevăzute în cadrul acestei acțiuni vizează:

- drumuri județene, descărcări autostradă, conectivitatea la rețeaua CORE TEN-T, drumuri de legătură,
- crearea sau extinderea variantelor ocolitoare cu statut de drum județean, pasaje / noduri rutiere, conectivitatea regională către punctele de frontieră deschise pentru mobilitatea transfrontalieră
- achiziționarea și instalarea unor stații de încărcare pentru combustibili alternativi.

1. Respectarea principiului „de a nu prejudicia semnificativ”

Activitățile propuse spre finanțare, prin natura acestora, se califică drept activități care contribuie la toate cele 6 obiective de mediu, conform articolelor 10 – 15 din Regulamentul (UE) 2020/852 al Parlamentului European și al Consiliului privind instituirea unui cadru care să faciliteze investițiile durabile și de modificare a Regulamentului (UE) 2019/2088. Prin urmare, este necesară analiza principiului ”de a nu prejudicia în mod semnificativ” pentru toate cele 6 obiective de mediu.

Investițiile în drumurile județene trebuie să demonstreze un efort credibil de atenuare a efectelor pe care creșterea traficului le va avea asupra climei, poluării generale și mediului. **Este necesară integrarea aspectelor relevante ale Comunicării Comisiei Europene privind Orientările tehnice referitoare la imunizarea infrastructurii la schimbările climatice în perioada 2021-2027**

publicate la 16 septembrie 2021 (2021/C 373/01) (<https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/23a24b21-16d0-11ec-b4fe-01aa75ed71a1/language-en>) în proiectarea proiectului, precum și îndeplinirea obligatorie a măsurilor de atenuare și adaptare așa cum sunt descrise și enumerate mai jos la secțiunea A. Atenuarea schimbărilor climatice și la secțiunea B. Adaptarea la schimbările climatice. Aceste condiții se verifică conform criteriului din secțiunea II din grila ETF.

A. Atenuarea schimbărilor climatice;

Proiectele care vizează infrastructura rutieră pot produce emisii de GES, atât în fazele de pre-construcție și construcție, cât mai ales în faza de exploatare a infrastructurii. În funcție de condițiile specifice fiecărui proiect, vor fi stabilite și vor fi incluse în documentele aferente procedurilor de evaluare a impactului asupra mediului și măsuri suplimentare de reducere a emisiilor GES. Astfel, se vor respecta condițiile impuse în acordurile de mediu emise pentru fiecare proiect în parte.

Intervențiile preconizate a se finanța prin PR NV 2021-2027 (construirea/reabilitarea de drumuri județene, descărcări autostradă, conectivitatea la rețeaua CORE TEN-T, drumuri de legătură, crearea sau extinderea variantelor ocolitoare cu statut de drum județean, pasaje / noduri rutiere, conectivitatea regională către punctele de frontieră deschise pentru mobilitatea transfrontalieră) sunt concepute astfel încât amprenta de carbon și impactul asupra mediului să fie cât mai reduse.

Pentru a asigura compatibilitatea proiectelor selectate cu activitățile evaluate ca fiind conforme cu principiul DNSH, vor fi incluse ca măsuri obligatorii și punctate în secțiunea II din grila ETF următoarele măsuri de atenuare prin care solicitantul își va asuma că:

În cadrul intervențiilor care se realizează prin intermediu PR NV 2021-2027, ca urmare a recomandărilor experților de mediu și ale autorităților din domeniul protecției mediului, sunt încurajate măsurile de instalare a perdelelor forestiere fapt care contribuie la măsurile de evitare a impactului schimbărilor climatice a proiectelor de drum în linie cu prevederile art. 10 din Regulamentul 852/2020 sprijinind astfel tranziția României către o economie neutră climatic.

Referitor la acțiunile compensatorii pentru neutralizarea emisiilor de CO₂, la realizarea proiectelor se va avea în vedere capturarea emisiilor de carbon prin evitarea despăduririlor și recomandarea de împădurire de-a lungul drumurilor județene a suprafețelor de teren din spațiul de siguranță.

Pentru toate investițiile realizate, AM se angajează că se vor respecta condițiile impuse de acordurile de mediu emise de autoritatea națională competentă, iar prin graficele de lucrări/de implementare se vor organiza lucrările astfel încât să nu existe aglomerări mari de utilaje în perimetre mici.

Măsuri posibile de atenuare pentru a îndeplini cerințele climatice ale DNSH: infrastructură de combustibil alternativ: perdele forestiere de-a lungul drumurilor, garduri vii de-a lungul drumurilor, infrastructura de ciclism de-a lungul drumurilor (pentru promovarea mobilității alternative, active) etc.

B. Adaptarea la schimbările climatice

Vor fi efectuate Evaluările Impactului asupra Mediului în conformitate cu prevederile Directivei (UE) 2014/52 a Parlamentului European și a Consiliului, de modificare a Directivei (UE) 2011/92 privind evaluarea efectelor anumitor proiecte publice și private asupra mediului, transpusă în legislația națională prin Legea nr. 292/2018 privind evaluarea impactului anumitor proiecte publice și private asupra mediului.

Conform metodologiei de realizare a impactului asupra mediului, analiza de vulnerabilități climatice se va realiza pentru toate proiectele. Analiza de vulnerabilități climatice evaluează riscurile la care proiectele de drumuri județene se expun în condițiile existente și viitoare de climă iar în funcție de gradul de expunere se propun măsuri de adaptare.

Pentru a asigura compatibilitatea proiectelor selectate cu activitățile evaluate ca fiind conforme cu principiul DNSH, vor fi incluse ca măsuri obligatorii și punctate în secțiunea II din grila ETF următoarele măsuri de adaptare prin care solicitantul își va asuma că:

În funcție de specificul fiecărui proiect vor fi implementate diferite măsuri de adaptare la schimbările climatice, luând în considerare folosirea eficientă a resurselor:

- utilizarea unor soluții tehnice care să permită adaptarea la temperaturile maxime actuale;
- proiectarea infrastructurii pentru colectarea apelor pluviale;
- măsuri de adaptare în conformitate cu specificul climatic al zonei;
- straturi de acoperire rezistente la fluctuațiile de temperatură, rosturi de dilatație rezistente la fluctuațiile de temperatură;
- dimensionarea șanțurilor, rigolelor și cazurilor prevăzute, ce trebuie să preia apele pluviale și să le canalizeze către podețe și poduri a fost realizată astfel încât să asigure o drenare eficientă a caii de rulare în scopul evitării producerii inundațiilor;
- monitorizarea constantă a comportamentului infrastructurii în contextul utilizării acesteia;
- se va organiza sistemul de informare și control asupra stării drumurilor și modul de pregătire și acționare pe timp de iarnă respectând prevederile normativelor în vigoare;
- acoperirea terasamentelor cu material textil și vegetație;
- execuția pereților din piloni de beton armat pentru limitarea amprizei;
- realizarea de perdele forestiere în zonele expuse.

Fenomenele climatice care vor fi luate în calcul pe parcursul tuturor etapelor activităților prevăzute în cadrul acestei acțiuni sunt: inundațiile, eroziunile pluviale, alunecările de teren, ploile torențiale, valurile de călduri. Activitățile prevăzute în cadrul acestei acțiuni vor lua în considerare atât efectele schimbărilor climatice din prezent, cât și cele din viitor. Soluții specifice vor fi puse în aplicare în cazul în care sunt identificate probleme în ceea ce privește adaptarea investițiilor la schimbările climatice.

În afara măsurilor de compensare care vor fi aplicate acolo unde este cazul pentru fiecare proiect în sine, vor fi luate în calcul și efectele asupra persoanelor, asupra naturii și asupra activelor.

C. Utilizarea durabilă și protejarea resurselor de apă și a celor marine

Pentru a asigura compatibilitatea proiectelor selectate cu activitățile evaluate ca fiind conforme cu principiul DNSH, vor fi incluse ca măsuri obligatorii și punctate în secțiunea II din grila ETF următoarele măsuri de mitigare prin care solicitantul își va asuma că:

Operațiunea nu afectează semnificativ (i) corpurile de apă afectate (și nici nu împiedică corpul de apă specific la care se referă și nici alte corpuri de apă din același bazin hidrografic să atingă o stare bună sau un potențial bun, în conformitate cu cerințele Directivei Cadrului de apă https://ec.europa.eu/environment/water/water-framework/index_en.html) sau (ii) habitate protejate și specii dependente direct de apă.

În cadrul implementării proiectelor vor fi aplicate măsuri de evitare și reducere a impactului de degradare a mediului legate de protejarea calității apei și evitarea stresului hidric, în scopul obținerii unei stări bune a apelor de suprafață și subterane, precum și un potențial ecologic bun al acestora, așa cum sunt definite în Reg. (UE) 2020/852 („Taxonomy Regulation”).

Proiectele finanțate vor fi supuse procedurii de evaluare a impactului asupra mediului pentru construcția drumului, în conformitate cu Directiva (EU) 2011/92 amendată conform Directivei (EU) 2014/52.

Prevenirea degradării calității apei precum și evitarea stresului hidric vor fi realizate în concordanță cu Directiva (EC) 2000/60 (Directiva-cadru privind apa) și cu Planul de Management al bazinului hidrografic elaborat pentru corpul sau corpurile de apă potențial afectate, în consultare cu părțile interesate relevante. Evaluarea impactului asupra mediului include o evaluare a impactului asupra corpurilor de apă în conformitate cu Directiva (EC) 2000/60, iar pentru riscurile identificate sunt luate măsuri de evitare sau reducere a impactului pentru fiecare proiect în parte.

D. Economia circulară, inclusiv prevenirea generării de deșeuri și reciclarea acestora

Pentru a asigura compatibilitatea proiectelor selectate cu activitățile evaluate ca fiind conforme cu principiul DNSH, vor fi incluse ca măsuri obligatorii și punctate în secțiunea II din grila ETF următoarele măsuri de mitigare prin care solicitantul își va asuma că:

Beneficiarul va avea un contract semnat cu un operator pentru reciclarea deșeurilor rezultate din investițiile în modernizarea/construcția drumurilor județene ca măsură de atenuare a criteriului economiei circulare. Acest lucru este justificat pe baza articolului 11 din Directiva-cadru privind deșeurile și a articolului 9 din CPR.

Gestionarea deșeurilor rezultate în toate etapele se va realiza în linie cu obiectivele de reducere a cantităților de deșeuri generate și de maximizare a reutilizării și reciclării, respectiv în linie cu obiectivele din cadrul general de gestionare a deșeurilor la nivel național - Planul național de gestionare a deșeurilor (elaborat în baza art. 28 al Directivei (EC) 2008/98 privind deșeurile și de abrogare a anumitor directive, cu modificările ulterioare și aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 942/2017).

În toate etapele proiectului se va menține evidența gestiunii deșeurilor conform Legii nr. 211/2011 privind regimul deșeurilor, cu modificările și completările ulterioare, HG nr. 856/2002 privind evidența gestiunii deșeurilor și pentru aprobarea listei cuprinzând deșeurile, inclusiv deșeurile periculoase, cu modificările și completările ulterioare și respectiv Legea nr. 249/2015 privind modalitatea de gestionare a ambalajelor și a deșeurilor de ambalaje, cu modificările și completările ulterioare.

În conformitate cu prevederile Deciziei (CE) 2000/532 a Comisiei, preluată în legislația națională prin HG nr. 856/2002, cu modificările și completările ulterioare, lucrările de execuție și activitățile de întreținere și operare a tronsonului de autostradă analizat, nu presupun utilizarea unor categorii de materiale care să poată fi încadrate în categoria substanțelor toxice și periculoase.

În implementare operatorii economici vor fi încurajați ca în cadrul implementării proiectelor, deșeurile nepericuloase provenite din activități de construcție și demolări și generate pe șantier să fie pregătite pentru reutilizare, reciclare și alte operațiuni de valorificare materială, inclusiv operațiuni de umplere care utilizează deșeurii pentru a înlocui alte materiale, în conformitate cu ierarhia deșeurilor și cu Protocolul UE de gestionare a deșeurilor din construcții și demolări. În special, operatorii vor limita generarea de deșeurii în procesele aferente construcțiilor și demolărilor, în conformitate cu Protocolul UE de gestionare a deșeurilor din construcții și demolări.

E. Prevenirea și controlul poluării aerului, apei sau solului

Pentru a asigura compatibilitatea proiectelor selectate cu activitățile evaluate ca fiind conforme cu principiul DNSH, vor fi incluse ca măsuri obligatorii și punctate în secțiunea II din grila ETF următoarele măsuri de compensare prin care solicitantul își va asuma că:

Pe perioada execuției lucrărilor vor fi luate măsuri de prevenirea poluării, astfel lucrările de construcție prevăzute în proiecte nu vor provoca un impact semnificativ asupra factorilor de mediu aer, apă și sol în măsura în care se vor respecta măsurile de protecție prevăzute. Sunt propuse și măsuri generale de prevenire și control al poluării, pe toată perioada de utilizare a infrastructurii rutiere. Astfel, ca măsuri de prevenire și control al poluării solicitantul își va asuma că:

Aer

- Funcționarea utilajelor necesare etapei de realizare a lucrărilor va fi intermitentă, în funcție de un program de lucru și de graficul lucrărilor, evitându-se astfel funcționarea simultană a unui număr mare de echipamente,
- Utilajele de construcție și mijloacele de transport vor fi foarte bine întreținute pentru a minimiza emisiile de gaze; acestea vor fi verificate periodic în ceea ce privește nivelul de monoxid de carbon și concentrațiile de emisii în gazele de eșapament și vor fi puse în funcțiune numai după remedierea eventualelor defecțiuni,
- Pentru a nu depăși limitele permise de poluare pe calea aerului vor fi folosite utilaje dotate cu motoare performante, timpul de folosire al acestora fiind redus la maxim în funcție de necesitate,

- Vor fi prevăzute măsuri de protecție (precum baiere fonice) a populației care locuiește în imediata apropiere a infrastructurilor rutiere pentru ca aceștia să nu fie afectați de zgomotul produs pe perioada executării lucrărilor, dar și după darea în folosință a infrastructurii.

Apă

- Pe parcursul etapei de execuție, se vor lua măsuri cu privire la depozitarea corectă a materialelor de construcție și a deșeurilor în așa fel încât să nu afecteze stratul acvifer sau apele de suprafață,
- Va fi elaborat un plan de prevenire și combatere a poluării accidentale asupra aerului, apei sau solului.

Sol

- Terenurile ocupate și afectate temporar de lucrări vor fi reconstruite și reabilite din punct de vedere ecologic prin stabilizarea solului, așternerea de pământ vegetal, plantarea de vegetație autohtonă,
- Poluarea solului va fi evitată prin măsuri specifice de gestionare a deșeurilor,
- Organizările de șantier nu vor fi amplasate pe zonele unde au fost identificate alunecări de teren, zone umede, situri arheologice și nici în vecinătatea ariilor naturale protejate,
- Delimitarea corectă a amprizelor, pentru ca suprafețele scoase din circuitul agricol să fie cât mai reduse și respectarea limitelor amplasamentului acestora,
- Materialele de construcții utilizate în șantier vor fi depozitate în locuri special amenajate și nu direct pe sol, astfel încât să nu pună în pericol siguranța angajaților și calitatea mediului,
- Depozitarea provizorie a pământului excavat se va realiza pe suprafețe cât mai reduse;

F. Protecția și refacerea biodiversității și a ecosistemelor

Pentru a asigura compatibilitatea proiectelor selectate cu activitățile evaluate ca fiind conforme cu principiul DNSH, vor fi incluse ca măsuri obligatorii și punctate în secțiunea II din grila ETF următoarele măsuri de mitigare prin care solicitantul își va asuma că:

Va realiza (acolo unde este necesar) pasajele, tunelele, casetele betonate, canalele pentru amfibieni pentru reducerea semnificativă a efectelor negative asociate drumurilor asupra biodiversității. Reabilitarea drumurilor existente cu realizarea infrastructurii de prevenire a accidentelor cauzate de prezența faunei sălbatice va contribui pozitiv la protecția biodiversității.

În funcție de specificul proiectului și de sit, se pot propune următoarele măsuri:

- în cazul proiectelor care pot impacta negativ obiectivele de conservare ale siturilor Natura 2000, se vor realiza studii de evaluare adecvată;
- se vor aproba și finanța cu precădere proiecte care să nu afecteze speciile și habitatele prioritare, sau dacă nu poate fi evitat acest lucru, prin implementarea proiectelor de interes public major trebuie asigurată limitarea impactului și adoptate măsuri de

compensare pentru a îmbunătăți starea de conservare a habitatelor și speciilor, toate fiind clar justificate;

- se vor prezenta soluții alternative, cu luare în considerare a soluției alternative care are impactul negativ cel mai redus asupra ariei naturale protejate de interes comunitar și care asigură integritatea acesteia;
- se vor identifica soluții tehnice și constructive în vederea asigurării conectivității între diferite populații ale speciilor prezente în cadrul ecosistemului;
- asigurarea de măsuri compensatorii pentru acele proiecte care conduc la pierderea de habitate protejate, identificarea de soluții tehnice și constructive care asigură conectivitatea între populațiile speciilor de interes conservativ;
- suspendarea activității de construcție și reabilitare pe perioada de cuibărit a speciilor de păsări, perioada de migrație a amfibienilor, perioada de reproducere a speciilor de pești, interzicerea exploatării resurselor naturale din interiorul ariilor protejate, precum și interzicerea amplasării de zone de organizare a șantierului în interiorul ariilor naturale protejate ca urmare a recomandărilor experților de mediu și ale autorităților din domeniul protecției mediului, sunt încurajate și măsurile de asigurare a conectivității laterale pentru speciile de carnivore mari, ungulate sălbătice, dar și amfibieni, reptile sau mamifere mici, așa cum vor fi identificate prin studiile de evaluare a impactului asupra mediului (EIA) ale viitoarelor proiecte.

b) Soluții pentru creșterea siguranței traficului (implementarea soluțiilor prevăzute în studiile de trafic, în linie cu Strategia națională pentru siguranța rutieră)

Activitățile prevăzute în cadrul acestei acțiuni vizează:

- pasaje, sensuri giratorii, măsuri de siguranță a traficului (inclusiv de prevenire a incidentelor/ accidentelor cauzate de fauna sălbatică - ex. pasaje, tunele, casete betonate, canale pentru amfibieni etc.),
- investiții destinate siguranței rutiere pentru pietoni și bicicliști, pentru localitățile urbane și pentru infrastructură județeană, pe sectoare rutiere aflate în proprietate/ administrarea UAT
- alocări dedicate pentru echipamente destinate îmbunătățirii siguranței traficului (inclusiv utilaje multifuncționale echipate cu plug pentru zăpadă, freză zăpadă, mașină de împrăștiat sare/nisip sau perie, cositoare, echipament pentru tăiere crengi, echipamente spălare semne de circulație), care respectă prevederile RDC art.7 litera h).

1. Respectarea principiului „de a nu prejudicia semnificativ

Activitățile propuse spre finanțare, prin natura acestora, se califică drept activități care contribuie în mod substanțial la cel 1 din cele 6 obiective de mediu (economia circulară) conform articolelor 10 – 15 din Regulamentul (UE) 2020/852 al Parlamentului European și al Consiliului privind instituirea unui cadru care să faciliteze investițiile durabile și de modificare a Regulamentului (UE)

2019/2088, dar acele activități care presupun investiții în infrastructură vor asigura atenuarea și adaptarea la schimbările climatice.

Pentru activitățile care sprijină investiții în infrastructură cu o durată de viață de cel puțin 5 ani, **sunt necesare măsuri din partea beneficiarului pentru a asigura imunizarea la schimbările climatice, în conformitate cu Comunicarea Comisiei Europene privind Orientările tehnice referitoare la imunizarea infrastructurii la schimbările climatice în perioada 2021-2027 precum și îndeplinirea obligatorie a măsurilor de atenuare și adaptare așa cum sunt descrise și enumerate mai jos la secțiunea A. Atenuarea schimbărilor climatice și la secțiunea B. Adaptarea la schimbările climatice. Aceste condiții se verifică conform criteriului din secțiunea II din grila ETF.**

A. Atenuarea schimbărilor climatice;

Se preconizează că investițiile nu vor genera emisii semnificative de GES, deoarece vor fi încurajate activitățile de achiziție a echipamentelor de siguranța traficului cu consum de energie redus și din surse regenerabile. Acestea au un potențial de a reduce consumul de energie, ducând la o îmbunătățire substanțială a performanței energetice a echipamentelor utilizate în cadrul siguranței traficului, deci și o reducere a emisiilor de GES.

De asemenea, prin achiziționarea de către autoritățile publice locale a echipamentelor utilizate pentru creșterea siguranței traficului se vor înlocui alte echipamente, vechi, ce nu respectă standardele actuale în ceea ce privește valorile emisiilor de GES cu unele noi, adaptate cerințelor actuale. Se preconizează că activitățile nu vor avea nici un impact previzibil sau vor avea un impact previzibil nesemnificativ asupra acestui obiectiv de mediu.

Astfel, în vederea îndeplinirii cerințelor obiectivului de mediu solicitantul va achiziționa echipamente cu consum de energie redus și din surse regenerabile, iar echipamentele vechi ce nu respectă standardele actuale în ceea ce privește valorile emisiilor de GES vor fi înlocuite cu unele noi, adaptate cerințelor actuale.

B. Adaptarea la schimbările climatice

Intervenția nu are nici un impact previzibil sau are un impact previzibil nesemnificativ asupra acestui obiectiv de mediu, fiind astfel considerată conformă cu principiul DNSH.

C. Utilizarea durabilă și protejarea resurselor de apă și a celor marine

N/A

D. Economia circulară, inclusiv prevenirea generării de deșeuri și reciclarea acestora

În vederea îndeplinirii cerințelor obiectivului de mediu, va fi implementată cel puțin o măsură de economie circulară, după cum urmează:

Sunt prevăzute măsuri de gestionare a deșeurilor, în conformitate cu ierarhia deșeurilor, atât în etapa de utilizare (întreținere), cât și la sfârșitul duratei de viață a echipamentelor, inclusiv prin reutilizare și reciclare a bateriilor și a componentelor electronice (în special a materiilor prime critice din acestea).

În toate etapele investiției se va menține evidența gestiunii deșeurilor conform Legii nr. 211/2011 privind regimul deșeurilor, cu modificările și completările ulterioare, HG nr. 856/2002 (Directiva (CE) 2008/98 privind deșeurile și de abrogare a anumitor directive), HG 170/2004 privind gestionarea anvelopelor uzate și Legea nr. 249/2015 privind modalitatea de gestionare a ambalajelor și a deșeurilor de ambalaje, cu modificările și completările ulterioare.

Gestionarea deșeurilor rezultate atât din faza de operare (întreținere/mentenanță), cât și cele rezultate la finalul duratei de viață a echipamentelor se va realiza în conformitate cu obiectivele de reducere a cantităților de deșeurii generate și de maximizare a reutilizării și reciclării, respectiv în linie cu obiectivele din cadrul general de gestionare a deșeurilor la nivel național - Planul național de gestionare a deșeurilor (elaborat în baza art. 28 al Directivei (CE) 2008/98 privind deșeurile și de abrogare a anumitor directive, cu modificările ulterioare și aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 942/2017).

Se va evita scoaterea din folosință a echipamentelor cu care se poate presta în condiții bune serviciul de siguranța traficului. Astfel, echipamentele pot fi supuse serviciilor de modernizare, reparație, schimbări de componente, astfel încât să se asigure o utilizare durabilă a resurselor.

Deșeurile de echipamente electrice și electronice, de exemplu echipamente informatice și de telecomunicații de dimensiuni mici (nicio dimensiune externă mai mare de 50 cm), vor fi gestionate în conformitate cu Directiva (UE) 2012/19 a Parlamentului European și a Consiliului din 4 iulie 2012 privind deșeurile de echipamente electrice și electronice (DEEE), transpusă în legislația națională prin OUG 5/2015 privind deșeurile de echipamente electrice și electronice.

Solicitantul va avea un contract semnat cu un operator pentru reciclarea deșeurilor rezultate din investițiile în modernizarea/construcția drumurilor județene ca măsură de atenuare a criteriului economiei circulare. Acest lucru este justificat pe baza articolului 11 din Directiva-cadru privind deșeurile și a articolului 9 din CPR.

Proiectul evaluează disponibilitatea și, acolo unde este fezabil, utilizează echipamente și componente de înaltă durabilitate și reciclare și care sunt ușor de demontat și recondiționat.

Proiectul asigură colectarea eficientă și eficientă a deșeurilor la sursă și că fracțiile separate la sursă sunt trimise spre pregătire pentru reutilizare sau reciclare.

E. Prevenirea și controlul poluării aerului, apei sau solului

N/A

F. Protecția și refacerea biodiversității și a ecosistemelor

N/A

c) Îmbunătățirea transportului județean de călători prin achiziționare de material rulant pentru conectare inter-urbană, contribuind la creșterea calității aerului și reducerea zgomotului

Activitățile prevăzute în cadrul acestei acțiuni vizează:

- achiziționarea de mijloace de transport public nepoluante, pentru deplasarea populației pe rețeaua rutieră județeană

- achiziționarea și instalarea unor stații de încărcare pentru combustibili alternativi.

1. Respectarea principiului „de a nu prejudicia semnificativ

Activitățile propuse spre finanțare, prin natura acestora, nu se califică drept activități care aduc prejudicii semnificative celor 6 obiective de mediu, conform articolelor 10 – 15 din Regulamentul (UE) 2020/852 al Parlamentului European și al Consiliului privind instituirea unui cadru care să faciliteze investițiile durabile și de modificare a Regulamentului (UE) 2019/2088, dar acele activități care presupun investiții în infrastructură vor asigura atenuarea și adaptarea la schimbările climatice.

Pentru activitățile care sprijină investiții în infrastructură cu o durată de viață de cel puțin 5 ani, pot fi necesare măsuri din partea beneficiarului pentru a asigura imunizarea la schimbările climatice, în conformitate cu Comunicarea Comisiei Europene privind Orientările tehnice referitoare la imunizarea infrastructurii la schimbările climatice în perioada 2021-2027 precum și îndeplinirea obligatorie a măsurilor de atenuare și adaptare așa cum sunt descrise și enumerate mai jos la secțiunea A. Atenuarea schimbărilor climatice și la secțiunea B. Adaptarea la schimbările climatice. Aceste condiții se verifică conform criteriului din secțiunea II din grila ETF.

A. Atenuarea schimbărilor climatice

Investițiile în materialul rulant nepoluant pentru conectare inter-urbană contribuie la atenuarea schimbărilor climatice prin:

- achiziționarea de mijloace de transport public nepoluante, pentru deplasarea populației pe rețeaua rutieră județeană
- achiziționarea și instalarea punctelor/stațiilor de încărcare.

Dezvoltarea unui sistem de transport public regional de călători atractiv și eficient asigură condițiile pentru realizarea unui transfer sustenabil al transportului privat cu autoturisme (în creștere în România), către transportul public. În acest mod, se vor diminua semnificativ atât traficul rutier cu autoturisme cât și poluarea fonică, emisiile de dioxid de carbon și de alte gaze cu efect de seră (GES), provenite din transportul rutier motorizat de la nivelul județelor, generat, în principal, de utilizarea extinsă a autoturismelor pentru deplasarea populației în interiorul județului. Prin intervențiile finanțate, acest obiectiv de mediu este respectat și este îndeplinită condiționalitatea principiului DNSH.

B. Adaptarea la schimbările climatice

Prin intervențiile finanțate, acest obiectiv de mediu este respectat și este îndeplinită condiționalitatea principiului DNSH.

C. Utilizarea durabilă și protejarea resurselor de apă și a celor marine

N/A

D. Economia circulară, inclusiv prevenirea generării de deșeuri și reciclarea acestora

În vederea îndeplinirii cerințelor obiectivului de mediu, va fi implementată cel puțin o măsură de economie circulară, după cum urmează:

Gestionarea deșeurilor rezultate în toate etapele se va realiza în linie cu obiectivele de reducere a cantităților de deșeuri generate și de maximizare a reutilizării și reciclării, respectiv în linie cu obiectivele din cadrul general de gestionare a deșeurilor la nivel național - Planul național de gestionare a deșeurilor (elaborat în baza art. 28 al Directivei (EC) 2008/98 privind deșeurile și de abrogare a anumitor directive, cu modificările ulterioare și aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 942/2017).

În toate etapele proiectului se va menține evidența gestiunii deșeurilor conform Legii nr. 211/2011 privind regimul deșeurilor, cu modificările și completările ulterioare, HG nr. 856/2002 privind evidența gestiunii deșeurilor și pentru aprobarea listei cuprinzând deșeurile, inclusiv deșeurile periculoase, cu modificările și completările ulterioare și respectiv Legea nr. 249/2015 privind modalitatea de gestionare a ambalajelor și a deșeurilor de ambalaje, cu modificările și completările ulterioare.

La sfârșitul duratei de viață a echipamentelor achiziționate prin proiect, solicitantul va avea în vedere respectarea prevederilor Directivei (EU) 2012/19 din 4 iulie 2012 privind deșeurile de echipamente electrice și electronice (transpusă în OUG nr. 5/2015 privind deșeurile de echipamente electrice și electronice).

E. Prevenirea și controlul poluării aerului, apei sau solului

N/A

F. Protecția și refacerea biodiversității și a ecosistemelor

N/A

P6. O regiune educată

RSO 4.2 Îmbunătățirea accesului egal la servicii de calitate și favorabile incluziunii în educație, formare și învățarea pe tot parcursul vieții prin dezvoltarea infrastructurii, inclusive prin adoptarea rezilienței pentru educația și formarea la distanță și online

a) Dezvoltarea infrastructurii educaționale la nivelul educației timpurii și învățământului primar și secundar

Activitățile prevăzute în cadrul acestei acțiuni sunt:

- construirea, reabilitarea, modernizarea, extinderea și dotarea infrastructurii educaționale, pentru asigurarea accesului la serviciile de educație: în zonele insuficient deservite, pentru grupurile dezavantajate și în unitățile de învățământ supraaglomerate.

60

Activitățile vizează creșterea capacității în învățământul antepreșcolar (creșe) și preșcolar (grădinițe), îmbunătățirea condițiilor de cazare, creșterea calității și condițiilor de siguranță și funcționare, îmbunătățirea calității mediilor de învățare, înființarea de centre de educație remedială. Sunt avute în vedere: învățământ ante-preșcolar (creșe), preșcolar (grădinițe), primar și secundar (gimnazial și liceal).

- construirea/modernizarea/reabilitarea/extinderea și dotarea unor centre de testare pentru orientarea educațională a elevilor

1. Respectarea principiului „de a nu prejudicia semnificativ”

Activitățile propuse spre finanțare, prin natura acestora, se califică drept activități care contribuie în mod substanțial la cel 3 din cele 6 obiective de mediu, conform articolelor 10 – 15 din Regulamentul (UE) 2020/852 al Parlamentului European și al Consiliului privind instituirea unui cadru care să faciliteze investițiile durabile și de modificare a Regulamentului (UE) 2019/2088.

Pentru activitățile care sprijină investiții în infrastructură cu o durată de viață de cel puțin 5 ani, sunt necesare măsuri din partea beneficiarului pentru **a asigura imunizarea la schimbările climatice, în conformitate cu Comunicarea Comisiei Europene privind Orientările tehnice referitoare la imunizarea infrastructurii la schimbările climatice în perioada 2021-2027** precum și **îndeplinirea obligatorie a măsurilor de atenuare și adaptare așa cum sunt descrise și enumerate mai jos la secțiunea A. Atenuarea schimbărilor climatice și la secțiunea B. Adaptarea la schimbările climatice. Aceste condiții se verifică conform criteriului din secțiunea II din grila ETF.**

A. Atenuarea schimbărilor climatice;

Pentru a asigura compatibilitatea proiectelor selectate cu activitățile evaluate ca fiind conforme cu principiul DNSH, va fi punctată în secțiunea II din grila ETF implementarea a cel puțin o măsură de atenuare, după cum urmează:

Pe parcursul construirii, reabilitării, modernizării și extinderii infrastructurii educaționale, se va avea în vedere utilizarea de materiale și practici care să nu conducă la o creștere semnificativă de poluați în aer, ceea ce va avea ca efecte semnificative efectele directe asupra generării de emisii GES. În ceea ce privește efectele indirecte care să genereze emisii de GES suplimentare, pentru clădirile construite urmărindu-se ca obiectiv și asigurarea eficienței energetice ridicate, pe lângă respectarea standardelor în domeniu. În cadrul acestor activități se vor respecta prevederile Directivei UE/31/2010 din 19 mai 2021 privind performanța energetică a clădirilor, precum și a standardelor naționale în domeniul construcțiilor, inclusiv recomandările din studiul de fezabilitate și avizul de mediu.

Activitățile de dotare a infrastructurilor educaționale vor include echipamente conforme cu cerințele privind energia așa cum sunt acestea prevăzute de Directiva 2009/125/CE de instituire a unui cadru pentru stabilirea cerințelor în materie de proiectare ecologică aplicabile produselor cu impact energetic.

În ceea ce privește echipamentele și serviciile IT furnizate, vor fi respectate cele mai bune practici prevăzute de Codul European de Conduită pentru Eficiența Energetică a Centrelor de Date sau de documentul CLC TR50600-99-1 Facilități și infrastructuri pentru centrele de date.

B. Adaptarea la schimbările climatice

Activitățile de construire, reabilitare, modernizare, extindere și dotare a infrastructurilor educaționale vor fi realizate în localități amplasate în diferite zone ale țării, cu diferite vulnerabilități din punct de vedere a condițiilor de mediu/climatice. Proiecțiile acestor vulnerabilități pe durata de viață a investițiilor vor fi avute în vedere în faza de proiectare, cu impact asupra soluțiilor tehnice selectate.

Pentru a asigura compatibilitatea proiectelor selectate cu activitățile evaluate ca fiind conforme cu acest obiectiv de mediu, va fi punctată în secțiunea II din grila ETF implementarea a cel puțin o măsură de adaptare, după cum urmează:

În funcție de specificul fiecărui proiect vor fi implementate diferite măsuri de adaptare la schimbările climatice, luând în considerare folosirea eficientă a resurselor:

- utilizarea unor soluții tehnice care să permită adaptarea la temperaturile maxime actuale;
- proiectarea infrastructurii pentru colectarea apelor pluviale;
- măsuri de adaptare în conformitate cu specificul climatic al zonei;
- straturi de acoperire rezistente la fluctuațiile de temperatură, rosturi de dilatație rezistente la fluctuațiile de temperatură;
- monitorizarea constantă a comportamentului infrastructurii în contextul utilizării acesteia;
- acoperirea terasamentelor cu material textil și vegetație.

Fenomenele climatice care vor fi luate în calcul pe parcursul tuturor etapelor activităților prevăzute în cadrul acestei acțiuni sunt: inundațiile, eroziunile pluviale, alunecările de teren, ploile torențiale, valurile de călduri. Activitățile prevăzute în cadrul acestei acțiuni vor lua în considerare atât efectele schimbărilor climatice din prezent, cât și cele din viitor. Soluții specifice vor fi puse în aplicare în cazul în care sunt identificate probleme în ceea ce privește adaptarea investițiilor la schimbările climatice.

În afara măsurilor de compensare care vor fi aplicate acolo unde este cazul pentru fiecare măsură în sine, vor fi luate în calcul și efectele asupra persoanelor, asupra naturii și asupra activelor.

În implementare se va asigura respectarea obiectivelor privind adaptarea la schimbările climatice, de exemplu asigurându-se că nu se construiesc corpuri noi acolo unde cele existente pot fi reabilitate sau consolidate.

C. Utilizarea durabilă și protejarea resurselor de apă și a celor marine

N/A

D. Economia circulară, inclusiv prevenirea generării de deșeurii și reciclarea acestora

62

Pentru îndeplinirea cerințelor obiectivului de mediu, este obligatoriu ca beneficiarul/executatul lucrării să semneze un contract cu un operator pentru reciclarea și pregătirea pentru reutilizare a deșeurilor rezultate din investițiile în infrastructura educațională în proporție de cel puțin 70% (din masă), în conformitate cu Directiva 2008/98/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 19 noiembrie 2008 respectiv cu OUG 92/2021 aprobată prin Legea 17/2023;

Complementar, în funcție de specificul fiecărui proiect, pot fi implementate oricare din următoarele măsuri enumerate mai jos:

Proiectarea clădirilor și tehnicile de construcție vor sprijini circularitatea și, în special, vor demonstra, în conformitate cu ISO 20887 sau cu alte standarde de evaluare a caracteristicilor de dezasamblare sau a adaptabilității clădirilor, modul în care sunt proiectate astfel încât să fie mai eficiente din punctul de vedere al utilizării resurselor, adaptabile, flexibile și demontabile pentru a permite reutilizarea și reciclarea.

În ceea ce privește echipamentele nou achiziționate, acestea vor respecta prevederile legale în vigoare, inclusiv standardele europene, cu privire la producerea acestora conform Directivei (CE) 2009/125 din 21 octombrie 2009 de instituire a unui cadru pentru stabilirea cerințelor în materie de proiectare ecologică aplicabile produselor cu impact energetic.

Echipamentele utilizate nu vor conține substanțele restricționate enumerate în Directiva (CE) 2011/65 din 8 iunie 2011 privind restricțiile de utilizare a anumitor substanțe periculoase în echipamentele electrice și electronice, iar la sfârșitul duratei de viață a echipamentelor se va avea în vedere respectarea prevederilor Directivei (UE) 2012/19 din 4 iulie 2012 privind deșeurile de echipamente electrice și electronice.

E. Prevenirea și controlul poluării aerului, apei sau solului

N/A

F. Protecția și refacerea biodiversității și a ecosistemelor

N/A

A. Dezvoltarea infrastructurii educaționale în domeniul învățământului profesional și tehnic (licee tehnologice), inclusiv în sistem dual

Activitățile prevăzute în cadrul acestei acțiuni sunt:

- modernizare/extindere/construcție/reabilitare și dotarea atelierelor școlare cu echipamente didactice/ aparatură pentru practica elevilor, dotarea laboratoarelor, bibliotecilor, sălilor și terenurilor de sport, îmbunătățirea condițiilor de cazare pentru elevi; vor fi încurajate investițiile în IPT care promovează colaborarea cu mediul de afaceri, pentru desfășurarea activităților de practică, ucenicie, inclusiv la sediul agentului economic partener, astfel încât să se asigure o pregătire a elevilor corelată cu nevoile pieței muncii.
- înființarea /dezvoltarea unor centre de educație pentru elevi în domenii cu impact RIS3

A se vedea analiza privind aplicarea principiului DNSH prezentată mai sus la acțiunea a).

B. Dezvoltarea infrastructurii educaționale în învățământul universitar

Activitățile prevăzute în cadrul acestei acțiuni sunt:

- reabilitarea, modernizarea, extinderea și echiparea infrastructurii educaționale universitare de stat, în special prin investiții în dotarea laboratoarelor, finanțarea lor fiind centrată pe student.

A se vedea analiza privind aplicarea principiului DNSH prezentată mai sus la acțiunea a).

RSO 4.6 Creșterea rolului culturii și turismului în dezvoltarea economică, incluziunea socială și inovarea social

a) Modernizarea/reabilitarea/dotarea taberelor de elevi și preșcolari

Activitățile propuse în cadrul acestei acțiuni vizează:

- intervenții privind spațiile de cazare, spațiile destinate pregătirii și servirea mesei, precum și infrastructuri accesibile pentru activități educaționale și de recreere (terenuri de sport, alte spații pentru activități sportive, săli de conferință/evenimente, etc), amenajări/dotări interioare și exterioare cu facilități pentru persoanele cu dizabilități, precum și măsuri de încurajare a accesului elevilor marginalizați (cum ar fi romi, persoane cu origini migrante, persoane cu dizabilități și alte nevoi speciale etc.) la aceste activități.

1. Respectarea principiului „de a nu prejudicia semnificativ”

Activitățile propuse spre finanțare, prin natura acestora, se califică drept activități care contribuie în mod substanțial la cel 3 din cele 6 obiective de mediu, conform articolelor 10 – 15 din Regulamentul (UE) 2020/852 al Parlamentului European și al Consiliului privind instituirea unui cadru care să faciliteze investițiile durabile și de modificare a Regulamentului (UE) 2019/2088.

Pentru activitățile care sprijină investiții în infrastructură cu o durată de viață de cel puțin 5 ani, sunt necesare măsuri din partea beneficiarului pentru a **asigura imunizarea la schimbările climatice, în conformitate cu Comunicarea Comisiei Europene privind Orientările tehnice referitoare la imunizarea infrastructurii la schimbările climatice în perioada 2021-2027** precum și **îndeplinirea obligatorie a măsurilor de atenuare și adaptare așa cum sunt descrise și enumerate mai jos la secțiunea A. Atenuarea schimbărilor climatice și la secțiunea B. Adaptarea la schimbările climatice. Aceste condiții se verifică conform criteriului din secțiunea II din grila ETF.**

A. Atenuarea schimbărilor climatice;

Investițiile au în vedere în principal modernizarea/ reabilitarea/ dotarea taberelor de elevi și preșcolari.

Pentru a asigura compatibilitatea proiectelor selectate cu activitățile evaluate ca fiind conforme cu principiul DNSH, va fi punctată în secțiunea II din grila ETF implementarea a cel puțin o măsură de atenuare, după cum urmează:

Se vor utiliza materiale de construcții și tehnologii eficiente din punct de vedere ecologic și se va asigura implementarea principiilor de dezvoltare durabilă cu privire la reducerea poluării aerului și reducerea emisiilor suplimentare de GES (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018R2066&from=EN>).

Pe parcursul construirii, reabilitării, modernizării și extinderii infrastructurii educaționale, se va avea în vedere utilizarea de materiale și practici care să nu conducă la o creștere semnificativă de poluați în aer, ceea ce va media semnificativ efectele directe asupra generării de emisii GES. În ceea ce privește efectele indirecte care să genereze emisii de GES suplimentare, pentru clădirile construite urmărindu-se ca obiectiv și asigurarea eficienței energetice ridicate, pe lângă respectarea standardelor în domeniu. În cadrul acestor activități se vor respecta prevederile Directivei (UE) 31/2010 din 19 mai 2021 privind performanța energetică a clădirilor, precum și a standardelor naționale în domeniul construcțiilor, inclusiv recomandările din studiul de fezabilitate și avizul de mediu.

Activitățile de dotare a taberelor de elevi și preșcolari vor include echipamente conforme cu cerințele privind energia așa cum sunt acestea prevăzute de Directiva (CE) 2009/125 de instituire a unui cadru pentru stabilirea cerințelor în materie de proiectare ecologică aplicabile produselor cu impact energetic. În ceea ce privește echipamentele și serviciile IT furnizate, vor fi respectate cele mai bune practici prevăzute de Codul European de Conduită pentru Eficiența Energetică a Centrelor de Date sau de documentul CLC TR50600-99-1 Facilități și infrastructuri pentru centrele de date.

B. Adaptarea la schimbările climatice

Activitățile de modernizare, reabilitare și dotare a taberelor de elevi și preșcolari vor fi realizate în localități amplasate în diferite zone ale țării, cu diferite vulnerabilități din punct de vedere a condițiilor de mediu/climatice. Proiecțiile acestor vulnerabilități pe durata de viață a investițiilor vor fi avute în vedere în faza de proiectare, cu impact asupra soluțiilor tehnice selectate.

Pentru a asigura compatibilitatea proiectelor selectate cu activitățile evaluate ca fiind conforme cu acest obiectiv de mediu, va fi punctată în secțiunea II din grila ETF implementarea a cel puțin o măsură de adaptare, după cum urmează:

În funcție de specificul fiecărui proiect vor fi implementate diferite măsuri de adaptare la schimbările climatice, luând în considerare folosirea eficientă a resurselor:

- utilizarea unor soluții tehnice care să permită adaptarea la temperaturile maxime actuale;

- proiectarea infrastructurii pentru colectarea apelor pluviale;
- măsuri de adaptare în conformitate cu specificul climatic al zonei;
- straturi de acoperire rezistente la fluctuațiile de temperatură, rosturi de dilatație rezistente la fluctuațiile de temperatură;
- monitorizarea constantă a comportamentului infrastructurii în contextul utilizării acesteia;
- acoperirea terasamentelor cu material textil și vegetație.

Fenomenele climatice care vor fi luate în calcul pe parcursul tuturor etapelor activităților prevăzute în cadrul acestei acțiuni sunt: inundațiile, eroziunile pluviale, alunecările de teren, ploile torențiale, valurile de călduri. Activitățile prevăzute în cadrul acestei acțiuni vor lua în considerare atât efectele schimbărilor climatice din prezent, cât și cele din viitor. Soluții specifice vor fi puse în aplicare în cazul în care sunt identificate probleme în ceea ce privește adaptarea investițiilor la schimbările climatice.

În afara măsurilor de mitigare care vor fi aplicate acolo unde este cazul pentru fiecare măsură în sine, vor fi luate în calcul și efectele asupra persoanelor, asupra naturii și asupra activelor.

În implementare se va asigura respectarea obiectivelor privind adaptarea la schimbările climatice, de exemplu asigurându-se că nu se construiesc corpuri noi acolo unde cele existente pot fi reabilitate sau consolidate.

C. Utilizarea durabilă și protejarea resurselor de apă și a celor marine

N/A

D. Economia circulară, inclusiv prevenirea generării de deșeuri și reciclarea acestora

Pentru îndeplinirea cerințelor obiectivului de mediu, este obligatoriu ca beneficiarul/executatul lucrării să semneze un contract cu un operator pentru reciclarea și pregătirea pentru reutilizare a deșeurilor rezultate din investițiile în infrastructura educațională în proporție de cel puțin 70% (din masă), în conformitate cu Directiva 2008/98/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 19 noiembrie 2008 respectiv cu OUG 92/2021 aprobată prin Legea 17/2023;

Complementar, în funcție de specificul fiecărui proiect, pot fi implementate oricare din următoarele măsuri enumerate mai jos:

Proiectul evaluează disponibilitatea și, acolo unde este fezabil, adoptă tehnici care sprijină

- 1) reutilizarea și utilizarea materiilor prime secundare și a componentelor reutilizate în produsele fabricate,
- (2) proiectarea pentru durabilitate ridicată, reciclabilitate, dezasamblare ușoară și adaptabilitate a produselor fabricate și
- (3) managementul deșeurilor care acordă prioritate reciclării față de eliminarea, în procesul de fabricație.

Proiectul evaluează disponibilitatea și, acolo unde este fezabil, utilizează echipamente și componente de înaltă durabilitate și reciclare și care sunt ușor de demontat și recondiționat.

Pe perioada executării lucrărilor de construcție, constructorii se vor asigura că o parte din deșeurile nepericuloase rezultate din construcții și demolări vor fi sortate pentru a facilita reutilizarea și valorificarea materială, în conformitate cu Protocolul UE de gestionare a deșeurilor din construcții și demolări. Proiectarea clădirilor și tehnicile de construcție vor sprijini circularitatea și, în special, vor demonstra, în conformitate cu ISO 20887 sau cu alte standarde de evaluare a caracteristicilor de dezasamblare sau a adaptabilității clădirilor, modul în care sunt proiectate astfel încât să fie mai eficiente din punctul de vedere al utilizării resurselor, adaptabile, flexibile și demontabile pentru a permite reutilizarea și reciclarea.

În ceea ce privește echipamentele nou achiziționate, acestea vor respecta prevederile legale în vigoare, inclusiv standardele europene, cu privire la producerea acestora conform Directivei (CE) 2009/125 din 21 octombrie 2009 de instituire a unui cadru pentru stabilirea cerințelor în materie de proiectare ecologică aplicabile produselor cu impact energetic. Echipamentele utilizate nu vor conține substanțele restricționate enumerate în Directiva (UE) 2011/65 din 8 iunie 2011 privind restricțiile de utilizare a anumitor substanțe periculoase în echipamentele electrice și electronice, iar la sfârșitul duratei de viață a echipamentelor se va avea în vedere respectarea prevederilor Directivei (UE) 2012/19 din 4 iulie 2012 privind deșeurile de echipamente electrice și electronice.

E. Prevenirea și controlul poluării aerului, apei sau solului

N/A

F. Protecția și refacerea biodiversității și a ecosistemelor

N/A

P7. O regiune atractivă

RSO 5.1 Favorizarea dezvoltării integrate sociale, economice și de mediu la nivel local și a patrimoniului cultural, turismului și securității în zonele urbane

a) Conservarea, protecția și valorificarea durabilă și competitivă a patrimoniului cultural și istoric, inclusiv asigurarea și/sau îmbunătățirea accesului către acestea

Activitățile prevăzute în cadrul acestei acțiuni sunt:

- restaurarea, consolidarea, protecția, conservarea, monumentelor istorice și a patrimoniului cultural imobil, inclusiv prin investiții în dotări și utilități aferente obiectivului;
- modernizarea / reabilitarea clădirilor monument istoric cu funcții culturale inclusiv prin investiții în dotări și utilități aferente obiectivului;
- activități complementare necesare asigurării funcționalității intervențiilor realizate, activități max. 15% din valoarea eligibilă a proiectului

2. Respectarea principiului „de a nu prejudicia semnificativ”

Activitățile propuse spre finanțare, prin natura acestora, se califică drept activități care contribuie în mod substanțial la cel 3 din cele 6 obiective de mediu, conform articolelor 10 – 15 din Regulamentul (UE) 2020/852 al Parlamentului European și al Consiliului privind instituirea unui cadru care să faciliteze investițiile durabile și de modificare a Regulamentului (UE) 2019/2088. Prin urmare, este necesară analiza respectării principiului ”de a nu prejudicia în mod semnificativ”.

Pentru activitățile care sprijină investiții în infrastructură cu o durată de viață de cel puțin 5 ani, sunt necesare măsuri din partea beneficiarului pentru a **asigura imunizarea la schimbările climatice, în conformitate cu Comunicarea Comisiei Europene privind Orientările tehnice referitoare la imunizarea infrastructurii la schimbările climatice în perioada 2021-2027** precum și **îndeplinirea obligatorie a măsurilor de atenuare și adaptare așa cum sunt descrise și enumerate mai jos la secțiunea A. Atenuarea schimbărilor climatice și la secțiunea B. Adaptarea la schimbările climatice. Aceste condiții se verifică conform criteriului din secțiunea II din grila ETF.**

A. Atenuarea schimbărilor climatice;

Investițiile au în vedere intervenții privind restaurarea monumentelor istorice și a patrimoniului cultural imobil, modernizarea și reabilitarea clădirilor monumente istorice cu funcții culturale, dar și activități complementare de amenajare.

Pentru a asigura compatibilitatea proiectelor selectate cu activitățile evaluate ca fiind conforme cu principiul DNSH, va fi punctată în secțiunea II din grila ETF implementarea a cel puțin o măsură de atenuare, după cum urmează:

În ceea ce privește efectele directe, în cadrul procesului de restaurare, modernizare sau reabilitare a infrastructurii, dar și în cazul restaurării sau conservării patrimoniului cultural imobil, se va avea în vedere utilizarea de materiale și practici care să nu conducă la o creștere semnificativă de poluanți în aer.

În ceea ce privește efectele indirecte, în cadrul investițiilor propuse se va urmări asigurarea unei eficiențe energetice ridicate a monumentelor istorice și a clădirilor monumente istorice cu funcții culturale în ceea ce privește generarea de GES. Se va asigura respectarea Directivei (UE) 2018/844 a Parlamentului European și a Consiliului din 30 mai 2018 de modificare a Directivei 2010/31/UE privind performanța energetică a clădirilor și a Directivei 2012/27/UE privind eficiența energetică, precum și a Legii nr. 101/2020 pentru modificarea și completarea Legii nr. 372/2005 privind performanța energetică a clădirilor.

B. Adaptarea la schimbările climatice

Pentru a asigura compatibilitatea proiectelor selectate cu activitățile evaluate ca fiind conforme cu acest obiect de mediu, va fi punctată în secțiunea II din grila ETF implementarea a cel puțin o măsură de adaptare, după cum urmează:

Realizarea de proiecții pentru diferitele vulnerabilități din punct de vedere a condițiilor de mediu/climatice (inundații, ploi torențiale, valuri de căldură etc) vor fi avute în vedere în faza de proiectare, cu impact asupra soluțiilor tehnice selectate.

Vor fi evaluate riscurile legate de inundații, eroziune pluvială, alunecări de teren și în cazul în care sunt identificate probleme de adaptare, în special în ceea ce înseamnă amplasarea infrastructurii în zone inundabile sau în zone cu risc de alunecări de teren vor fi puse în aplicare soluții specifice de adaptare.

În funcție de specificul fiecărui proiect vor fi implementate diferite măsuri de adaptare la schimbările climatice:

- utilizarea unor soluții tehnice care să permită adaptarea la temperaturile maxime actuale;
- proiectarea infrastructurii pentru colectarea apelor pluviale;
- măsuri de adaptare în conformitate cu specificul climatic al zonei;
- straturi de acoperire rezistente la fluctuațiile de temperatură, rosturi de dilatație rezistente la fluctuațiile de temperatură;
- monitorizarea constantă a comportamentului infrastructurii în contextul utilizării acesteia;
- acoperirea terasamentelor cu material textil și vegetație.

Totodată se va urmări ca soluțiile de adaptare să nu afecteze în mod negativ nivelul de reziliență la riscurile fizice legate de climă a altor persoane, a naturii, a activelor și a altor activități economice și să fie în concordanță cu eforturile de adaptare la nivel local.

C. Utilizarea durabilă și protejarea resurselor de apă și a celor marine

N/A

D. Economia circulară, inclusiv prevenirea generării de deșeuri și reciclarea acestora

În vederea îndeplinirii cerințelor obiectivului de mediu "Economia circulară, inclusiv prevenirea generării de deșeuri și reciclarea acestora", este obligatoriu ca beneficiarul/executantul lucrării să semneze un contract cu un operator pentru reciclarea și pregătirea pentru reutilizare a deșeurilor rezultate din investiție în proporție de cel puțin 70% (din masă), în conformitate cu Directiva 2008/98/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 19 noiembrie 2008 respectiv cu OUG 92/2021 aprobată prin Legea nr. 17/2023.

Complementar, pot fi implementate oricare din următoarele măsuri enumerate mai jos:

Pe perioada executării activităților de modernizare, reabilitare, consolidare și restaurare a monumentelor istorice și a patrimoniului imobil, constructorii/ restauratorii se vor asigura că o parte din deșeurile nepericuloase rezultate din construcții, consolidări și reabilitări vor fi sortate pentru a facilita reutilizarea și valorificarea materială, în conformitate cu Protocolul UE de gestionare a deșeurilor din construcții și demolări. Proiectarea clădirilor și tehnicile de construcție vor sprijini circularitatea și, în special, vor demonstra, în conformitate cu ISO 20887 sau cu alte

standarde de evaluare a caracteristicilor de dezasamblare sau a adaptabilității clădirilor, modul în care sunt proiectate astfel încât să fie mai eficiente din punctul de vedere al utilizării resurselor, adaptabile, flexibile și demontabile pentru a permite reutilizarea și reciclarea. Resursele naturale folosite atât pe perioada de consolidare, restaurare, cât și în faza de operare vor fi folosite fără a prejudicia aceste rezerve, utilizarea lor fiind minimizată la strictul necesar și fiind monitorizată corespunzător.

Pentru etapa de operare, monumentele istorice consolidate și reabilite vor avea prevăzute sisteme de colectare și reciclare a deșeurilor, implementate pe baza unui program de descurajare a generării de deșuri. Se estimează că activitățile care implică lucrări de reabilitare, consolidare și conservare din aceste măsuri nu vor conduce la o creștere semnificativă în ceea ce privește generarea, incinerarea sau eliminarea deșeurilor, precum și nici în ceea ce privește utilizarea durabilă a resurselor naturale și economia circulară.

E. Prevenirea și controlul poluării aerului, apei sau solului

N/A

F. Protecția și refacerea biodiversității și a ecosistemelor

N/A

b) Îmbunătățirea infrastructurii de turism, în special în zone care dispun de un potențial turistic valoros, inclusiv îmbunătățirea accesului către resursele și obiectivele turistice

Activitățile prevăzute în cadrul acestei acțiuni sunt:

- construirea, extinderea, modernizarea, dotarea infrastructurilor specifice, necesare valorificării resurselor turistice;
- sprijinirea unor proiecte inovative de diversificare a serviciilor și activităților oferite turiștilor cu scopul creșterii accesibilității obiectivelor turistice precum: telegondole, telescaun, via ferată, etc;
- amenajarea traseelor turistice folosind soluții prietenoase cu mediul (trasee montane marcate, puncte de observare, foișoare, popasuri, puncte salvamont etc);
- amenajări aferente zonelor de relaxare și agrement aflate în proximitatea resurselor turistice prin construirea/modernizarea/extinderea de facilități inclusiv achiziția de dotări/echipamente
- utilitățile necesare funcționării obiectivului de investiție care se regăsesc/sunt propuse pe amplasamentul acestuia.
- activități complementare necesare asigurării funcționalității intervențiilor realizate – max. 15% din valoarea eligibilă a proiectului

1. Respectarea principiului „de a nu prejudicia semnificativ”

Activitățile propuse spre finanțare, prin natura acestora, se califică drept activități care contribuie în mod substanțial la cel 3 din cele 6 obiective de mediu, conform articolelor 10 – 15 din

70

Regulamentul (UE) 2020/852 al Parlamentului European și al Consiliului privind instituirea unui cadru care să faciliteze investițiile durabile și de modificare a Regulamentului (UE) 2019/2088.

Pentru activitățile care sprijină investiții în infrastructură cu o durată de viață de cel puțin 5 ani, **sunt necesare măsuri din partea beneficiarului pentru a asigura imunizarea la schimbările climatice, în conformitate cu Comunicarea Comisiei Europene privind Orientările tehnice referitoare la imunizarea infrastructurii la schimbările climatice în perioada 2021-2027** precum și **îndeplinirea obligatorie a măsurilor de atenuare și adaptare așa cum sunt descrise și enumerate mai jos la secțiunea A. Atenuarea schimbărilor climatice și la secțiunea B. Adaptarea la schimbările climatice. Aceste condiții se verifică conform criteriului din secțiunea II din grila ETF.**

A. Atenuarea schimbărilor climatice

Investițiile au în vedere intervenții privind îmbunătățirea infrastructurii de turism, în special în zone care dispun de un potențial turistic valoros, inclusiv îmbunătățirea accesului către resursele și obiectivele turistice.

Pentru a asigura compatibilitatea proiectelor selectate cu activitățile evaluate ca fiind conforme cu principiul DNSH, va fi punctată în secțiunea II din grila ETF implementarea a cel puțin o măsură de atenuare, după cum urmează:

Se vor utiliza materiale de construcții și tehnologii eficiente din punct de vedere ecologic și se va asigura implementarea principiilor de dezvoltare durabilă cu privire la reducerea poluării aerului și reducerea emisiilor suplimentare de GES (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018R2066&from=EN>).

În ceea ce privește efectele directe, în cadrul activităților de construire, extindere, modernizare, amenajare se va avea în vedere utilizarea de materiale și practici care să nu conducă la o creștere semnificativă de poluanți în aer.

În ceea ce privește efectele indirecte, în cadrul investițiilor propuse se va urmări asigurarea unei eficiențe energetice ridicate a infrastructurilor specifice necesare valorificării turistice a resurselor naturale în ceea ce privește generarea de GES.

B. Adaptarea la schimbările climatice

Pentru a asigura compatibilitatea proiectelor selectate cu activitățile evaluate ca fiind conforme cu acest obiectiv de mediu, va fi punctată în secțiunea II din grila ETF implementarea a cel puțin o măsură de adaptare, după cum urmează:

În funcție de specificul fiecărui proiect vor fi implementate diferite măsuri de adaptare la schimbările climatice, luând în considerare folosirea eficientă a resurselor:

- utilizarea unor soluții tehnice care să permită adaptarea la temperaturile maxime actuale;
- proiectarea infrastructurii pentru colectarea apelor pluviale;
- măsuri de adaptare în conformitate cu specificul climatic al zonei;

- straturi de acoperire rezistente la fluctuațiile de temperatură, rosturi de dilatație rezistente la fluctuațiile de temperatură;
- monitorizarea constantă a comportamentului infrastructurii în contextul utilizării acesteia;
- acoperirea terasamentelor cu material textil și vegetație.
- efectuarea unei evaluări a riscului climatic și a vulnerabilității, folosind proiecții climatice într-o serie de scenarii viitoare în concordanță cu durata de viață estimată a infrastructurii „Orientările tehnice referitoare la integrarea dimensiunii climatice la nivelul infrastructurii în perioada 2021-2027” oferă mai multe informații despre procesul de rezistență la climă în diferitele etape ale ciclului proiectului (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=OJ:C:2021:280:FULL&from=EN>).
- evaluarea riscurilor legate de inundații, eroziune pluvială, alunecări de teren și în cazul în care sunt identificate probleme de adaptare, în special în ceea ce înseamnă amplasarea infrastructurii în zone inundabile sau în zone cu risc de alunecări de teren vor fi puse în aplicare soluții specifice de adaptare.

Totodată se va urmări ca soluțiile de adaptare să nu afecteze în mod negativ nivelul de reziliență la riscurile fizice legate de climă a altor persoane, a naturii, a activelor și a altor activități economice și să fie în concordanță cu eforturile de adaptare la nivel local.

C. Utilizarea durabilă și protejarea resurselor de apă și a celor marine

N/A

D. Economia circulară, inclusiv prevenirea generării de deșeuri și reciclarea acestora

În vederea îndeplinirii cerințelor obiectivului de mediu ”Economia circulară, inclusiv prevenirea generării de deșeuri și reciclarea acestora”, este obligatoriu ca beneficiarul/executantul lucrării să semneze un contract cu un operator pentru reciclarea și pregătirea pentru reutilizare a deșeurilor rezultate din investiție în proporție de cel puțin 70% (din masă), în conformitate cu Directiva 2008/98/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 19 noiembrie 2008 respectiv cu OUG 92/2021 aprobată prin Legea nr. 17/2023.

Complementar, pot fi implementate oricare din următoarele măsuri enumerate mai jos:

Pe perioada executării activităților de îmbunătățire a infrastructurilor de turism, constructorii se vor asigura că o parte din deșeurile nepericuloase rezultate din construcții, consolidări și reabilitări vor fi sortate pentru a facilita reutilizarea și valorificarea materială, în conformitate cu Protocolul UE de gestionare a deșeurilor din construcții și demolări.

Tehnicile de construcție ale clădirilor, ale drumurilor de acces și ale infrastructurilor de amenajare vor sprijini circularitatea și, în special, vor demonstra, în conformitate cu ISO 20887 sau cu alte standarde de evaluare a caracteristicilor de dezasamblare sau a adaptabilității clădirilor, modul în care sunt proiectate astfel încât să fie mai eficiente din punctul de vedere al utilizării resurselor, adaptabile, flexibile și demontabile pentru a permite reutilizarea și reciclarea. Resursele naturale

folosite atât pe perioada de construire, extindere, modernizare, cât și în faza de operare vor fi folosite fără a prejudicia aceste rezerve, utilizarea lor fiind minimizată la strictul necesar și fiind monitorizată corespunzător.

Pentru etapa de operare, infrastructura de turism va avea prevăzute sisteme de colectare și reciclare a deșeurilor, implementate pe baza unui program de descurajare a generării de deșeuri.

E. Prevenirea și controlul poluării aerului, apei sau solului

N/A

F. Protecția și refacerea biodiversității și a ecosistemelor

N/A

c) Dezvoltarea infrastructurii pentru turismul balnear și balneoclimatic, inclusiv îmbunătățirea accesului către resursele și obiectivele turistice

Activitățile prevăzute în cadrul acestei acțiuni sunt:

- crearea, extinderea, modernizarea, dotarea infrastructurii de agrement (parcuri tematice/ de distracții/ de aventură, aquaparcuri etc.)
- construcția, reabilitarea, modernizarea bazelor de tratament, a centrelor balneare și a bazelor de kinetoterapie ca resorturi cu servicii integrate (servicii de tip sănătate și întreținere, balneo, activități de recreere, activități sportive etc);
- construcția, reabilitarea, modernizarea rețelelor de captare și / sau transport a izvoarelor minerale și saline cu potențial terapeutic;
- reabilitarea instalațiilor de alimentare cu apă minerală de la surse la bazele de tratament inclusiv a utilităților necesare funcționării obiectivului de investiție care se regăsesc/sunt propuse pe amplasamentul acestuia.
- activități complementare necesare asigurării funcționalității intervențiilor realizate- max. 15% din valoarea eligibilă a proiectului

1. Respectarea principiului „de a nu prejudicia semnificativ”

Activitățile propuse spre finanțare, prin natura acestora, se califică drept activități care contribuie în mod substanțial la cel 3 din cele 6 obiective de mediu, conform articolelor 10 – 15 din Regulamentul (UE) 2020/852 al Parlamentului European și al Consiliului privind instituirea unui cadru care să faciliteze investițiile durabile și de modificare a Regulamentului (UE) 2019/2088. Prin urmare, este necesară analiza respectării principiului ”de a nu prejudicia în mod semnificativ”.

Pentru activitățile care sprijină investiții în infrastructură cu o durată de viață de cel puțin 5 ani, **sunt necesare măsuri din partea beneficiarului pentru a asigura imunizarea la schimbările climatice, în conformitate cu Comunicarea Comisiei Europene privind Orientările tehnice referitoare la imunizarea infrastructurii la schimbările climatice în perioada 2021-2027** precum și îndeplinirea obligatorie a măsurilor de atenuare și adaptare așa cum sunt descrise și enumerate mai jos la secțiunea A. Atenuarea schimbărilor climatice și la secțiunea B. Adaptarea

la schimbările climatice. Aceste condiții se verifică conform criteriului din secțiunea II din grila ETF.

A. Atenuarea schimbărilor climatice;

Investițiile au în vedere intervenții privind îmbunătățirea infrastructurii pentru turismul balnear și balneoclimatic, inclusiv îmbunătățirea accesului către resursele și obiectivele turistice.

Pentru a asigura compatibilitatea proiectelor selectate cu activitățile evaluate ca fiind conforme cu principiul DNSH, va fi punctată în secțiunea II din grila ETF implementarea a cel puțin o măsură de atenuare, după cum urmează:

În ceea ce privește efectele directe, în cadrul activităților de creare, construire, extindere, modernizare, amenajare se va avea în vedere utilizarea de materiale și practici care să nu conducă la o creștere semnificativă de poluanți în aer.

În ceea ce privește efectele indirecte, în cadrul investițiilor propuse se va urmări asigurarea unei eficiențe energetice ridicate a infrastructurilor specifice necesare valorificării turistice a resurselor naturale în ceea ce privește generarea de GES.

B. Adaptarea la schimbările climatice

Pentru a asigura compatibilitatea proiectelor selectate cu activitățile evaluate ca fiind conforme cu acest obiectiv de mediu, va fi punctată în secțiunea II din grila ETF implementarea a cel puțin o măsură de adaptare, după cum urmează:

În funcție de specificul fiecărui proiect vor fi implementate diferite măsuri de adaptare la schimbările climatice, luând în considerare folosirea eficientă a resurselor:

- utilizarea unor soluții tehnice care să permită adaptarea la temperaturile maxime actuale;
- proiectarea infrastructurii pentru colectarea apelor pluviale;
- măsuri de adaptare în conformitate cu specificul climatic al zonei;
- straturi de acoperire rezistente la fluctuațiile de temperatură, rosturi de dilatație rezistente la fluctuațiile de temperatură;
- monitorizarea constantă a comportamentului infrastructurii în contextul utilizării acesteia;
- acoperirea terasamentelor cu material textil și vegetație.

- evaluarea riscurilor legate de inundații, eroziune pluvială, alunecări de teren și în cazul în care sunt identificate probleme de adaptare, în special în ceea ce înseamnă amplasarea infrastructurii în zone inundabile sau în zone cu risc de alunecări de teren vor fi puse în aplicare soluții specifice de adaptare.

Totodată se va urmări ca soluțiile de adaptare să nu afecteze în mod negativ nivelul de reziliență la riscurile fizice legate de climă a altor persoane, a naturii, a activelor și a altor activități economice și să fie în concordanță cu eforturile de adaptare la nivel local.

C. Utilizarea durabilă și protejarea resurselor de apă și a celor marine

N/A

D. Economia circulară, inclusiv prevenirea generării de deșeuri și reciclarea acestora

Pentru îndeplinirea cerințelor obiectivului de mediu, este obligatoriu ca beneficiarul/executatul lucrării să semneze un contract cu un operator pentru reciclarea și pregătirea pentru reutilizare a deșeurilor rezultate din investițiile în infrastructura educațională în proporție de cel puțin 70% (din masă), în conformitate cu Directiva 2008/98/CE A Parlamentului European și a Consiliului din 19 noiembrie 2008 respectiv cu OUG nr. 92/2021 aprobată prin Legea nr. 17/2023.

Complementar, în funcție de specificul fiecărui proiect, pot fi implementate oricare din următoarele măsuri enumerate mai jos:

Proiectul evaluează disponibilitatea și, acolo unde este fezabil, adoptă tehnici care sprijină (1) reutilizarea și utilizarea materiilor prime secundare și a componentelor reutilizate în produsele fabricate, (2) proiectarea pentru durabilitate ridicată, reciclabilitate, dezasamblare ușoară și adaptabilitate a produselor fabricate și (3) managementul deșeurilor care acordă prioritate reciclării față de eliminarea, în procesul de fabricație.

Proiectul asigură colectarea eficientă și eficientă a deșeurilor la sursă și că fracțiile separate la sursă sunt trimise spre pregătire pentru reutilizare sau reciclare.

Pe perioada executării activităților de dezvoltare a infrastructurilor pentru turismul balnear și balneoclimatic, constructorii se vor asigura că o parte din deșeurile nepericuloase rezultate din construcții, consolidări și reabilitări vor fi sortate pentru a facilita reutilizarea și valorificarea materială, în conformitate cu Protocolul UE de gestionare a deșeurilor din construcții și demolări.

Tehnicile de construcție ale clădirilor, ale drumurilor de acces și ale infrastructurilor de amenajare vor sprijini circularitatea și, în special, vor demonstra, în conformitate cu ISO 20887 sau cu alte standarde de evaluare a caracteristicilor de dezasamblare sau a adaptabilității clădirilor, modul în care sunt proiectate astfel încât să fie mai eficiente din punctul de vedere al utilizării resurselor, adaptabile, flexibile și demontabile pentru a permite reutilizarea și reciclarea.

Resursele naturale folosite atât pe perioada de construire, extindere, modernizare, cât și în faza de operare vor fi folosite fără a prejudicia aceste rezerve, utilizarea lor fiind minimizată la strictul necesar și fiind monitorizată corespunzător. Pentru etapa de operare, infrastructura de turism balnear și balneoclimatic va avea prevăzute sisteme de colectare și reciclare a deșeurilor, implementate pe baza unui program de descurajare a generării de deșeuri.

E. Prevenirea și controlul poluării aerului, apei sau solului

N/A

F. Protecția și refacerea biodiversității și a ecosistemelor

N/A

d) Regenerare urbană și securitatea spațiilor publice

Activitățile propuse în cadrul acestei acțiuni sunt:

- reabilitarea integrată a spațiilor publice, inclusiv infrastructura tehnico-edilitară aferentă din: zone centrale; zone istorice; spații publice din interiorul ansamblurilor de locuințe colective, respectiv, cartiere de blocuri sau zone cu locuințe de tip condominiu; zona autogărilor și gărilor, zone portuare situate în interiorul sau la limita localităților urbane, indiferent dacă sunt în uz/abandonate/au altă destinație; falezele, malurile și insulele râurilor și lacurilor din interiorul localităților urbane; zonele rezidențiale periferice destructurate, zonele de blocuri degradate și așezări informale din urban, piețele agroalimentare din urban (inclusiv echipamente mobile de desfacere a produselor producătorilor locali din regiune), regenerarea unor spații neutilizate, pentru scopuri de agrement, alte investiții care susțin atingerea obiectivului acțiunii.. Sunt prevăzute intervenții de reabilitare a fațadelor și a acoperișurilor clădirilor din piețele centrale (istorice), fiind vizate fațadele exterioare perimetrare centrelor istorice, cu minime intervenții de consolidare a acestora, dacă este cazul;
- finanțarea unor centre multifuncționale (de tineret, de recreere, culturale, sociale) în orașe și municipii altele decât MRJ, printr-un apel distinct pentru a acoperi lipsa unei panoplii de servicii altfel deja dezvoltate în MRJ
- investiții pentru asigurarea securității spațiilor publice (ex: iluminatul corespunzător al spațiilor publice, sisteme de monitorizare video, etc.), ca parte a măsurilor integrate de regenerare urbană.

1. Respectarea principiului „de a nu prejudicia semnificativ”

Activitățile propuse spre finanțare, prin natura acestora, se califică drept activități care contribuie în mod substanțial la cel 3 din cele 6 obiective de mediu, conform articolelor 10 – 15 din Regulamentul (UE) 2020/852 al Parlamentului European și al Consiliului privind instituirea unui cadru care să faciliteze investițiile durabile și de modificare a Regulamentului (UE) 2019/2088.

Pentru activitățile care sprijină investiții în infrastructură cu o durată de viață de cel puțin 5 ani, **sunt necesare măsuri din partea beneficiarului pentru a asigura imunizarea la schimbările climatice, în conformitate cu Comunicarea Comisiei Europene privind Orientările tehnice referitoare la imunizarea infrastructurii la schimbările climatice în perioada 2021-2027** precum și **îndeplinirea obligatorie a măsurilor de atenuare și adaptare așa cum sunt descrise și enumerate mai jos la secțiunea A. Atenuarea schimbărilor climatice și la secțiunea B. Adaptarea la schimbările climatice. Aceste condiții se verifică conform criteriului din secțiunea II din grila ETF.**

A. Atenuarea schimbărilor climatice;

Investițiile au în vedere intervenții privind reabilitarea integrată a spațiilor publice, privind asigurarea securității spațiilor publice, dar și privind centre multifuncționale.

Pentru a asigura compatibilitatea proiectelor selectate cu activitățile evaluate ca fiind conforme cu principiul DNSH, va fi punctată în secțiunea II din grila ETF implementarea a cel puțin o măsură de atenuare, după cum urmează:

În ceea ce privește efectele directe, în cadrul procesului de reabilitare, dar și în cel de îmbunătățire a securității spațiilor publice se va avea în vedere utilizarea de materiale și practici care să nu conducă la o creștere semnificativă de poluanți în aer.

În ceea ce privește efectele indirecte care să genereze emisii de GES suplimentare, sunt prevăzute intervenții de reabilitare a fațadelor și a acoperișurilor anumitor clădiri, intervenții care vor conduce la scădere a emisiilor de GES.

B. Adaptarea la schimbările climatice

Pentru a asigura compatibilitatea proiectelor selectate cu activitățile evaluate ca fiind conforme cu acest obiectiv de mediu, va fi punctată în secțiunea II din grila ETF implementarea a cel puțin o măsură de adaptare, după cum urmează:

Proiecții pentru diferitele vulnerabilități din punct de vedere a condițiilor de mediu/climatice (inundații, ploi torențiale, valuri de căldură etc) vor fi avute în vedere în faza de proiectare, cu impact asupra soluțiilor tehnice selectate.

Vor fi evaluate și riscurile legate de inundații, eroziune pluvială, alunecări de teren și în cazul în care sunt identificate probleme de adaptare, în special în ceea ce înseamnă amplasarea infrastructurii în zone inundabile sau în zone cu risc de alunecări de teren vor fi puse în aplicare soluții specifice de adaptare.

Totodată se va urmări ca soluțiile de adaptare să nu afecteze în mod negativ eforturile de adaptare sau nivelul de reziliență la riscurile fizice legate de climă a altor persoane, a naturii, a activelor și a altor activități economice și să fie în concordanță cu eforturile de adaptare la nivel local.

C. Utilizarea durabilă și protejarea resurselor de apă și a celor marine

N/A

D. Economia circulară, inclusiv prevenirea generării de deșeuri și reciclarea acestora

În vederea îndeplinirii cerințelor acestui obiectiv de mediu, pentru activitățile care implică lucrări de construire, este obligatoriu ca beneficiarul/executantul lucrării să semneze un contract cu un operator pentru reciclarea și pregătirea pentru reutilizare a deșeurilor rezultate din investiție în proporție de cel puțin 70% (din masă), în conformitate cu Directiva 2008/98/CE A Parlamentului European și a Consiliului din 19 noiembrie 2008 respectiv cu OUG 92/2021 aprobată prin Legea 17/2023;

E. Prevenirea și controlul poluării aerului, apei sau solului

N/A

F. Protecția și refacerea biodiversității și a ecosistemelor

N/A

RSO 5.2 Favorizarea dezvoltării integrate sociale, economice și de mediu la nivel local și a patrimoniului cultural, turismului și securității în afara zonelor urbane

a) Conservarea, protecția și valorificarea durabilă și competitivă a patrimoniului cultural și istoric, inclusiv asigurarea și/sau îmbunătățirea accesului către acestea

Activitățile prevăzute în cadrul acestei acțiuni sunt:

- restaurarea, consolidarea, protecția, conservarea, monumentelor istorice și a patrimoniului cultural imobil, inclusiv prin investiții în dotări și utilități aferente obiectivului;
- modernizarea / reabilitarea clădirilor monument istoric cu funcții culturale inclusiv prin investiții în dotări și utilități aferente obiectivului;
- activități complementare necesare asigurării funcționalității intervențiilor realizate, activități cu valoare cumulată de maximum 15% din valoarea eligibilă a proiectului

1. Respectarea principiului „de a nu prejudicia semnificativ”

Activitățile propuse spre finanțare, prin natura acestora, se califică drept activități care contribuie în mod substanțial la cel 3 din cele 6 obiective de mediu, conform articolelor 10 – 15 din Regulamentul (UE) 2020/852 al Parlamentului European și al Consiliului privind instituirea unui cadru care să faciliteze investițiile durabile și de modificare a Regulamentului (UE) 2019/2088.

Pentru activitățile care sprijină investiții în infrastructură cu o durată de viață de cel puțin 5 ani, sunt necesare măsuri din partea beneficiarului pentru a **asigura imunizarea la schimbările climatice, în conformitate cu Comunicarea Comisiei Europene privind Orientările tehnice referitoare la imunizarea infrastructurii la schimbările climatice în perioada 2021-2027 precum și îndeplinirea obligatorie a măsurilor de atenuare și adaptare așa cum sunt descrise și enumerate mai jos la secțiunea A. Atenuarea schimbărilor climatice și la secțiunea B. Adaptarea la schimbările climatice. Aceste condiții se verifică conform criteriului din secțiunea II din grila ETF.**

A. Atenuarea schimbărilor climatice;

Investițiile au în vedere intervenții privind restaurarea monumentelor istorice și a patrimoniului cultural imobil, modernizarea și reabilitarea clădirilor monumente istorice cu funcții culturale, dar și activități complementare de amenajare.

Pentru a asigura compatibilitatea proiectelor selectate cu activitățile evaluate ca fiind conforme cu principiul DNSH, va fi punctată în secțiunea II din grila ETF implementarea a cel puțin o măsură de atenuare, după cum urmează:

În ceea ce privește efectele directe, în cadrul procesului de restaurare, modernizare sau reabilitare a infrastructurii, dar și în cazul restaurării sau conservării patrimoniului cultural imobil, se va avea în vedere utilizarea de materiale și practici care să nu conducă la o creștere semnificativă de poluanți în aer.

În ceea ce privește efectele indirecte, în cadrul investițiilor propuse se va urmări asigurarea unei eficiențe energetice ridicate a monumentelor istorice și a clădirilor monumente istorice cu funcții culturale în ceea ce privește generarea de GES.

Se va asigura respectarea Directivei (UE) 2018/844 a Parlamentului European și a Consiliului din 30 mai 2018 de modificare a Directivei 2010/31/UE privind performanța energetică a clădirilor și a Directivei 2012/27/UE privind eficiența energetică, precum și a Legii nr. 101/2020 pentru modificarea și completarea Legii nr. 372/2005 privind performanța energetică a clădirilor.

B. Adaptarea la schimbările climatice

Pentru a asigura compatibilitatea proiectelor selectate cu activitățile evaluate ca fiind conforme cu acest obiectiv de mediu, va fi punctată în secțiunea II din grila ETF implementarea a cel puțin o măsură de adaptare, după cum urmează:

În funcție de specificul fiecărui proiect vor fi implementate diferite măsuri de adaptare la schimbările climatice:

- realizarea de proiecții pentru diferitele vulnerabilități din punct de vedere a condițiilor de mediu/climatice (inundații, ploi torențiale, valuri de căldură etc) vor fi avute în vedere în faza de proiectare, cu impact asupra soluțiilor tehnice selectate.
- utilizarea unor soluții tehnice care să permită adaptarea la temperaturile maxime actuale;
- proiectarea infrastructurii pentru colectarea apelor pluviale;
- implementarea de măsuri de adaptare în conformitate cu specificul climatic al zonei;
- realizarea de straturi de acoperire rezistente la fluctuațiile de temperatură, rosturi de dilatație rezistente la fluctuațiile de temperatură;
- monitorizarea constantă a comportamentului infrastructurii în contextul utilizării acesteia;
- acoperirea terasamentelor cu material textil și vegetație;
- evaluarea riscurilor legate de inundații, eroziune pluvială, alunecări de teren și în cazul în care sunt identificate probleme de adaptare, în special în ceea ce înseamnă amplasarea infrastructurii în zone inundabile sau în zone cu risc de alunecări de teren vor fi puse în aplicare soluții specifice de adaptare.

Totodată se va urmări ca soluțiile de adaptare să nu afecteze în mod negativ nivelul de reziliență la riscurile fizice legate de climă a altor persoane, a naturii, a activelor și a altor activități economice și să fie în concordanță cu eforturile de adaptare la nivel local.

C. Utilizarea durabilă și protejarea resurselor de apă și a celor marine

N/A

D. Economia circulară, inclusiv prevenirea generării de deșeuri și reciclarea acestora

În vederea îndeplinirii cerințelor obiectivului de mediu "Economia circulară, inclusiv prevenirea generării de deșeuri și reciclarea acestora", este obligatoriu ca beneficiarul/executantul lucrării să semneze un contract cu un operator pentru reciclarea și pregătirea pentru reutilizare a deșeurilor rezultate din investiție în proporție de cel puțin 70% (din masă), în conformitate cu Directiva 2008/98/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 19 noiembrie 2008 respectiv cu OUG 92/2021 aprobată prin Legea nr. 17/2023.

Complementar, pot fi implementate oricare din următoarele măsuri enumerate mai jos:

Pe perioada executării activităților de modernizare, reabilitare, consolidare și restaurare a monumentelor istorice și a patrimoniului imobil, constructorii/ restauratorii se vor asigura că o parte din deșeurile nepericuloase rezultate din construcții, consolidări și reabilitări vor fi sortate pentru a facilita reutilizarea și valorificarea materială, în conformitate cu Protocolul UE de gestionare a deșeurilor din construcții și demolări.

Proiectarea clădirilor și tehnicile de construcție vor sprijini circularitatea și, în special, vor demonstra, în conformitate cu ISO 20887 sau cu alte standarde de evaluare a caracteristicilor de dezasamblare sau a adaptabilității clădirilor, modul în care sunt proiectate astfel încât să fie mai eficiente din punctul de vedere al utilizării resurselor, adaptabile, flexibile și demontabile pentru a permite reutilizarea și reciclarea.

Resursele naturale folosite atât pe perioada de consolidare, restaurare, cât și în faza de operare vor fi folosite fără a prejudicia aceste rezerve, utilizarea lor fiind minimizată la strictul necesar și fiind monitorizată corespunzător.

Pentru etapa de operare, monumentele istorice consolidate și reabilite vor avea prevăzute sisteme de colectare și reciclare a deșeurilor, implementate pe baza unui program de descurajare a generării de deșeuri.

E. Prevenirea și controlul poluării aerului, apei sau solului

N/A

F. Protecția și refacerea biodiversității și a ecosistemelor

N/A

b) Îmbunătățirea infrastructurii de turism în special în zone care dispun de un potențial turistic valoros, inclusiv îmbunătățirea accesului către resursele și obiectivele turistice

Activitățile prevăzute în cadrul acestei acțiuni sunt:

- construirea, extinderea, modernizarea, dotarea infrastructurilor specifice, necesare valorificării resurselor /turistice;

- sprijinirea unor proiecte inovative de diversificare a serviciilor și activităților oferite turiștilor cu scopul creșterii accesibilității obiectivelor turistice precum: telegondole, telescaun, via ferata etc
- amenajarea traseelor turistice folosind soluții prietenoase cu mediul (trasee montane marcate, puncte de observare, foișoare, popasuri, puncte salvamont etc); ;
- amenajări aferente zonelor de relaxare și agrement aflate în proximitatea resurselor turistice prin construirea/modernizarea/extinderea de facilități inclusiv achiziția de dotări/echipamente.
- utilitățile necesare funcționării obiectivului de investiție care se regăsesc/sunt propuse pe amplasamentul acestuia.
- activități complementare necesare asigurării funcționalității intervențiilor realizate, activități cu valoare cumulată de maximum 15% din valoarea eligibilă a proiectului

1. Respectarea principiului „de a nu prejudicia semnificativ”

Activitățile propuse spre finanțare, prin natura acestora, se califică drept activități care contribuie în mod substanțial la cel 3 din cele 6 obiective de mediu, conform articolelor 10 – 15 din Regulamentul (UE) 2020/852 al Parlamentului European și al Consiliului privind instituirea unui cadru care să faciliteze investițiile durabile și de modificare a Regulamentului (UE) 2019/2088.

Pentru activitățile care sprijină investiții în infrastructură cu o durată de viață de cel puțin 5 ani, sunt necesare măsuri din partea beneficiarului **pentru a asigura imunizarea la schimbările climatice, în conformitate cu Comunicarea Comisiei Europene privind Orientările tehnice referitoare la imunizarea infrastructurii la schimbările climatice în perioada 2021-2027** precum și **îndeplinirea obligatorie a măsurilor de atenuare și adaptare așa cum sunt descrise și enumerate mai jos la secțiunea A. Atenuarea schimbărilor climatice și la secțiunea B. Adaptarea la schimbările climatice. Aceste condiții se verifică conform criteriului din secțiunea II din grila ETF.**

A. Atenuarea schimbărilor climatice;

Investițiile au în vedere intervenții privind îmbunătățirea infrastructurii de turism, în special în zone care dispun de un potențial turistic valoros, inclusiv îmbunătățirea accesului către resursele și obiectivele turistice.

Pentru a asigura compatibilitatea proiectelor selectate cu activitățile evaluate ca fiind conforme cu principiul DNSH, va fi punctată în secțiunea II din grila ETF implementarea a cel puțin o măsură de atenuare, după cum urmează:

Se vor utiliza materiale de construcții și tehnologii eficiente din punct de vedere ecologic și se va asigura implementarea principiilor de dezvoltare durabilă cu privire la reducerea poluării aerului și reducerea emisiilor suplimentare de GES (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018R2066&from=EN>).

În ceea ce privește efectele directe, în cadrul activităților de construire, extindere, modernizare, amenajare se va avea în vedere utilizarea de materiale și practici care să nu conducă la o creștere semnificativă de poluanți în aer.

În ceea ce privește efectele indirecte, în cadrul investițiilor propuse se va urmări asigurarea unei eficiențe energetice ridicate a infrastructurilor specifice necesare valorificării resurselor turistice în ceea ce privește generarea de GES.

B. Adaptarea la schimbările climatice

Pentru a asigura compatibilitatea proiectelor selectate cu activitățile evaluate ca fiind conforme cu acest obiectiv de mediu, va fi punctată în secțiunea II din grila ETF implementarea a cel puțin o măsură de adaptare, după cum urmează:

În funcție de specificul fiecărui proiect vor fi implementate diferite măsuri de adaptare la schimbările climatice:

- utilizarea unor soluții tehnice care să permită adaptarea la temperaturile maxime actuale;
  - proiectarea infrastructurii pentru colectarea apelor pluviale;
  - măsuri de adaptare în conformitate cu specificul climatic al zonei;
  - straturi de acoperire rezistente la fluctuațiile de temperatură, rosturi de dilatație rezistente la fluctuațiile de temperatură;
  - monitorizarea constantă a comportamentului infrastructurii în contextul utilizării acesteia;
  - acoperirea terasamentelor cu material textil și vegetație.
- proiecții pentru diferitele vulnerabilități din punct de vedere a condițiilor de mediu/climatice (inundații, ploi torențiale, valuri de căldură etc) vor fi avute în vedere în faza de proiectare, cu impact asupra soluțiilor tehnice selectate.
- evaluarea riscurilor legate de inundații, eroziune pluvială, alunecări de teren și în cazul în care sunt identificate probleme de adaptare, în special în ceea ce înseamnă amplasarea infrastructurii în zone inundabile sau în zone cu risc de alunecări de teren vor fi puse în aplicare soluții specifice de adaptare.

Totodată se va urmări ca soluțiile de adaptare să nu afecteze în mod negativ nivelul de reziliență la riscurile fizice legate de climă a altor persoane, a naturii, a activelor și a altor activități economice și să fie în concordanță cu eforturile de adaptare la nivel local.

C. Utilizarea durabilă și protejarea resurselor de apă și a celor marine

N/A

D. Economia circulară, inclusiv prevenirea generării de deșeuri și reciclarea acestora

În vederea îndeplinirii cerințelor obiectivului de mediu” Economia circulară, inclusiv prevenirea generării de deșeuri și reciclarea acestora”, este obligatoriu ca beneficiarul/executantul lucrării să

semneze un contract cu un operator pentru reciclarea și pregătirea pentru reutilizare a deșeurilor rezultate din investiție în proporție de cel puțin 70% (din masă), în conformitate cu Directiva 2008/98/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 19 noiembrie 2008 respectiv cu OUG 92/2021 aprobată prin Legea nr. 17/2023.

Complementar, pot fi implementate oricare din următoarele măsuri enumerate mai jos:

Pe perioada executării activităților de îmbunătățire a infrastructurilor de turism, constructorii se vor asigura că o parte din deșeurile nepericuloase rezultate din construcții, consolidări și reabilitări vor fi sortate pentru a facilita reutilizarea și valorificarea materială, în conformitate cu Protocolul UE de gestionare a deșeurilor din construcții și demolări.

Tehnicile de construcție ale clădirilor, ale drumurilor de acces și ale infrastructurilor de amenajare vor sprijini circularitatea și, în special, vor demonstra, în conformitate cu ISO 20887 sau cu alte standarde de evaluare a caracteristicilor de dezasamblare sau a adaptabilității clădirilor, modul în care sunt proiectate astfel încât să fie mai eficiente din punctul de vedere al utilizării resurselor, adaptabile, flexibile și demontabile pentru a permite reutilizarea și reciclarea. Resursele naturale folosite atât pe perioada de construire, extindere, modernizare, cât și în faza de operare vor fi folosite fără a prejudicia aceste rezerve, utilizarea lor fiind minimizată la strictul necesar și fiind monitorizată corespunzător.

Pentru etapa de operare, infrastructura de turism va avea prevăzute sisteme de colectare și reciclare a deșeurilor, implementate pe baza unui program de descurajare a generării de deșeuri.

E. Prevenirea și controlul poluării aerului, apei sau solului

N/A

F. Protecția și refacerea biodiversității și a ecosistemelor

N/A

c) Dezvoltarea infrastructurii pentru turismul balnear și balneoclimatic, inclusiv îmbunătățirea accesului către resursele și obiectivele turistice

Activitățile prevăzute în cadrul acestei acțiuni sunt:

- crearea, extinderea, modernizarea, dotarea infrastructurii de agrement (precum parcuri tematice/ de distracții/ de aventură, aquaparcuri etc.);
- construcția, reabilitarea, modernizarea bazelor de tratament, a centrelor balneare și a bazelor de kinetoterapie ca resorturi cu servicii integrate (servicii de tip sănătate și întreținere, balneo, activități de recreere, activități sportive etc);
- construcția, reabilitarea, modernizarea rețelelor de captare și / sau transport a izvoarelor minerale și saline cu potențial terapeutic;
- reabilitarea instalațiilor de alimentare cu apă minerală de la surse la bazele de tratament inclusiv a utilităților necesare funcționării obiectivului de investiție care se regăsesc/sunt propuse pe amplasamentul acestuia

- activități complementare necesare asigurării funcționalității intervențiilor realizate, activități cu valoare cumulată de maximum 15% din valoarea eligibilă a proiectului.

1. Respectarea principiului „de a nu prejudicia semnificativ”

Activitățile propuse spre finanțare, prin natura acestora, se califică drept activități care contribuie în mod substanțial la cel 3 din cele 6 obiective de mediu, conform articolelor 10 – 15 din Regulamentul (UE) 2020/852 al Parlamentului European și al Consiliului privind instituirea unui cadru care să faciliteze investițiile durabile și de modificare a Regulamentului (UE) 2019/2088.

Pentru activitățile care sprijină investiții în infrastructură cu o durată de viață de cel puțin 5 ani, sunt necesare măsuri din partea beneficiarului pentru a **asigura imunizarea la schimbările climatice, în conformitate cu Comunicarea Comisiei Europene privind Orientările tehnice referitoare la imunizarea infrastructurii la schimbările climatice în perioada 2021-2027** precum și **îndeplinirea obligatorie a măsurilor de atenuare și adaptare așa cum sunt descrise și enumerate mai jos la secțiunea A. Atenuarea schimbărilor climatice și la secțiunea B. Adaptarea la schimbările climatice. Aceste condiții se verifică conform criteriului din secțiunea II din grila ETF.**

A. Atenuarea schimbărilor climatice

Investițiile au în vedere intervenții privind îmbunătățirea infrastructurii pentru turismul balnear și balneoclimatic, inclusiv îmbunătățirea accesului către resursele și obiectivele turistice.

Pentru a asigura compatibilitatea proiectelor selectate cu activitățile evaluate ca fiind conforme cu principiul DNSH, va fi punctată în secțiunea II din grila ETF implementarea a cel puțin o măsură de atenuare, după cum urmează:

Se vor utiliza materiale de construcții și tehnologii eficiente din punct de vedere ecologic și se va asigura implementarea principiilor de dezvoltare durabilă cu privire la reducerea poluării aerului și reducerea emisiilor suplimentare de GES (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018R2066&from=EN>)

În ceea ce privește efectele directe, în cadrul activităților de creare, construire, extindere, modernizare, amenajare se va avea în vedere utilizarea de materiale și practici care să nu conducă la o creștere semnificativă de poluanți în aer.

În ceea ce privește efectele indirecte, în cadrul investițiilor propuse se va urmări asigurarea unei eficiențe energetice ridicate a infrastructurilor specifice necesare valorificării turistice a resurselor naturale în ceea ce privește generarea de GES.

B. Adaptarea la schimbările climatice

Pentru a asigura compatibilitatea proiectelor selectate cu activitățile evaluate ca fiind conforme cu acest obiectiv de mediu, va fi punctată în secțiunea II din grila ETF implementarea a cel puțin o măsură de adaptare, după cum urmează:

În funcție de specificul fiecărui proiect vor fi implementate diferite măsuri de adaptare la schimbările climatice:

- utilizarea unor soluții tehnice care să permită adaptarea la temperaturile maxime actuale;
  - proiectarea infrastructurii pentru colectarea apelor pluviale;
  - măsuri de adaptare în conformitate cu specificul climatic al zonei;
  - straturi de acoperire rezistente la fluctuațiile de temperatură, rosturi de dilatație rezistente la fluctuațiile de temperatură;
  - monitorizarea constantă a comportamentului infrastructurii în contextul utilizării acesteia;
  - acoperirea terasamentelor cu material textil și vegetație.
- evaluarea riscurilor legate de inundații, eroziune pluvială, alunecări de teren și în cazul în care sunt identificate probleme de adaptare, în special în ceea ce înseamnă amplasarea infrastructurii în zone inundabile sau în zone cu risc de alunecări de teren vor fi puse în aplicare soluții specifice de adaptare.

Totodată se va urmări ca soluțiile de adaptare să nu afecteze în mod negativ nivelul de reziliență la riscurile fizice legate de climă a altor persoane, a naturii, a activelor și a altor activități economice și să fie în concordanță cu eforturile de adaptare la nivel local.

C. Utilizarea durabilă și protejarea resurselor de apă și a celor marine

N/A

D. Economia circulară, inclusiv prevenirea generării de deșeuri și reciclarea acestora

Pentru îndeplinirea cerințelor obiectivului de mediu, este obligatoriu ca beneficiarul/executatul lucrării să semneze un contract cu un operator pentru reciclarea și pregătirea pentru reutilizare a deșeurilor rezultate din investițiile în infrastructura educațională în proporție de cel puțin 70% (din masă), în conformitate cu Directiva 2008/98/CE A Parlamentului European și a Consiliului din 19 noiembrie 2008 respectiv cu OUG nr. 92/2021 aprobată prin Legea nr. 17/2023.

Complementar, în funcție de specificul fiecărui proiect, pot fi implementate oricare din următoarele măsuri enumerate mai jos:

- Proiectul evaluează disponibilitatea și, acolo unde este fezabil, adoptă tehnici care sprijină (1) reutilizarea și utilizarea materiilor prime secundare și a componentelor reutilizate în produsele fabricate, (2) proiectarea pentru durabilitate ridicată, reciclabilitate, dezasamblare ușoară și adaptabilitate a produselor fabricate și (3) managementul deșeurilor care acordă prioritate reciclării față de eliminarea, în procesul de fabricație.
- Proiectul asigură colectarea eficientă și eficientă a deșeurilor la sursă și că fracțiunile separate la sursă sunt trimise spre pregătire pentru reutilizare sau reciclare.
- Pe perioada executării activităților de dezvoltare a infrastructurilor pentru turismul balnear și balneoclimatic, constructorii se vor asigura că o parte din deșeurile

nepericuloase rezultate din construcții, consolidări și reabilitări vor fi sortate pentru a facilita reutilizarea și valorificarea materială, în conformitate cu Protocolul UE de gestionare a deșeurilor din construcții și demolări.

- Tehnicile de construcție ale clădirilor, ale drumurilor de acces și ale infrastructurilor de amenajare vor sprijini circularitatea și, în special, vor demonstra, în conformitate cu ISO 20887 sau cu alte standarde de evaluare a caracteristicilor de dezasamblare sau a adaptabilității clădirilor, modul în care sunt proiectate astfel încât să fie mai eficiente din punctul de vedere al utilizării resurselor, adaptabile, flexibile și demontabile pentru a permite reutilizarea și reciclarea.
- Resursele naturale folosite atât pe perioada de construire, extindere, modernizare, cât și în faza de operare vor fi folosite fără a prejudicia aceste rezerve, utilizarea lor fiind minimizată la strictul necesar și fiind monitorizată corespunzător. Pentru etapa de operare, infrastructura de turism balnear și balneoclimatic va avea prevăzute sisteme de colectare și reciclare a deșeurilor, implementate pe baza unui program de descurajare a generării de deșeuri.

E. Prevenirea și controlul poluării aerului, apei sau solului

N/A

F. Protecția și refacerea biodiversității și a ecosistemelor

N/A